

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

**SPRAWOZDANIE Z MONITORINGU SIEDLISKA 65XX EUTROFICZNE ŁĄKI WILGOTNE
(ZW. *CALTHION*)**

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod i nazwa rodzaju

65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion)

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dane siedlisko

Alpejski

Kontynentalny

3. Koordynatorzy główni: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Joanna Perzanowska

2013-2014: Wojciech Mróz

4. Koordynatorzy krajowi: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Joanna Korzeniak

2013-2014: Joanna Korzeniak

5. Współpracownicy obecni i w poprzednim badaniu

2016-2018: Albert Wiaderny, Andrzej Kalemba, Diana Mańkowska-Jurek, Paulina Dzierża, Hanna Wójciak, Iwona Łazowy-Szczepanowska, Joanna Korzeniak, Maciej Kozak, Maciej Korczyński, Marek Malicki, Piotr Mirek, Remigiusz Pielech, Małgorzata Stasińska, Sylwia Wierzcholska, Tomasz Załuski

2013-2014: Andrzej Kalemba, Hanna Wójciak, Iwona Łazowy-Szczepanowska, Dominik Kopeć, Maciej Kozak, Kuciel Hanna, Maciej Korczyński, Marek Malicki, Piotr Niedźwiecki, Paweł Kalinowski, Remigiusz Pielech, Małgorzata Stasińska, Tomasz Załuski

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

6. Eksperci lokalni obecni i w poprzednich badaniach

2016-2018: Dan Wołkowycki, Danuta Urban, Dorota Gawenda-Kempczyńska, Dorota Michalska-Hejduk, Edward Walusiak, Ewa Jabłońska, Ewa Krasicka-Korczyńska, Iwona Łazowy-Szczepanowska, Jan Zarzycki, Joanna Korzeniak, Katarzyna Kozłowska-Kozak, Marek Malicki, Michał Smoczyk, Paweł Kalinowski, Remigiusz Pielech, Roksana Krause, Stanisław Kucharzyk, Tomasz Stosik, Tomasz Załuski, Wojciech Mróz, Zofia Sotek

2013-2014: Albert Wiaderny, Anna Koczur, Dan Wołkowycki, Danuta Urban, Dorota Gawenda-Kempczyńska, Dorota Michalska-Hejduk, Ewa Jabłońska, Ewa Krasicka-Korczyńska, Iwona Łazowy-Szczepanowska, Jan Zarzycki, Joanna Korzeniak, Katarzyna Kozłowska-Kozak, Marek Malicki, Michał Smoczyk, Remigiusz Pielech, Renata Piwowarczyk, Roksana Krause, Stanisław Kucharzyk, Tomasz Stosik, Tomasz Załuski, Zofia Sotek

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach		Uwagi
		2013-2014	2016-2018	
ALP	4296 Brzyzki	2.07.2013	28.06.2017	
ALP	4297 Kościelisko	4.07.2013	28.06.2017	
ALP	4300 Chłabówka Górna	8.07.2013	30.06.2017	
ALP	4303 Takuśki	12.07.2013	12.07.2017	
ALP	4307 Rdzawka	19.06.2013	03.07.2017	
ALP	4308 Poręba Wielka	19.06.2013	14.06.2017	
ALP	4354 Wola Michowa	05.07.2013	3.07.2017	
ALP	4460 Kąty	10.07.2013	6.08.2017	
ALP	4461 Przełęcz Słopnicka	18.06.2013; 10.07.2013	5.07.2017	
ALP	4466 Kasina Wielka - Pazdury	22.06.2013	24.06.2017	
ALP	4482 Ustrzyki Górne	04.07.2013	5.07.2017	
ALP	4485 Wołosate	04.07.2013	4.07.2017	
ALP	4493 Lutowska	04.07.2013	4.07.2017	
ALP	4494 Bukowiec	05.07.2013	4.07.2017	
ALP	4508 Trusiówka	19.06.2013	03.07.2017	
ALP	4509 Łonna	20.06.2013	03.07.2017	
ALP	4748 Rudawka Jaślicka	03.07.2013	15.07.2017	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach		Uwagi
		2013-2014	2016-2018	
ALP	4749 Lipowiec	03.07.2013	15.06.2017	
ALP	4750 Nieznajowa	04.07.2013	16.06.2017	
ALP	4751 Huta Krempska	04.07.2013	16.06.2017	
ALP	4752 Wilsznia	04.07.2013	16.06.2017	
ALP	4753 Tylawa	05.07.2013	15.06.2017	
ALP	4756 Wysowa	05.07.2013	17.06.2017	
ALP	4801 Kunkowa	05.07.2013	31.08.2017	
ALP	5025 Przełęcz u Poloka	09.06.2013, 15.06.2013	20.07.2017	
ALP	5027 Ożna	16.06.2013	20.07.2017	
ALP	5028 Przełęcz Przysłopy	09.06.2013, 23.06.2013	20.07.2017	
ALP	5029 Złatna	22.06.2013	20.07.2017	
ALP	5213 Roztoki	1.07.2013	28.06.2017.	
ALP	5215 Wylot Doliny Matej Łąki	4.07.2013	28.06.2017	
CON	4202 Galiszewo	25.07.2013	21.05.2017	
CON	4203 Mniszki B	25.07.2013	28.05.2017	
CON	4219 Paportno	29.06.2013	10.06.2017	
CON	4220 Kopysno	29.06.2013	10.06.2017	
CON	4221 Łódzinka	29.06.2013	10.06.2017	
CON	4222 Łomna	29.06.2013	10.06.2017	
CON	4229 Piotrowice Dolne I	16.07.2013	20.07.2017, 26.08.2017	
CON	4230 Piotrowice Dolne II	17.07.2013	20.07.2017	
CON	4240 Młyny	08.06.2013	09.08.2017	
CON	4243 Zwierzyniec	08.06.2013	09.08.2017	
CON	4244 Szczaworyż	08.06.2013	08.08.2017	
CON	4245 Stopnica	08.06.2013	08.08.2017	
CON	4246 Pieczonogi	06.08.2013	08.08.2017	
CON	4247 Chroberz	08.06.2013	10.08.2017	
CON	4248 Krzywda	06.08.2013	10.08.2017	
CON	4249 Sobowice	06.08.2013	10.08.2017	
CON	4266 Zimne Wody	30.06.2012 01.07.2013	31.08.2017	
CON	4287 Bukowina Kłodzka	12.07.2013	19.07.2017, 15.09.2017	
CON	4288 Łężyce	29.06.2013	30.08.2017	
CON	4299 Żmijowa Łąka	30.06.2013 2007.2012 coocznie	14.07.2017	
CON	4301 Matcze	10.07.2013 , 25.08.2013	18. 08.2017	
CON	4304 Ludowe	30.06.2013	14.07.2017	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach		Uwagi
		2013-2014	2016-2018	
CON	4305 Stołpie	10. 07. 2013 24. 08. 2013	14.06.2017	
CON	4310 Wola Niemiecka	14.06.2013	04.06.2017	
CON	4313 Czerwna I	25.07.2013	02.08.2017	
CON	4326 Struża	16.08.2013	14.06.2017	
CON	4327 Bagno Bubnów	9.06.2013 , 6.08.2013 , 11.09.2013	18.06. 2017 18.08.2017	
CON	4328 Kalinówka	6.07. 2013 , 6.08.2013	18.06.2017 18.08.2017	
CON	4329 Czerwna II	25.07.2013	05.08.2017	
CON	4330 Mostowice	13.07.2013	07.08.2017	
CON	4338 Gorzanów I	23.07.2013	26.07.2017	
CON	4340 Gorzanów II	23.07.2013	26.07.2017	
CON	4357 Górzno	05.2013, 08.07.2013	22.07.2017, 13.08.2017	
CON	4359 Gać	08.07.2013, 05.08.2013	09.07.2017, 18.09.2017	
CON	4368 Gutowo	08.07.2013	09.07.2017, 13.08.2017	
CON	4369 Łąki Bryńskie	08.07.2013	22.07.2017	
CON	4371 Koszówka	20.06.2013	3.08.2017	
CON	4484 Mniszków	16.06.2013	02.08.2017	
CON	4492 Żuków	02.06.2013	07.08.2017	
CON	4498 Mirsk	22.06.2013	05.09.2017	
CON	4505 Serbinów	25.06.2013		W 2013 rezygnacja z dalszych obserwacji
CON	4506 Wojcieszów Górny	16.06.2013	04.09.2017	
CON	4507 Rogowice S	25.06.2013	14.06.2017	
CON	4513 Rogowice N	25.06.2013	15.06.2017	
CON	4514 Luta	25.06.2013	10.06.2017	
CON	4515 Biały Potok	17.06.2013	04.09.2017	
CON	4522 Raszowskie Łąki	15.06.2013	05.08.2017	
CON	4551 Papiernia	12.06.2013	03.06.2017	
CON	4552 Podemszczyna I	04.06.2013	04.06.2017.	
CON	4553 Podemszczyna II	11.06.2013	04.06.2017	
CON	4554 Lisie Jamy	02.06.2013	03.06.2017	
CON	4555 Udrzyn	31.05.2013	28.05.2017	
CON	4556 Zuzela	02.07.2013	05.07.2017	
CON	4557 Korczew	9.07.2013	21.06.2017	
CON	4558 Góry	10.07.2013	22.06.2017	
CON	4644 Lubraniec	18.05.2013	20.05.2017	
CON	4645 Janiszewo	18.05.2013	20.05.2017	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach		Uwagi
		2013-2014	2016-2018	
CON	4695 Krześliczka	07.07.2013	11.08.2017	
CON	4697 Witnica	6.07.2013	11.08.2017	
CON	4698 Niemojów	19.08.2012 20.08.2013	22.08.2017	
CON	4717 Kostkowo	01.07.2013, 02.08.2013	17.06.2017	
CON	4718 Gronowo	08.06.2013, 02.08.2013	17.06.2017, 27.08.2017	
CON	4719 Ilanka	05.08.2013	20.09.2017	
CON	4721 Rzepia	03.08.2013	20.09.2017	
CON	4731 Nietupa	07.08.2013	08. 06. 2017	
CON	4735 Borowice	26.09.2013	09.08.2017	
CON	4738 Sławno	07.08.2013	16. 06. 2017, 24. 08. 2017, 09. 09. 2017	
CON	4739 Sosnówka Górna	26.09.2013	09.08.2017	
CON	4740 Bobolice I	02.06.2013	11.06.2017	
CON	4741 Olchowe Łąki	07.08.2013	14. 06. 2017	
CON	4742 Ogrodniczki	07.08.2013	08. 06. 2017	
CON	4743 Bobolice II	14.06.2013	04.06.2017	
CON	4745 Maciejkowa Góra	31.08.2013	08. 06. 2017	
CON	4747 Choroszcz	07.09.2013	31. 05. 2017	
CON	4754 Karpacz - Wilcza Poręba	26.09.2013	10.08.2017	
CON	4759 Bobolice III	14.06.2013	11.06.2017	
CON	4761 Bobolice IV	24.06.2013	11.06.2017	
CON	4764 Orłowice	22.06.2013	05.09.2017	
CON	4765 Błakaly	05.09.2013	16. 06. 2017	
CON	4767 Czarnowo Wielkie	05.09.2013	16. 06. 2017	
CON	4770 Jurkiszki	05.09.2013	16.06.2017, 28.08.2017	
CON	4775 Galwiecie	05.09.2013	16. 06. 2017	
CON	4799 Jarkowice - Dolina Złotnej	27.09.2013	04.09.2017	
CON	4823 Turtul	04.09.2013	28.08.2017	
CON	4825 Hańcza	04.09.2013	28.08.2017	
CON	4829 Kleszczówek	04.09.2013	28. 08. 2017	
CON	4942 Śliwice	07.06.2013	03.06.2017	
CON	4969 Goły Jon	09.06.2013	03.06.2017	
CON	4998 Sokołowice	21.07.2013	23.08.2017	
CON	5002 Bierutów	15.07.2013	23.08.2017	
CON	5014 Boguszyce	15.07.2013	23.08.2017	
CON	5041 Ludwikowo	29.06.2013	16.06.2017	
CON	5048 Folusz	30.06.2013	14.06.2017, 15.08.2017	
CON	5051 Łabiszyn	25.07.2013	12.06.2017	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach		Uwagi
		2013-2014	2016-2018	
CON	5055 Młodocin	16.06.2013	12.06.2017, 09.07.2017	
CON	5082 Lubocień	15.06.2013	03.06.2017	
CON	5092 Rzepiczna	15.06.2013	03.06.2017	
CON	5140 Kamień Mały	8.07.2013	11.08.2017	
CON	5142 Paszkowice Kolonia	18.07.2013	15.06.2017	
CON	5143 Paszkowice rów	18.07.2013	15.06.2017	
CON	5146 Lasowice	13.09.2013	22.08.2017	
CON	5441 Lasówka	24.08.2012	07.08.2016	
CON	5472 Radków Kolonia Leśna	11.07.2012	23.08.2017	

Termin wykonania prac terenowych był właściwy i nie wpłynął na obniżenie jakości wyników.

8. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy (cykle np. 2009-2011), ile nowych, ile usuniętych oraz niemonitorowanych w danym etapie (w latach 2016-2019)

Tab. 1. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Lata (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów w regionach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych i nieusuniętych	Uwagi
		ALP	CON	RAZEM				
2013-2014	2013	30	103	133	1	133		
2016-2018	2017	30	102	132	3			

W 2017 roku siedlisko 65XX było monitorowane na 132 stanowiskach: 30 w regionie alpejskim i 102 w regionie kontynentalnym. Nie wykonano obserwacji na stanowisku Serbinów w Suchedniowsko-Oblęgarskim Parku Krajobrazowym, ponieważ leży ono w pobliżu innych stanowisk i po ukończeniu monitoringu w 2013 roku rekomendowano wyłączenie go z dalszych badań.

Po przeprowadzeniu monitoringu w 2017 roku eksperci zaproponowali zakończenie obserwacji siedliska na 3 stanowiskach w regionie kontynentalnym:

- Borowice, gdzie siedlisko 65XX przekształciło się w łąkę górską (siedlisko 6520) i powinno być monitorowane nadal, lecz już jako siedlisko 6520;
- Młyny, gdzie siedlisko 65XX zostało zniszczone przez założenie na transekcie badawczym stawu do hodowli ryb;
- Zimne Wody, na którym nie można przeprowadzić szczegółowych obserwacji z powodu kategorycznego zakazu wstępu ze strony właściciela gruntu. Ekspert proponuje wyznaczyć inne stanowisko monitoringowe siedliska 65XX w obszarze Góry Orlickie, np. w rejonie Jawornicy, Granicznej, Zieleńca, Podgórze, ponieważ większość gruntów na terenie dawnej wsi Zimne Wody należy do tego jednego właściciela.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

Tab. 1A. Liczba obszarów przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Lata (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów w regionach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych i nieusuniętych	Uwagi
		ALP	CON	RAZEM				
2013-2014	2013	6	33	39		39		
2016-2018	2017	7	34	41		2		

W istocie liczba obszarów Natura 2000, w których prowadzi się monitoring nie uległa zmianie od poprzedniego cyklu obserwacji. W 2017 roku po raz pierwszy sporządzono raporty dla dwóch obszarów: Tatry (ALP), gdzie w obszarze leży jedynie fragment jednego transektu monitoringowego oraz Ujście Ilanki (CON), dla którego raport wypełniono dzięki danym własnym eksperta. W 2013 roku wiedza o tym obszarze była niewystarczająca, a jedno stanowisko monitoringowe nie oddawało stanu zachowania siedliska w całym obszarze.

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała.

Monitoring siedliska w 2017 roku przeprowadzono według metodyki przyjętej w 2013 roku. Także waloryzacja wskaźników nie uległa zmianie.

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano wyników pochodzących z innych projektów.

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia stanowisk

Już w poprzednim cyklu monitoringu wyniki uznano za reprezentatywne dla kraju i obu regionów biogeograficznych.

12. Informacja o liczbie działek prywatnych

Spośród 30 stanowisk monitoringowych w regionie alpejskim aż 19 leży na gruntach prywatnych, 2 to własność mieszana (po części Skarbu Państwa, po części prywatna), a dla 2 stanowisk nie udało się ustalić stanu własnościowego. W regionie kontynentalnym, gdzie obserwacje wykonano dla 102 stanowisk, jedynie 21 leży na gruntach Skarbu Państwa, 1 to własność mieszana, 2 – nieznana. Większość (78 stanowisk) położona jest na gruntach prywatnych właścicieli.

Szczegółowe informacje o liczbie działek ewidencyjnych znajdują się z zestawieniu zamieszczonym poniżej:

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

Stanowisko ID	Stanowisko	Region	Liczba działek
10704	Biały Potok	ALP	1
10832	Brzyzki	ALP	9
10842	Chłabówka Górna	ALP	2
9658	Kasina Wielka - Pazdury	ALP	6
10830	Kościelisko	ALP	6
10235	Kunkowa	ALP	2
9650	Lutowiska	ALP	nieznana
9830	Łonna	ALP	mieszana
10192	Ożna	ALP	13
9856	Poręba Wielka	ALP	3
10131	Przełęcz Przysłopy	ALP	2
9642	Przełęcz Słopnicka	ALP	mieszana
10017	Przełęcz u Poloka	ALP	5
9827	Rdzawka	ALP	1
10834	Roztoki	ALP	5
10828	Takuński	ALP	8
10142	Tylawa	ALP	1
9643	Wola Michowa	ALP	nieznana
10829	Wylot Doliny Małej Łąki	ALP	2
10198	Wysowa	ALP	7
10074	Złatna	ALP	6
10613	Bagno Bubnów	CON	1
10723	Bierutów	CON	1
10986	Bobolice II	CON	1
11005	Bobolice IV	CON	2
10726	Boguszyce	CON	1
10502	Borowice	CON	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

Stanowisko ID	Stanowisko	Region	Liczba działek
9704	Bukowina Kłodzka	CON	mieszana
10258	Choroszcz	CON	2
9804	Chroberz	CON	3
10063	Czermna I	CON	2
10521	Czermna II	CON	8
10393	Folusz	CON	2
10209	Galiszewo	CON	1
10712	Goly Jon	CON	4
10606	Gorzanów I	CON	7
10614	Gorzanów II	CON	4
10120	Góry	CON	1
10371	Górzno	CON	1
9992	Hańcza	CON	1
10729	Ilanka	CON	2
10217	Janiszewo	CON	6
10460	Jarkowice - Dolina Złotnej	CON	2
10615	Kalinówka	CON	1
10110	Kamień Mały	CON	3
10462	Karpacz - Wilcza Poręba	CON	1
10211	Kleszczówek	CON	1
10112	Korczew	CON	2
9805	Krzywda	CON	5
10062	Lasówka	CON	2
10227	Lipowiec	CON	1
10585	Lisie Jamy	CON	1
10720	Lubocień	CON	2
10218	Lubraniec	CON	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

Stanowisko ID	Stanowisko	Region	Liczba działek
10598	Ludowe	CON	2
10488	Ludwikowo	CON	1
9949	Luta	CON	6
10300	Łabiszyn	CON	3
10404	Łężyce	CON	4
9593	Łodzinka	CON	1
10262	Maciejkowa Góra	CON	2
10609	Matcze	CON	1
10644	Mirsk	CON	1
10499	Młodocin	CON	3
9806	Młyny	CON	2
10216	Mniszki B	CON	2
10519	Mniszków	CON	3
10050	Mostowice	CON	2
10049	Niemojów	CON	1
10375	Ogrodniczki	CON	1
10662	Orłowice	CON	1
10065	Papiernia	CON	1
9588	Paportno	CON	1
10037	Paszkowice Kolonia	CON	8
10035	Paszkowice rów	CON	1
9807	Pieczonogi	CON	3
9922	Piotrowice Dolne I	CON	3
10618	Piotrowice Dolne II	CON	3
10187	Podemszczyszna I	CON	5
10592	Podemszczyszna II	CON	1
10523	Radków Kolonia Leśna	CON	3

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion), cała Polska, wprowadzenie

Stanowisko ID	Stanowisko	Region	Liczba działek
10536	Raszowskie Łąki	CON	1
9950	Rogowice N	CON	nieznana
9951	Rogowice S	CON	2
10695	Rzepiczna	CON	3
9808	Sobowice	CON	2
10728	Sokołowice	CON	1
10608	Stołpie	CON	1
9809	Stopnica	CON	3
10605	Struża	CON	1
9810	Szczaworyż	CON	2
10715	Śliwice	CON	1
10080	Turtul	CON	1
9641	Udrzyn	CON	3
10106	Witnica	CON	nieznana
10643	Wojcieszów Górny	CON	1
10597	Wola Niemiecka	CON	15
10596	Zimne Wody	CON	1
9640	Zuzela	CON	1
10670	Zwierzyniec	CON	1
10590	Żmijowa Łąka	CON	4
10040	Żuków	CON	10

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 2 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2013-2014	23	6	1		30
		2016-2018	22	7	1		30
	<u>Gatunki charakterystyczne</u>	2013-2014	26	4			30
		2016-2018	27	3			30
	<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>	2013-2014	22	7	1		30
		2016-2018	24	6			30
	<u>Gatunki ekspansywne</u>	2013-2014	20	8	2		30
		2016-2018	23	6	1		30
	Melioracje odwadniające	2013-2014	26	3		1	30
		2016-2018	27	3			30
	Obce gatunki inwazyjne	2013-2014	30				30
		2016-2018	30				30
	Struktura przestrzenna płatów siedliska	2013-2014	25	5			30
		2016-2018	21	8	1		30
	Gatunki dominujące	2013-2014	23	7			30
		2016-2018	25	5			30
	Martwa materia organiczna	2013-2014	22	8			30
		2016-2018	22	7	1		30
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	2013-2014	16	11	3		30
		2016-2018	13	13	4		30
Specyficzna struktura i funkcje		2013-2014	14	14	2		30
		2016-2018	14	15	1		30
Perspektywy ochrony		2013-2014	14	14	2		30
		2016-2018	11	17	2		30
Ocena ogólna		2013-2014	8	20	2		30
		2016-2018	8	20	2		30

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Tab. 2A1 Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba stanowisk ze zmianą							Suma stanowisk	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		brak zmian
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	2		2	3		3		25	30
Specyficzna struktura i funkcje	4		4	3		3		23	30
Perspektywy ochrony		1	1	3	1	4		25	30
Ocena ogólna	3		3	3		3		24	30

Tab. 2A2 Podsumowanie zmian ocen wskaźników łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Nazwa wskaźnika	Liczba stanowisk ze zmianą							Suma stanowisk	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Gatunki charakterystyczne	1		1					29	30
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	1	1	2					28	30
Gatunki ekspansywne	5		5	1		1		24	30
Melioracje odwadniające							1	29	30
Obce gatunki inwazyjne								30	30
Struktura przestrzenna płatów siedliska	1		1	6		6		23	30
Gatunki dominujące	3		3	1		1		26	30
Martwa materia organiczna	2		2	3		3		25	30
Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	2		2	6		6		22	30
Podsumowanie	13	1	13	10		10	1	30	30

UWAGI:

Podkreślenie oznacza wskaźnik kardynalny

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

W regionie alpejskim wykonano monitoring na 30 stanowiskach, z których 17 leży w granicach 7 obszarów Natura 2000, a 13 występuje poza siecią. Obserwacjami objęto teren Beskidu Żywieckiego, Beskidu Wyspowego, Gorców, Pogórza Spisko-Gubałowskiego, Rowu Podtatrzańskiego, Beskidu Niskiego i Bieszczadów. Jedno stanowisko znajduje się w Górach Sanocko-Turczańskich. Brak wyraźnego zróżnicowania wyników w zależności od położenia stanowisk. Wydaje się, jednak, że siedlisko jest lepiej zachowane we wschodniej części regionu alpejskiego (Beskid Niski, Bieszczady), podczas gdy w zachodniej przeważają stanowiska z oceną U1. W Gorcach i na Podtatrzu oceny były zróżnicowane.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym ALPEJSKIM NA STANOWISKACH**1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na stanowiskach**

Gatunki charakterystyczne – na 27 stanowiskach (90%) stan wskaźnika oceniono jako właściwy (FV). Jedynie na 3 stanowiskach był on niewłaściwy (U1) z powodu niedużej liczby gatunków typowych dla siedliska (Chłabówka), ich zbyt małego pokrycia (Kunkowa) lub obu tych warunków (Tylawa). Na żadnym ze stanowisk wskaźnik nie otrzymał oceny złej (U2) ani nieznannej (XX). W stosunku do 2013 roku nastąpiła poprawa oceny na stanowisku Kościelisko (z U1 do FV), ponieważ w sposób widoczny wzrosło pokrycie gatunków charakterystycznych, zwłaszcza ostrożeńca łąkowego *Cirsium rivulare*. Na 29 pozostałych stanowiskach nie odnotowano istotnych zmian w stanie wskaźnika.

Gatunki dominujące – w przypadku 83% stanowisk (25 stanowisk) wskaźnik oceniono na FV. Na 5 stanowiskach jego stan był niewłaściwy (U1): w Chłabówce i Takuśkach (Rów Podtatrzański) powodem obniżenia oceny było znaczne pokrycie ostrożeńca łąkowego, które ogranicza bogactwo florystyczne płatów siedliska, w Kościelisku (Rów Podtatrzański) i Łonnej (Gorce) ocenę obniżono ze względu na zbyt duży udział traw typowych dla łąk świeżych, a w Bukowcu (Bieszczady) wśród dominantów odnotowano gatunki ziołoroślowe, jak wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, mięta długolistna *Mentha longifolia* i świerżbek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*. W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu obserwacji na 3 stanowiskach nastąpiła poprawa: w Wilszni (Ostoja Magurska) zmniejszyło się pokrycie mięty długolistnej, w Złatnej (Beskid Żywiecki) do 50% spadło pokrycie ostrożeńca łąkowego, a w Lutowiskach (Bieszczady) turzycy pospolitej *Carex nigra*. Na stanowisku w Łonnej (Gorce) obniżono ocenę z uwagi na zanikanie ostrożeńca łąkowego połączone ze wzrostem udziału traw i przekształcanie się łąki wilgotnej w łąkę świeżą.

Obce gatunki inwazyjne – podobnie jak poprzednio, na żadnym z monitorowanych stanowisk nie obserwowano gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia.

Gatunki ekspansywne roślin zielnych – na 23 stanowiskach (blisko 77% wszystkich monitorowanych stanowisk) nie zaobserwowano ekspansji roślin zielnych. W przypadku 6 stanowisk stan siedliska w tym zakresie oceniono jako niewłaściwy (U1), a jednego (Ożna w Beskidzie Żywieckim) jako zły (U2). Zagrożającej kondycji siedliska ekspansji roślin zielnych nie odnotowano na żadnym ze stanowisk w Gorcach i Beskidzie Wyspowym. Relatywnie najgorzej zachowane wydają się wilgotne łąki monitorowane w Beskidzie Żywieckim (1 ocena FV, 2 oceny U1 i 1 ocena U2 – wszystkie stanowiska utrzymały oceny z 2013 roku).

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

W stosunku do poprzedniego badania stan wskaźnika zmienił się na 6 stanowiskach. W Chłabówce dwukrotnie wzrosło pokrycie świerżabka orzęsionego i perzu zwyczajnego *Elymus repens*, co spowodowało obniżenie oceny wskaźnika z FV do U1. Poprawa, skutkująca podniesieniem oceny z U1 do FV, nastąpiła na stanowiskach: Rdzawka, Roztoki oraz Wylot Doliny Małej Łąki, gdzie gatunki zanotowane w 2013 r. jako ekspansywne nie wykazują tendencji do dalszego rozprzestrzeniania się; Tylawa, gdzie znacząco spadło pokrycie tojeści pospolitej *Lysimachia vulgaris*. Na stanowisku Wilsznia podniesiono ocenę z U2 do U1, ponieważ nastąpiło istotne zmniejszenie udziału mięty długolistnej *Mentha longifolia*.

Ekspansja krzewów i podrostu drzew – na 24 stanowiskach (80%) stan wskaźnika oceniono jako właściwy (FV), na 6 (20%) jako niewłaściwy (U1), brak ocen U2. Zarastanie eutroficznych łąk wilgotnych przez krzewy i drzewa obserwowano głównie w Bieszczadach (Bukowiec, Lutowiska, Ustrzyki Górne), Rowie Podtatrzańskim (Brzyzki, Takuški) i Beskidzie Żywieckim (Ożna). W Bieszczadach siedlisko jest zarastane głównie przez wierzby: szarą *Salix cinerea*, iwę *Salix caprea*, pięciopęcikową *Salix pentandra*, a także olszę szarą *Alnus incana*, rzadziej przez kruszynę *Frangula alnus*. Na Podtatrzu rozprzestrzenia się z reguły olsza szara, wierzba siwa *Salix eleagnos*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, a w Beskidzie Żywieckim świerk i wierzby.

W porównaniu do stanu siedliska w poprzednim okresie monitoringu, nastąpiła poprawa oceny na 2 stanowiskach. W Wilszni (Ostoja Magurska) dzięki koszeniu łąki pokrycie iwy i tarniny zmniejszyło się z 10% do śladowego, stąd poprawa oceny wskaźnika z U2 do FV. Natomiast w przypadku Przełęczy Przysłopy w Beskidzie Żywieckim podniesienie oceny z U1 do FV nie wiąże się z faktyczną poprawą stanu. Zarówno poprzednio jak i obecnie pokrycie wierzby było na granicy ocen FV i U1, jednak z uwagi na zarośla wierzbowe w pobliżu płatu siedliska, w 2013 roku obniżono ocenę wskaźnika do U1. Ponieważ w 2017 roku nie stwierdzono prognozowanej wcześniej ekspansji wierzby, podniesiono ocenę do FV.

Udział dobrze zachowanych płatów siedliska – w przypadku 13 stanowisk (43%) stan wskaźnika oceniono jako właściwy (FV). Taki sam był udział stanowisk z oceną niewłaściwą (U1). Na 4 stanowiskach dobrze wykształcone płaty siedliska zajmowały mniej niż połowę powierzchni transektu (ocena U2), przy czym wartości wskaźnika były silnie zróżnicowane: Łonna 5%, Wilsznia 30%, Kościelisko 35%, Ożna 40%. W Łonnej (Ostoja Gorczańska) wilgotna łąka eutroficzna dość szybko przekształca się w łąkę świeżą. W Wilszni (Ostoja Magurska) po wprowadzeniu koszenia nastąpiła bardzo wyraźna poprawa stanu zachowania siedliska, a przede wszystkim zmniejszenie powierzchni silnie zdegradowanych, udział dobrze zachowanych płatów łąk wilgotnych wzrósł z 10 do 30%. Natomiast w Kościelisku w Rowie Podtatrzańskim i Ożnej w Beskidzie Żywieckim sytuacja jest stabilna. Generalnie wskaźnik oceniano nieco gorzej w najbardziej zachodniej części regionu alpejskiego, czyli na stanowiskach w Beskidzie Żywieckim (brak stanowiska z oceną FV). W pozostałej części regionu, od Pogórza Spisko-Gubałowskiego i Gorców na zachodzie po Bieszczady na wschodzie, oceny były bardzo zróżnicowane.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

W porównaniu do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu, na dwóch stanowiskach (Huta Krempska, Rudawka Jaśliska) udział dobrze zachowanych płatów siedliska zwiększył się, natomiast na 6 (Złatna, Łonna, Przełęcz Słopnicka, Kasina Wielka - Pazdury, Lutowiska, Wola Michowa) zmniejszył się. W większości przypadków pogorszenie wiąże się z brakiem koszenia siedliska lub zwiększeniem wilgotności i zabagnieniem (Lutowiska, Wola Michowa).

Martwa materia organiczna – na większości stanowisk (73%) depozycja martwej materii organicznej jest nieznaczna (ocena właściwa – FV), na 7 stanowiskach (23%) – niewłaściwa (U1). Tylko na stanowisku Tylawa w Ostoi Jaśliskiej, gdzie wojłok był gruby na 5-10 cm, stan wskaźnika oceniono jako zły (U2).

W porównaniu do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu na 2 stanowiskach (Ożna, Kościelisko) nastąpiła poprawa, a na 3 (Kasina Wielka – Pazdury, Tylawa, Lipowiec) pogorszenie oceny wskaźnika.

Melioracje odwadniające – nie wpływają negatywnie na stan siedliska w przypadku 90% stanowisk. Na 3 stanowiskach (Brzyzki, Kościelisko, Ożna) lub w ich sąsiedztwie występują czynne rowy odwadniające (U1). Nie zaobserwowano zmian stanu wskaźnika w porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu. Jedynie na stanowisku Łonna w Gorcach, gdzie przekształcanie się łąki wilgotnej w świeżą wynika z jej kośnego użytkowania a nie obecności rowu melioracyjnego, ocenę XX zastąpiono oceną FV.

Struktura przestrzenna płatów siedliska – dla 21 stanowisk (70%) strukturę przestrzenną płatów siedliska oceniono jako prawidłową (FV), dla 8 (27%) jako niezadowalającą (U1) i dla jednego (Łonna w Gorcach) jako złą (U2). Jedynie stanowiska w Rowie Podtatrzańskim i na Pogórzu Spisko-Gubałowskim uzyskały ocenę właściwą. W pozostałych regionach stan siedliska pod względem struktury przestrzennej był różnie oceniany (głównie na FV i U1).

W porównaniu do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu na 6 stanowiskach (Ożna, Złatna, Łonna, Kasina Wielka – Pazdury, Przełęcz Słopnicka, Wola Michowa) odnotowano pogorszenie oceny wskaźnika. Na stanowisku Wołosate, gdzie siedlisko występuje w mozaice z młaką eutroficzną i łąką świeżą, podniesiono ocenę z U1 do FV. Nie oznacza to jednak faktycznej poprawy stanu, lecz raczej inne podejście do oceny: mozaikowy układ roślinności ma charakter naturalny, a obserwowane rozczłonkowanie płatów łąk wilgotnych wynika z lokalnych warunków edaficznych i nie oznacza pogorszenia stanu zachowania siedliska 65XX wskutek fragmentacji.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na stanowiskach

Najważniejszym pozytywnym oddziaływaniem na siedlisko jest ekstensywne koszenie, które w 2017 roku odnotowano na 19 stanowiskach. Na stanowisku w Kunkowej użytkowanie kośne było połączone ze zbyt wysokim dla siedliska 65XX poziomem nawożenia i w efekcie miało negatywny wpływ na jego stan ochrony.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Najczęstszymi oddziaływaniami negatywnymi są sprzężone ze sobą: zaniechanie koszenia (oddziaływanie A03.03) oraz grupa oddziaływań związanych z sukcesją i przemianami biocenotycznymi (K02 i K02.01). Zarzucenie koszenia zarejestrowano na 11 stanowiskach; na stanowisku Wysowa, gdzie jedynie część transektu nie jest koszona, zaznaczono nieokreślony wpływ oddziaływania. Natomiast przemiany roślinności w warunkach braku właściwego dla siedliska 65XX użytkowania rolnego zanotowano dla 10 stanowisk. Z reguły prowadzą one w kierunku ziołorośli, zbiorowisk zaroślowych, czy nitrofilnych.

W pojedynczych przypadkach siedlisko było zagrożone przez zabudowywanie terenów wiejskich (Przełęcz u Poloka, Ożna, Tylawa). Spośród stanowisk, na których występuje infrastruktura melioracyjna, jedynie na stanowiskach Brzyzki i Kościelisko miała ona słaby negatywny wpływ na siedlisko, na pozostałych (Wołosate, Lutowiska, Łonna) wpływ był neutralny.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, w 2017 roku nieco częściej notowano negatywny wpływ sukcesji na stan ochrony siedliska. Nastąpiło też kilka zmian w reżimie użytkowania kośnego: na 2 stanowiskach zmniejszyła się intensywność koszenia, na 2 innych zaniechano go całkowicie. Pozostałe oddziaływania nie uległy istotnym zmianom.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na stanowiskach

W 2017 roku siedlisko nie podlegało zagrożeniom na 8 stanowiskach, położonych na Podtatrzu, w Gorcach, Beskidzie Niskim i Bieszczadach. Najpoważniejszym zagrożeniem dla siedliska 65XX jest zarzucenie ekstensywnego użytkowania kośnego, zaznaczone dla 12 stanowisk oraz związane z nim procesy sukcesyjne (10 stanowisk). Na stanowisku Łonna paradoksalnie zagrożeniem dla siedliska jest regularne koszenie z usuwaniem biomasy. W ciągu ostatnich ok. 20 lat doprowadziło to najprawdopodobniej do osuszenia siedliska i jego stopniowego przekształcenia się w bardzo bogatą florystycznie łąkę świeżą *Gladiolo-Agrostietum*, która miejscami ma nawet charakter ciepłolubny. Pozostałe zagrożenia (zbyt intensywne użytkowanie, nasadzenia sosny, urbanizacja, zabagnienie przez bobry) dotyczą pojedynczych stanowisk i w skali regionu mają marginalne znaczenie.

W stosunku do stanu z okresu 2013-2014 większość zagrożeń nadal utrzymuje się na monitorowanych stanowiskach. Nieco częściej niż poprzednio notowano zagrożenie generowane przez przemiany biocenotyczne i sukcesję oraz zarzucenie użytkowania kośnego.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim**II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM - NA STANOWISKACH****1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach**

Z reguły płaty łąk wilgotnych w Karpatach nie są rozległe i liczą od kilkunastu do kilkudziesięciu arów. Dla 22 stanowisk (73%) powierzchnia siedliska nie zmniejsza się, na 7 stanowiskach (23%) obserwowano niewielki spadek areału łąk wilgotnych. Jedynie w Łonnej w Gorcach nastąpił wyraźny ubytek powierzchni siedliska na rzecz łąk świeżych i zanik typowych płatów w stosunku do 2013 r. (ocena U2).

W porównaniu do cyklu obserwacji z okresu 2013-2014 niekorzystne zmiany powierzchni siedliska nastąpiły na stanowiskach Kasina Wielka – Pazdury i Wola Michowa (odpowiednio: Beskid Wyspowy i Bieszczady), gdzie ocenę parametru obniżono z FV do U1 oraz w Łonnej (ocena U2 w miejsce U1). W Woli Michowej wskutek działalności bobrów część łąk uległa zabagnieniu, natomiast w Kasinie niewielki ubytek powierzchni typowo wykształconych płatów łąk wilgotnych to konsekwencja zaniechania koszenia. Z kolei na 2 stanowiskach w Beskidzie Niskim dzięki koszeniu powierzchnia siedliska wyraźnie się zwiększyła (Wilsznia – tu koszenie wprowadzono po latach braku użytkowania) i zwiększył się udział płatów typowych (Rudawka Jaślicka – tu koszenie było kontynuowane).

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na stanowiskach

Dla połowy stanowisk Struktura i funkcje siedliska określono jako niezadowalające (U1), dla 14 jako właściwe (FV), a dla jednego (Ożna) jako złe U2. Na ocenę tego parametru relatywnie największy wpływ miały oceny wskaźników kardynalnych: gatunki ekspansywne roślin zielnych oraz ekspansja krzewów i podrostu drzew. Najniżej oceniany był wskaźnik udziału dobrze zachowanych płatów siedliska. Nieco gorzej niż poprzednio oceniono stan siedliska pod względem jego struktury przestrzennej. Nie zauważono geograficznego zróżnicowania ocen.

W stosunku do poprzedniego cyklu obserwacji odnotowano pogorszenie oceny na 3 stanowiskach (Kasina Wielka – Pazdury i Przełęcz Słupnicka w Beskidzie Wyspowym oraz Łonna w Gorcach). Poprawa nastąpiła na 4 stanowiskach, z których 2 leżą w Beskidzie Niskim (Roztoki, Wilsznia), 1 w Gorcach (Rdzawka) i 1 w Tatrach (Wylot Doliny Małej Łąki).

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim**3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach**

Szanse na zachowanie siedliska w dobrej kondycji są zazwyczaj uzależnione od regularnego, ekstensywnego koszenia, prawidłowego uwilgotnienia oraz braku istotnych zagrożeń. Jedynie w przypadku 11 stanowisk (37%) perspektywy ochrony siedliska określono jako właściwe (FV); dla większości (17 stanowisk, czyli 56%) były niezadowalające (U1), a dla 2 stanowisk (Ożna, Łonna) – złe (U2). W Ożnej niekoszone od lat płaty łąk wilgotnych przypuszczalnie nadal nie będą użytkowane gospodarczo; możliwe jest zajęcie terenu na potrzeby tartaku. Natomiast w Łonnej siedlisko jest regularnie wykaszane a mimo to zanika, dość szybko przekształcając się w łąkę świeżą, stąd obniżenie oceny parametru z FV do U2. W 2017 roku parametr był oceniany lepiej we wschodniej części regionu alpejskiego (Beskid Niski, Bieszczady), gdzie część monitorowanych płatów siedliska jest koszona w ramach aktywnej ochrony. W Beskidzie Żywieckim przeważają stanowiska z oceną U1. W stosunku do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu perspektywy ochrony znacząco poprawiły się dla stanowiska Wilsznia, gdzie wprowadzono koszenie. Natomiast zaniechanie użytkowania kośnego było głównym powodem obniżenia oceny parametru z FV do U1 na stanowiskach Kasina Wielka-Pazdury, Wola Michowa, Wylot Doliny Małej Łąki.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Nieco więcej niż ¼ monitorowanych stanowisk reprezentuje siedlisko 65XX we właściwym stanie ochrony (8 stanowisk z oceną FV). Na 20 stanowiskach (67%) stan siedliska określono jako niewłaściwy (U1), a na dwóch (Ożna w Beskidzie Żywieckim oraz Łonna w Gorcach) jako zły (U2). Siedlisko jest lepiej zachowane we wschodniej części regionu alpejskiego (Beskid Niski, Bieszczady), podczas gdy w zachodniej przeważają stanowiska z oceną U1. W Gorcach i na Podtatrzu oceny były zróżnicowane. W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji stan ochrony siedliska pogorszył się na 3 stanowiskach (Kasina Wielka-Pazdury, Łonna, Wola Michowa) i na 3 stanowiskach się poprawił (Roztoki, Rudawka Jaśliska, Wilsznia).

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim dla siedliska Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLC120001	Tatry	małopolskie Rów Podtatrzański	5215	Wylot Doliny Małej Łąki	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV U1	U1 U1
2.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4354	Wola Michowa	2013-2014 2016-2018	FV U1	FV FV	FV U1	FV U1
3.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4482	Ustrzyki Górne	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
4.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4485	Wołosate	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
5.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4494	Bukowiec	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
6.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	4508	Trusiówka	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
7.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	4509	Łonna	2013-2014 2016-2018	U1 U2	FV U1	FV U2	U1 U2
8.	PLH120082	Łąki koło Kasiny Wielkiej	małopolskie Beskid Wyspowy	4466	Kasina Wielka - Pazdury	2013-2014 2016-2018	FV U1	FV U1	FV U1	FV U1
9.	PLH180001	Ostoja Magurska	małopolskie Beskid Niski	4750	Nieznajowa	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
10.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4751	Huta Krempska	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
11.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4752	Wilsznia	2013-2014 2016-2018	U2 U1	U2 U1	U2 FV	U2 U1
12.	PLH180014	Ostoja Jaślicka	podkarpackie Beskid Niski	4748	Rudawka Jaślicka	2013-2014	U1	FV	FV	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
13.	PLH180014	Ostoja Jaśliska	podkarpackie Beskid Niski	4749	Lipowiec	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
14.	PLH180014	Ostoja Jaśliska	podkarpackie Beskid Niski	4753	Tylawa	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
15.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	5027	Ożna	2013-2014	U1	U2	U2	U2
						2016-2018	U1	U2	U2	U2
16.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	5028	Przełęcz Przysłop	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
17.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	5029	Złatna	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
18.			małopolskie Rów Podtatrzański	4296	Brzyzki	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
19.			małopolskie Rów Podtatrzański	4297	Kościelisko	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
20.			małopolskie Rów Podtatrzański	4300	Chłabówka Górna	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
21.			małopolskie Pogórze Spisko-Gubałowskie	4303	Takuśki	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
22.			małopolskie Gorce	4307	Rdzawka	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	FV	U1	U1
23.			małopolskie Beskid Wyspowy	4308	Poręba Wielka	2013-2014	FV	FV	U1	U1
						2016-2018	FV	FV	U1	U1
24.			małopolskie Beskid Wyspowy	4460	Kąty	2013-2014	FV	FV	U1	U1
						2016-2018	FV	FV	U1	U1
25.			małopolskie Beskid Wyspowy	4461	Przełęcz Słopnicka	2013-2014	FV	FV	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
26.		podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie		4493	Lutowiska	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
27.		małopolskie Beskid Niski		4756	Wysowa	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
28.		małopolskie Beskid Niski		4801	Kunkowa	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
29.		śląskie Beskid Żywiecki		5025	Przełęcz u Poloka	2013-2014	FV	FV	U1	U1
						2016-2018	FV	FV	U1	U1
30.		małopolskie Rów Podtatrzański		5213	Roztoki	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
Liczba stanowisk z oceną					FV	2013-2014	23	14	14	8
						2016-2018	22	14	11	8
					U1	2013-2014	6	14	14	20
						2016-2018	7	15	17	20
					U2	2013-2014	1	2	2	2
						2016-2018	1	1	2	2
Razem						2013-2014	30	30	30	30
						2016-2018	30	30	30	30

Kolorem pomarańczowym zaznaczono pogorszenie oceny parametru o jeden stopień w stosunku do stanu z poprzedniego cyklu badań, czerwonym – pogorszenie o dwa stopnie, jasnozielonym – poprawę o jeden stopień, ciemnozielonym – poprawę o dwa stopnie.

Tab. 4 Aktualne oddziaływania łącznie - dane ogólne - na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
A03	koszenie / ścinanie trawy	Użytkowanie kośne	2013-2014	2		1	1													
			2016-2018	1		1														
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2013-2014	1										1						

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2016-2018	1											1					
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2013-2014	17		10	7													
			2016-2018	18		8	9								1					
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014	10										4	6					
			2016-2018	12										5	6	1				
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Stosowanie nawozów	2013-2014	1										1						
			2016-2018	1												1				
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenia sosny	2013-2014	1												1				
			2016-2018	1												1				
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Usunięcie podrostu świerka	2013-2014	1				1												
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	Zabudowa rekreacyjna, teren na potrzeby tartaku	2013-2014	2												2				
			2016-2018	1												1				
E01.03	zabudowa rozproszona	Przygotowanie terenu pod zabudowę	2013-2014	1											1					
			2016-2018	1												1				
E01.04	inne typy zabudowy	Dom letniskowy	2016-2018	1													1			
E03.04	Inne odpady	śmieci	2013-2014	2							2									
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Mechaniczne uszkodzenia powierzchni przy tartaku	2013-2014	1											1					
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Ślady po melioracjach, rowy	2013-2014	3							3									
			2016-2018	2							2									
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Ślady po melioracjach, rowy	2013-2014	3							1				2					
			2016-2018	3							1				2					
J02.05.04	zbiorniki wodne	Oczko wodne do rozrodu płazów	2013-2014	1							1									
			2016-2018	1							1									

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Zabagnienie w wyniku działalności bobrów	2016-2018	1										1						
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	2013-2014	4										3	1					
			2016-2018	6										3	3					
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	2013-2014	4										1	3					
			2016-2018	4											4					
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Ślady bytowania jeleniowatych i dzików	2013-2014	1							1									
			2016-2018	2							2									
Razem			2013-2014	30		11	9				6			9	11					
			2016-2018	30		9	9				4			10	15	1				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Tab. 4A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	1	1		1
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	1	1		
A03.02	nieintensywne koszenie	-	18	12	5	4
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	12	7	3	4
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Stosowanie nawozów	1		1	
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenie sosny	1	1		
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Usunięcie podrostu świerka				1
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe	Zabudowa rekreacyjna, teren na potrzeby tartaku	1	1	1	
E01.03	zabudowa rozproszona	Przygotowanie terenu pod zabudowę	1	1		
E01.04	inne typy zabudowy	Dom letniskowy	1			1
E03.04	Inne odpady	śmieci		2		
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Mechaniczne uszkodzenia powierzchni przy tartaku			1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Ślady po melioracjach, rowy	2	3		
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Ślady po melioracjach, rowy	3	3		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Oczko wodne do rozrodu płazów	1	1		
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Zabagnienie w wyniku działalności bobrów	1			1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	6	3	1	2
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	4	3	1	
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Ślady bytowania jeleniowatych i dzików	2	2		
Razem			30	23	11	8

UWAGI:

Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:

- równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.

Poprawę stwierdzano w przypadkach:

- poprawy wpływu,
- poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),
- wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania,
- wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.

Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:

- pogorszenia wpływu,
- pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
- wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.
- wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Tab. 5 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2013-2014 2016-2018	1 1		1 1		
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2016-2018	1		1		
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014 2016-2018	10 12		4 5	6 6	1
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Stosowanie nawozów	2013-2014 2016-2018	1 1		1		1
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenie sosny	2013-2014 2016-2018	1 1			1 1	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	Zabudowa rekreacyjna, teren na potrzeby tartaku	2013-2014 2016-2018	2 1			2 1	
E01.03	zabudowa rozproszona	Przygotowanie terenu pod zabudowę	2013-2014 2016-2018	1 1		1 1		
E01.04	inne typy zabudowy	Dom letniskowy	2016-2018	1			1	
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Mechaniczne uszkodzenia powierzchni przy tartaku	2013-2014	1		1		
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Ślady po melioracjach, rowy	2013-2014 2016-2018	2 2			2 2	
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Zabagnienie w wyniku działalności bobrów	2016-2018	1		1		
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	2013-2014 2016-2018	4 6		3 3	1 3	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	2013-2014 2016-2018	4 4		1	3 4	
Razem			2013-2014 2016-2018	19 22		9 10	11 15	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Tab. 5A Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja		1	1		
A03.02	nieintensywne koszenie		1			1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia		14	8	3	3
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Stosowanie nawozów	1		1	
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenie sosny	1	1		
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	Zabudowa rekreacyjna, teren na potrzeby tartaku	2	1	1	
E01.03	zabudowa rozproszona	Przygotowanie terenu pod zabudowę	1	1		
E01.04	inne typy zabudowy	Dom letniskowy	1			1
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Mechaniczne uszkodzenia powierzchni przy tartaku	1		1	
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Ślady po melioracjach, rowy	2	2		
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Zabagnienie w wyniku działalności bobrów	1			1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	6	3	1	2
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	4	3	1	
Razem			24	15	8	6

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2013-2014	1	5			6
		2016-2018	2	4		1	7
	<u>Gatunki charakterystyczne</u>	2013-2014	6				6
		2016-2018	6			1	7
	<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>	2013-2014	3	3			6
		2016-2018	4	2		1	7
	<u>Gatunki ekspansywne</u>	2013-2014	1	5			6
		2016-2018	1	5		1	7
	Melioracje odwadniające	2013-2014	4	2			6
		2016-2018	5	1		1	7
	Obce gatunki inwazyjne	2013-2014	6				6
		2016-2018	6			1	7
	Struktura przestrzenna płatów siedliska	2013-2014	4	2			6
		2016-2018	3	3		1	7
	Gatunki dominujące	2013-2014	4	2			6
		2016-2018	5	1		1	7
	Martwa materia organiczna	2013-2014	3	3			6
		2016-2018	3	3		1	7
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	2013-2014	3	3			6
		2016-2018	3	3		1	7
Specyficzna struktura i funkcje		2013-2014	1	5			6
		2016-2018	1	5		1	7
Perspektywy ochrony		2013-2014	2	4			6
		2016-2018	2	4		1	7
Ocena ogólna		2013-2014	1	5			6
		2016-2018	1	5		1	7

Podkreślenie oznacza wskaźnik kardynalny

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Tab. 6A Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba obszarów ze zmianą							Suma obszarów	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		brak zmian
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	1		1					5	6
Specyficzna struktura i funkcje								6	6
Perspektywy ochrony								6	6
Ocena ogólna								6	6

Jedynie w Ostoi Magurskiej poprawiono ocenę z U1 na FV, korzystając z dodatkowych danych zebranych przez eksperta.

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW

W 2017 wykonano monitoring siedliska w 6 obszarach w regionie alpejskim. Ponieważ fragment transektu na stanowisku Wylot Doliny Małej Łąki znajduje się w granicach obszaru Natura 2000 Tatry, po raz pierwszy wypełniono raport także i dla tego obszaru. Jednak ze względu na brak reprezentatywności uzyskanych danych, wszystkie wskaźniki i parametry oceniono w nim na XX.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

III.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM NA OBSZARACH NATURA 2000

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na obszarach Natura 2000

Gatunki charakterystyczne – we wszystkich obszarach stan wskaźnika oceniono tak samo jak w okresie 2013-2014, czyli jako właściwy (FV). W obszarze Tatry, ocenianym w 2017 roku po raz pierwszy, stan siedliska jest nieznany (XX) z uwagi na niewystarczające dane. Spośród gatunków diagnostycznych dla siedliska 65XX w regionie alpejskim najczęściej występowały: ostrożeń łakowy *Cirsium rivulare*, pępawa błotna *Crepis paludosa*, knieć błotna *Caltha palustris*, niezapominajka błotna *Myosotis palustris*, kuklik zwisły *Geum rivale*, sit rozpięchły *Juncus effusus*, sit skupiony *J. conglomeratus*. Nieco rzadziej notowano: rdest wężownik *Polygonum bistorta*, ostrożeń warzywny *Cirsium oleraceum*, komonicę błotną *Lotus uliginosus*, koniczynę białoróżową *Trifolium hybridum*.

Gatunki dominujące – poza Tatrami (ocena XX) i Bieszczadami (U1) stan wskaźnika określono jako właściwy (FV). W Bieszczadach spotyka się stosunkowo dużo niekoszonych płątów łąk wilgotnych, w których z rosnącym pokryciem występują gatunki ziołoroślowe jak wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, mięta długolistna *Mentha longifolia* i świerżabek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*.

W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu obserwacji podniesiono ocenę wskaźnika dla Ostoi Magurskiej, gdzie dzięki wprowadzeniu koszenia niektórych płątów siedliska, zmniejszyło się pokrycie mięty długolistnej i poprawiła się struktura roślinności.

Obce gatunki inwazyjne – podobnie jak poprzednio, na żadnym z obszarów nie obserwowano gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia.

Gatunki ekspansywne roślin zielnych – we wszystkich obszarach stan wskaźnika oceniono tak samo jak w okresie 2013-2014, czyli jako właściwy (FV) na Łąkach koło Kasiny Wielkiej oraz niezadowalający (U1) na pozostałych obszarach. W Tatrach stan jest nieznany (XX). Ocena tego wskaźnika jest silnie związana z użytkowaniem, ponieważ to w płątach niekoszonych rozprzestrzeniają się gatunki roślin ekspansywnych. Najczęściej notowane były: wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris*, mięta długolistna *Mentha longifolia*, świerżabek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, sporadycznie i z niewielkim pokryciem: śmiełek darniowy *Deschampsia caespitosa*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, turzyca zastrzona *Carex gracilis*, turzyca drżączkowata *Carex brizoides*, podagrycznik zwyczajny *Aegopodium podagraria*, czy perz zwyczajny *Elymus repens*.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Ekspansja krzewów i podrostu drzew – ocena wskaźnika obniżona do U1 na obszarach Ostoja Gorczańska i Bieszczady, na pozostałych 4 obszarach stan siedliska określono jako właściwy (FV), a w Tatrach jako nieznany (XX). Na ekspansję krzewów i podrostu drzew narażone są nieużytkowane fragmenty łąk wilgotnych. Najczęściej w takich miejscach pojawiają się wierzyby *Salix* sp., olsza szara *Alnus incana*, kruszyna *Frangula alnus*, notowano także świerk, tarninę, brzozę.

W porównaniu do stanu siedliska w poprzednim okresie monitoringu, podniesiono ocenę wskaźnika z U1 do FV w Beskidzie Żywieckim, ponieważ krzewy rosnące w niekoszonych płatach siedliska nie osiągają istotnego pokrycia i nie zaobserwowano, by się rozprzestrzeniały.

Udział dobrze zachowanych płatów siedliska – w przypadku 3 obszarów stan wskaźnika oceniono jako właściwy (FV). Taki sam był udział stanowisk z oceną niewłaściwą (U1). Tatry oceniono na XX. Powody obniżenia oceny były rozmaite. W Beskidzie Żywieckim i Ostoi Gorczańskiej udział dobrze zachowanych płatów siedliska na poszczególnych stanowiskach był zróżnicowany i wynosił odpowiednio od 40% do 70% oraz od 50% do 80%. W Ostoi Jaśliskiej siedlisko zwykle nie wykształcało się w sposób typowy i znaczna część łąk wilgotnych wykazywała charakter przejściowy, zwykle do łąk świeżych. Względnie rozległe i typowe płaty łąk wilgotnych występują na łąkach koło Kasiny Wielkiej, w Ostoi Magurskiej i Bieszczadach (FV).

Brak zmian ocen wskaźnika w porównaniu do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu.

Martwa materia organiczna – w 3 obszarach (Beskid Żywiecki, Ostoja Jaśliska, Ostoja Magurska) depozycja martwej materii organicznej w płatach siedliska była nieznaczna (ocena właściwa – FV), w Bieszczadach, Ostoi Gorczańskiej i na łąkach koło Kasiny Wielkiej niewłaściwa (U1), w Tatrach nieznana (XX).

W porównaniu do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu w Beskidzie Żywieckim nastąpiła niewielka poprawa wartości i oceny wskaźnika, natomiast na łąkach koło Kasiny Wielkiej – pogorszenie oceny w konsekwencji zarzucenia kośnego użytkowania monitorowanego płatu.

Melioracje odwadniające – w 5 monitorowanych obszarach melioracje generalnie nie wpływają na pogorszenie stanu zachowania siedliska. W Tatrach ich wpływ nie jest znany (ocena XX). W Ostoi Gorczańskiej (jedynie tu wskaźnik oceniony na U1) na monitorowanych stanowiskach, zlokalizowanych na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego, nie zauważono negatywnego wpływu melioracji odwadniających, jednak poza obszarem Parku, zwłaszcza w miejscach wkraczania zabudowy, niewielkie fragmenty młak i często towarzyszących im łąk ostrożeńiowych są osuszane.

W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu podniesiono ocenę wskaźnika dla obszaru Łąki koło Kasiny Wielkiej, ponieważ stare rowy melioracyjne są obecnie zarośnięte i nie odwadniają siedliska.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Struktura przestrzenna płatów siedliska – dla 3 obszarów (Łąki koło Kasiny Wielkiej, Ostoja Gorczańska, Ostoja Magurska) stan wskaźnika oceniono jako właściwy (FV), co oznacza niewielki stopień fragmentacji płatów siedliska 65XX. W Gorcach łąki ostrożeńowe występują w postaci niedużych płatów rozproszonych wśród młak eutroficznych i łąk świeżych. Ten mozaikowy układ siedlisk utrzymuje się również w miejscach od dawna regularnie koszonych i jest charakterystyczny dla średnich i wysokich położen górskich. Dlatego, pomimo średniego stopnia fragmentacji siedliska, oceniono wskaźnik na FV. W trzech pozostałych obszarach (Beskid Żywiecki, Ostoja Jaślicka, Bieszczady) fragmentacja była mała do średniej, zwykle nie obserwowano dużych, zwartych i jednolitych płatów siedliska (ocena wskaźnika U1). Tatry oceniono na XX.

W porównaniu do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu w Beskidzie Żywieckim odnotowano wzrost fragmentacji siedliska na 2 z 4 monitorowanych stanowisk, stąd pogorszenie oceny dla obszaru.

2. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na obszarach Natura 2000

Jednym z najważniejszych oddziaływań, warunkujących zachowanie siedliska, jest nieintensywne koszenie (A03, A03.02), które w 2017 roku odnotowano na wszystkich monitorowanych obszarach. Jedynie w Gorcach i Beskidzie Żywieckim zaznaczono je w kategorii intensywności „B”, na pozostałych obszarach – „C”. Innym pozytywnym oddziaływaniem jest usuwanie podrostu świerka, stosowane na polanach Gorczańskiego PN w ramach czynnej ochrony polan reglowych (oddziaływanie B07).

Najważniejszym oddziaływaniem negatywnym jest zaniechanie koszenia (oddziaływanie A03.03), którego wpływ na siedlisko szczególnie silnie zaznacza się w Bieszczadach (intensywność „A”) i w Beskidzie Żywieckim („B”). Jedynie w Ostoi Magurskiej siedlisko nie jest zagrożone przez zaniechanie wykaszania runi. W Ostoi Jaślickiej niektóre z użytkowanych rolniczo płatów siedliska są koszone wcześniej niż tradycyjnie z uwagi na uzyskanie paszy lepszej jakości (oddziaływanie A02).

Ponieważ zapotrzebowanie na paszę jest małe, zdarza się, że skoszona biomasa nie jest zbierana. Przemiany sukcesyjne w następstwie braku użytkowania kośnego najsilniej wpływają na siedlisko w Bieszczadach i Beskidzie Żywieckim (intensywność „B”), słabiej w Beskidzie Wyspowym. Z kolei melioracje i towarzysząca im często urbanizacja stanowią zagrożenie dla wilgotnych łąk eutroficznych w Gorcach i Beskidzie Żywieckim. W Gorcach w płatach siedliska występują oczka wodne dla rozrodu płazów, bez istotnego wpływu na stan siedliska.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, w obszarach Ostoja Jaślicka, Ostoja Magurska i Łąki koło Kasiny Wielkiej zmniejszyła się intensywność koszenia (z „B” do „C”). W Ostoi Magurskiej użytkowaniem kośnym objęto jednak powierzchnie wcześniej z koszenia wyłączone, co przyniosło zauważalną poprawę kondycji siedliska na monitorowanych stanowiskach. W Beskidzie Żywieckim wzrosła presja urbanizacji (zmiana intensywności z „C” w 2013 roku do „B”). Natomiast na obszarach Bieszczady i Ostoja Gorczańska nie odnotowano istotnych zmian w oddziaływaniach.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim**3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na obszarach Natura 2000**

W 2017 roku siedlisko podlegało zagrożeniom na wszystkich monitorowanych obszarach. Najpowszechniejszym z nich jest zarzucenie ekstensywnego użytkowania kośnego, wykazane dla 6 obszarów. Zagrożenia związane z sukcesją, melioracjami, urbanizacją dotyczą już 2-3 obszarów. Pozostałe negatywne oddziaływania odnoszą się do pojedynczych stanowisk w poszczególnych obszarach i mają raczej charakter marginalny

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, w Beskidzie Żywieckim wzrosła presja urbanizacji (zmiana intensywności z „C” w 2013 roku do „B”), na Łąkach koło Kasiny Wielkiej odnotowano zagrożenie siedliska przez przemiany sukcesyjne.

III.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM NA OBSZARACH NATURA 2000**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na obszarach Natura 2000**

Jedynie w dwóch obszarach (Łąki koło Kasiny Wielkiej, Ostoja Magurska) stan parametru oceniono jako właściwy (FV), w 4 jako niezadowalający (U1). W Tatrach badane jest jedno stanowisko, niereprezentatywne dla siedliska i tylko częściowo położone w obszarze, stąd ocena nieznana (XX).

Na Łąkach koło Kasiny Wielkiej koszone łąki wilgotne mają stabilną powierzchnię, powierzchnia niekoszonych ma tendencję do powolnego zmniejszania się, lecz jednocześnie w obszarze następuje wzrost powierzchni łąk ostrożeńowych kosztem niekoszonych łąk trzęślicowych. W Ostoi Magurskiej znaczna część łąk wilgotnych jest obecnie wykaszana, stąd też ich areal już się nie zmniejsza. Z tego powodu podniesiono ocenę parametru z U1 (stan z 2013 roku) do FV. Powody obniżenia oceny parametru w pozostałych obszarach są różne. W Ostoi Jaśliskiej areal siedliska jest niewielki. W Bieszczadach, Beskidzie Żywieckim, Ostoi Gorczańskiej obserwuje się tendencję do ubytku arealu siedliska, głównie z powodu zarastania i zabudowy łąk. W Gorcach proces ten dotyczy płatów siedliska poza granicami Gorczańskiego Parku, które często pozostają niekoszone.

W stosunku do poprzedniego cyklu badań odnotowano poprawę stanu w Ostoi Magurskiej, gdzie dzięki zastosowaniu koszenia areal siedliska już się nie zmniejsza. W pozostałych obszarach sytuacja nie uległa zmianie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim**2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na obszarach Natura 2000**

Dla większości obszarów stan parametru określono jako niezadowalający (U1). Jedynie na Łąkach koło Kasiny Wielkiej, gdzie wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono wysoko, strukturę i funkcje siedliska określono jako właściwe (FV). W Tatrach ocena nieznana (XX). W obszarach Ostoja Gorczańska, Ostoja Jaślicka oraz Bieszczady wszystkie wskaźniki oceniono tak samo jak w poprzednim cyklu monitoringu. W Beskidzie Żywieckim odnotowano wzrost stopnia fragmentacji płatów siedliska, zmniejszenie grubości wojłoku oraz brak tendencji do rozprzestrzeniania się drzew i krzewów. Na Łąkach koło Kasiny Wielkiej, gdzie tylko niektóre płaty siedliska są wykaszane, nastąpił wzrost grubości martwej materii organicznej i spadek efektywności obecnej na wilgotnych łąkach infrastruktury melioracyjnej. W Ostoi Magurskiej wprowadzenie koszenia w części monitorowanych płatów siedliska wpłynęło na poprawę struktury gatunkowej roślinności wilgotnych łąk. Pomimo tych zmian, różnych w różnych obszarach, wszędzie parametr został oceniony tak samo jak w poprzednim cyklu monitoringu.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na obszarach Natura 2000

Jedynie w przypadku Łąk koło Kasiny Wielkiej i Ostoi Magurskiej większość wilgotnych łąk eutroficznych jest użytkowana kośnie i tam perspektywy ochrony siedliska określono jako właściwe. W Tatrach wystawiono ocenę nieznaną (XX). W pozostałych obszarach zwykle tylko część płatów jest jeszcze użytkowana rolniczo, jednak w przyszłości przewiduje się zarzucenie koszenia kolejnych fragmentów łąk, ich zarastanie oraz rozwój rozproszonej zabudowy. W Ostoi Gorczańskiej perspektywy siedliska są zróżnicowane: dobre na terenie Parku, gdzie fragmenty łąk ostrożeńiowych są koszone w ramach czynnej ochrony polan reglowych. Na pozostałym obszarze część płatów siedliska nie jest i prawdopodobnie nie będzie wykaszana w najbliższej przyszłości. Poza tym część z nich jest zagrożona przez rozrastającą się zabudowę (bezpośrednie niszczenie siedliska, osuszanie). W Ostoi Jaślickiej z uwagi na niewielką powierzchnię siedliska wpływ zaniechania użytkowania jest istotny, a poza rezerwatem Źródlika Jasiołki, gdzie siedlisko jest objęte aktywną ochroną, szanse na tradycyjne użytkowanie łąk wilgotnych z przeznaczeniem na paszę są niewielkie. Brak zmian w ocenach parametru w porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na obszarach Natura 2000

Dla pięciu obszarów ocena ogólna stanu siedliska jest niezadowalająca (U1). Jedynie na Łąkach koło Kasiny Wielkiej, gdzie wszystkie parametry składowe oceniono wysoko, stan ochrony siedliska określono jako właściwy (FV). W Tatrach ocena nieznana (XX). W Ostoi Magurskiej, mimo zahamowania tendencji do ubytku powierzchni siedliska i poprawy struktury roślinności na niektórych stanowiskach, stan ochrony nadal określany jest jako niezadowalający (U1). W porównaniu do poprzedniego okresu obserwacji, w powtórnie monitorowanych obszarach parametr oceniono tak samo jak w poprzednim cyklu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZY OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim dla siedliska Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLC120001	Tatry	małopolskie	2016-2018	XX	XX	XX	XX
2.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie	2013-2014	U1	U1	U1	U1
				2016-2018	U1	U1	U1	U1
3.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie	2013-2014	U1	U1	U1	U1
				2016-2018	U1	U1	U1	U1
4.	PLH120082	Łąki koło Kasiny Wielkiej	małopolskie	2013-2014	FV	FV	FV	FV
				2016-2018	FV	FV	FV	FV
5.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie	2013-2014	U1	U1	FV	U1
				2016-2018	FV	U1	FV	U1
6.	PLH180014	Ostoja Jaślicka	podkarpackie	2013-2014	U1	U1	U1	U1
				2016-2018	U1	U1	U1	U1
7.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie	2013-2014	U1	U1	U1	U1
				2016-2018	U1	U1	U1	U1
Liczba obszarów z oceną			FV	2013-2014	1	1	2	1
				2016-2018	2	1	2	1
			U1	2013-2014	5	5	4	5
				2016-2018	4	5	4	5
Razem			XX	2013-2014	6	6	6	6
				2016-2018	7	7	7	7

Kolorem jasnozielonym zaznaczono poprawę oceny parametru o jeden stopień w stosunku do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Tab. 8 Aktualne oddziaływania - dane ogólne - łącznie na badanych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
A02	zmiana sposobu uprawy	Zbyt wczesne koszenie	2016-2018	1	1															
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2013-2014	3	3															
			2016-2018	1	1															
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2013-2014	3	2 1															
			2016-2018	6	1 5															
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014	6	1 2 3															
			2016-2018	6	1 2 3															
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Usuwanie podrostu	2013-2014	1	1															
		świerka	2016-2018	1	1															
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	zabudowa	2013-2014	2	2															
			2016-2018	1	1															
E01.03	zabudowa rozproszona	zabudowa	2013-2014	2	1 1															
			2016-2018	2	1 1															
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Mechaniczne uszkodzenia terenu przy tartaku	2013-2014	1	1															
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	melioracje	2013-2014	3	1 1 1															
			2016-2018	3	1 1 1															
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	melioracje	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
J02.05.04	zbiorniki wodne	Oczka wodne	2013-2014	1	1															
		dla płazów	2016-2018	1	1															
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	sukcesja	2013-2014	1	1															
			2016-2018	3	2 1															
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	sukcesja	2013-2014	1	1															
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	buchtowanie	2016-2018	1	1															
Razem			2013-2014	6	5 2 2 1 3 4															
			2016-2018	7	2 6 3 1 3 4															

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Tab. 8A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A02	zmiana sposobu uprawy	Wczesne koszenie	1			1
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	1	1		2
A03.02	nieintensywne koszenie	-	6	2	3	1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	5	5	1	
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Usuwanie podrostu świerka	1	1		
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	zabudowa	1	1	1	
E01.03	zabudowa rozproszona	zabudowa	2	2		
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Mechaniczne uszkodzenia terenu przy tartaku			1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	melioracje	3	3		
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	melioracje	1	1		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Oczka wodne dla płazów	1	1		
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	3	1		2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja			1	
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie przez dziki	1	1		
Razem			6	5	4	4

UWAGI:

Brak zmian w ocenach, ich poprawę lub pogorszenie stwierdzano tak jak w przypadku analizy zmian ocen oddziaływań dla stanowisk (tab. 4A)

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Tab. 9 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A02	zmiana sposobu uprawy	Wczesne koszenie	2016-2018	1			1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014 2016-2018	6 6	1 1	2 2	3 3	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	zabudowa	2013-2014 2016-2018	2 1			2 1	
E01.03	zabudowa rozproszona	zabudowa	2013-2014 2016-2018	2 2		1 1	1 1	
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Mechaniczne uszkodzenia terenu przy tartaku	2013-2014	1			1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	melioracje	2013-2014 2016-2018	2 2		1 1	1 1	
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	melioracje	2013-2014 2016-2018	1 1			1 1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	sukcesja	2013-2014 2016-2018	1 3		1 2	1	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	sukcesja	2013-2014	1		1		
Razem			2013-2014 2016-2018	6 6	1 1	3 3	4 4	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie alpejskim

Tab. 9A Zmiany zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A02	zmiana sposobu uprawy	Wczesne koszenie	1			1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	6	5	1	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	zabudowa	2	1	1	
E01.03	zabudowa rozproszona	zabudowa	2	2		
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Mechaniczne uszkodzenia terenu przy tartaku	1		1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	melioracje	2	2		
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	melioracje	1	1		
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	3	1		2
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	sukcesja	1		1	
Razem			6	5	4	3

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 2 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. *Calthion*) 65XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2013-2014	69	26	8		103
		2016-2018	70	24	7	1	102
<u>Gatunki charakterystyczne</u>		2013-2014	79	23	1		103
		2016-2018	79	19	3	1	102
<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>		2013-2014	70	23	10		103
		2016-2018	68	25	8	1	102
<u>Gatunki ekspansywne</u>		2013-2014	50	45	8		103
		2016-2018	44	45	12	1	102
Melioracje odwadniające		2013-2014	61	36	6		103
		2016-2018	59	34	8	1	102
Obce gatunki inwazyjne		2013-2014	94	8	1		103
		2016-2018	86	12	3	1	102
Struktura przestrzenna płatów siedliska		2013-2014	73	27	3		103
		2016-2018	72	25	4	1	102
Gatunki dominujące		2013-2014	75	25	3		103
		2016-2018	64	29	8	1	102
Martwa materia organiczna		2013-2014	67	34	2		103
		2016-2018	58	36	7	1	102
Udział dobrze zachowanych płatów siedliska		2013-2014	31	52	20		103
		2016-2018	23	47	31	1	102
Specyficzna struktura i funkcje		2013-2014	31	57	15		103
		2016-2018	23	58	20	1	102
Perspektywy ochrony		2013-2014	50	48	1	4	103
		2016-2018	50	41	10	1	102
Ocena ogólna		2013-2014	21	63	19		103
		2016-2018	21	55	25	1	102

Podkreślono wskaźniki kardynalne

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Tab. 2A1 Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba stanowisk ze zmianą							Suma stanowisk	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	9	4	13	12	1	13	1	75	102
Specyficzna struktura i funkcje	6		6	15	2	17	1	78	102
Perspektywy ochrony	10		10	17	1	18	4	70	102
Ocena ogólna	7	1	8	13	1	14	1	79	102

Na stanowisku Młyny zmieniono oceny parametrów z FV na XX, gdyż siedlisko zostało zniszczone. W 3 przypadkach określono perspektywy ochrony, wcześniej oceniane jako nieznane XX.

Tab. 2A2 Podsumowanie zmian ocen wskaźników łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Nazwa wskaźnika	Liczba stanowisk ze zmianą							Suma stanowisk	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Gatunki charakterystyczne	8		8	6	1	7	1	86	102
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	7	1	8	9		9	1	84	102
Gatunki ekspansywne	5	1	6	15	1	16	1	79	102
Melioracje odwadniające	3		3	4	1	5	1	93	102
Obce gatunki inwazyjne				8		8	1	93	102
Struktura przestrzenna płatów siedliska	7		7	8		8	1	86	102
Gatunki dominujące	3	1	4	10	5	15	1	82	102
Martwa materia organiczna	5		5	16	1	17	1	79	102
Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	8		8	18	4	22	1	71	102
Podsumowanie	36	2	36	50	9	50	1	101	102

UWAGA:

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

W 2017 roku wykonano obserwacje na 102 stanowiskach, z których 69 leży w 34 obszarach sieci Natura 2000, a 33 poza siecią. Badaniami objęto wszystkie występujące w regionie kontynentalnym podtypy siedliska 65XX, wyniki uznano za reprezentatywne w skali regionu. Brak geograficznego zróżnicowania ocen w regionie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach**1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na stanowiskach**

Gatunki charakterystyczne – na 79 stanowiskach płaty siedliska były bogate w gatunki charakterystyczne dla wilgotnych łąk ostrożeńiowych (ocena FV), na 19 stanowiskach stan uznano za niezadowalający (U1), na 3 (Górzno, Lisie Jamy, Mniszki B) – zły (U2). Na stanowisku Młyny siedlisko zostało zniszczone, stąd ocena wskaźnika nieznana (XX). Wysokie oceny wskaźnika notowano dla stanowisk w SE części kraju (Ostoja Przemyska), na południowym zachodzie (większość stanowisk w Sudetach) i północnym zachodzie (Dolina Radwi, Chocieli i Chotli). Do gatunków diagnostycznych dla siedliska 65XX należą także rzadkie i cenne przyrodniczo rośliny. W Karkonoszach, Górach Izerskich, Rudawach Janowickich, Górach Stołowych składnikiem fitocenoz był ostrożeń dwubarwny *Cirsium helenioides*, na Ponidziu, w Kotlinie Kłodzkiej, Poleskiej Dolinie Bugu – ostrożeń siwy *Cirsium canum*, na niektórych stanowiskach w Wielkopolsce, Pomorzu Zachodnim, Kujawach, Kotlinie Toruńskiej – pełnik europejski *Trollius europaeus*, w Podlaskim Przełomie Bugu – starodub łąkowy *Ostericum palustre*.

W stosunku do stanu z poprzedniego okresu obserwacji, stan wskaźnika poprawił się na 8 stanowiskach (na niektórych dzięki koszeniu), a pogorszył na 7.

Ekspansja krzewów i podrostu drzew – w przypadku 68 stanowisk nie zaobserwowano ekspansji krzewów i podrostu drzew; na 25 stanowiskach stan wskaźnika oceniono jako niezadowalający (U1), na 8 jako zły (U2). Na stanowisku Młyny siedlisko zostało zniszczone, stąd ocena wskaźnika nieznana (XX). Generalnie wskaźnik był oceniany niżej na stanowiskach sudeckich oraz położonych w środkowej i środkowo-wschodniej Polsce. Najczęściej na eutroficznych łąkach wilgotnych rozprzestrzenię się olsza czarna *Alnus glutinosa* oraz różne gatunki wierzb, głównie szara *Salix cinerea*, uszata *S. aurita*, rokitnik *S. rosmarinifolia*, iwa *S. caprea*, pięciopięciokowa *S. pentandra*. Rzadziej notowano takie gatunki jak: kruszyna pospolita *Frangula alnus*, jawor *Acer pseudoplatanus*, topola osika *Populus tremula*, świerk *Picea abies*, brzoza brodawkowata *Betula pendula* i omszona *B. pubescens*, trzmielina zwyczajna *Euonymus europaea*, tarnina *Prunus spinosa*, głóg *Crateagus* sp., malina właściwa *Rubus idaeus*, jeżyna popielica *Rubus caesius*, róże *Rosa* sp., sporadycznie: wierzbina śląska *Salix silesiaca* (Karpacz - Wilcza Poręba) i w. czerniejąca *S. myrsinifolia* (Hańcza). Na stanowisku Luta w Dolinie Krasnej odnaleziono 2 osobniki inwazyjnej czeremchy amerykańskiej *Padus serotina*.

W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu na 8 stanowiskach nastąpiła poprawa a na 9 pogorszenie stopnia zarośnięcia siedliska przez krzewy i drzewa. Spadek pokrycia przez podrost drzew i krzewy wiązał się z wprowadzeniem koszenia lub usuwaniem krzewów. Przyczyną pogorszenia oceny wskaźnika było postępujące zarastanie powierzchni niekoszonych, z reguły przez olszę czarną i wierzbę.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Gatunki ekspansywne – udział stanowisk, na których nie odnotowano ekspansji gatunków roślin zielnych (ocena wskaźnika FV) lub nieznaczną ekspansję (ocena U1) jest bardzo zbliżony i wynosi odpowiednio: 44 i 45 stanowisk. W przypadku 12 stanowisk ekspansywne gatunki zielne rozprzestrzeniły się tak silnie, że zajmują ponad połowę powierzchni transektu (ocena U2). Najgorzej oceniano wskaźnik na Ponidziu (ekspansywne *Deschampsia caespitosa*, *Phalaris arundinacea*, *Filipendula ulmaria*), w Karkonoszach (*Senecio ovatus*, *Urtica dioica*, *Chaerophyllum hirsutum*) i na pojedynczych stanowiskach w środkowej i zachodniej Polsce. Stan siedliska był relatywnie najlepszy w północno-wschodniej i południowo-wschodniej części kraju oraz w zachodniej części Pomorza Zachodniego. Spośród gatunków ekspansywnych najczęściej spotykanymi były: trzcina pospolita *Phragmites australis*, mozga trzcinowata *Phalaris arundinacea*, wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris*, turzyca błotna *Carex acutiformis*, śmiałek darniowy *Deschampsia caespitosa*. Dość często notowano kłosówkę wełnistą *Holcus lanatus*, trybulę leśną *Anthriscus sylvestris*, świerząbka korzennego *Chaerophyllum aromaticum*, przytulię czepną *Galium aparine*, starca jajowatego *Senecio ovatus*, wrotycz pospolity *Tanacetum vulgare*, ostrożeńca polnego *Cirsium arvense*, turzycę drżączkowatą *Carex brizoides*, czy trzcinniki: piaskowego *Calamagrostis epigejos* i lancetowatego *C. canescens*. Na stanowiskach Bierutów, Sobowice stan wskaźnika określono jako zły ze względu na znaczne pokrycie inwazyjnej nawłoci olbrzymiej *Solidago gigantea*.

W stosunku do stanu z poprzedniego okresu obserwacji, stan wskaźnika poprawił się na 6 stanowiskach a pogorszył aż na 16.

Melioracje odwadniające – dla 59 stanowisk nie stwierdzono negatywnego wpływu melioracji na stan siedliska, dla 34 był on niezbyt duży (ocena wskaźnika U1), na 8 stanowiskach siedlisko było odwadniane przez infrastrukturę melioracyjną. Na stanowisku Młyny siedlisko zostało zniszczone, stąd ocena wskaźnika nieznana (XX).

Najwięcej stanowisk ze śladami przesuszenia leży we wschodniej części kraju.

W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu monitoringu stan siedliska poprawił się na 3 stanowiskach, głównie dzięki wypłyceniu rowów, a na 5 pogorszył. W Górninie wykonano drenaż i pogłębiono rowy odwadniające, w Korczewie i Mirsku obniżył się poziom wód gruntowych, w Ogrodnickach i Podemszczyźnie I infrastruktura melioracyjna silniej niż poprzednio odwadnia siedlisko.

Obce gatunki inwazyjne – na 86 stanowiskach nie odnotowano gatunków inwazyjnych, na 12 stanowiskach rosły gatunki o niskim stopniu inwazyjności lub pojedyncze osobniki gatunków silnie inwazyjnych (ocena wskaźnika U1). Na 3 stanowiskach (Podemszczyzna I, Sobowice, Bierutów) pokrycie rośliny inwazyjnej – w tym przypadku nawłoci późnej *Solidago gigantea* - przekroczyło 10% powierzchni transektu (ocena U2). Na stanowisku Młyny siedlisko zostało zniszczone, stąd wskaźnika nie oceniono (ocena nieznana XX). Najczęściej notowanym gatunkiem inwazyjnym była wiązówka gruczołowata *Epilobium ciliatum* (8 stanowisk, głównie na Dolnym Śląsku), następnie

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

nawłocie: późna (6 stanowisk) i kanadyjska (4 stanowiska), łubin trwały *Lupinus polyphyllus* (3 stanowiska – Dolny Śląsk, Karkonosze), wyka czteronasienna *Vicia tetrasperma* (3 stanowiska – Ostoja Przemyska). Jeśli chodzi o najbardziej niebezpieczne dla przyrody gatunki roślin, to niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera* stwierdzono na stanowisku Lubraniec (kujawsko-pomorskie) i w sąsiedztwie stanowiska Mirsk (dolnośląskie), barszcz Sosnowskiego *Heracleum sosnowskyi* na stanowisku Gorzanów II (dolnośląskie), czerechę amerykańską *Padus serotina* na stanowisku Luta w Dolinie Krasnej, a klon jesionolistny *Acer negundo* na stanowisku Nietupa w Ostoi Knyszyńskiej, tawułę nibywierzbolistną *Spirea pseudosalicifolia* na stanowisku Borowice w Karkonoszach. Na stanowiskach Borowice, Gorzanów II, Czerмна I notowano po 2-3 gatunki obce, podczas gdy na pozostałych stanowiskach był to jeden gatunek.

W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji, na 8 stanowiskach stan siedliska pogorszył się pod względem obecności gatunków inwazyjnych. Przybyło notowań gatunków silnie inwazyjnych, jak niecierpek gruczołowaty, nawłocie, czerecha amerykańska i tawuła nibywierzbolistna. Nie zmieniła się liczba wystąpień barszczu Sosnowskiego, klonu jesionolistnego, winobluszczu zaroślowego. Szczegółowe zestawienie informacji o gatunkach inwazyjnych na stanowiskach w obu cyklach monitoringu znajduje się w Tab. 10 i Tab. 11.

Struktura przestrzenna płatów siedliska – w przypadku większości monitorowanych płatów (72 stanowiska) struktura przestrzenna siedliska była właściwa (FV), na 25 stanowiskach stwierdzono słabą fragmentację płatów łąk (ocena U1), na 4 (Chroberz, Lubocień, Górzno, Mniszki B) fragmentacja była silna (ocena U2). Na zniszczonym stanowisku w Młynach wskaźnika nie oceniono (XX). Średnim stopniem fragmentacji charakteryzowała się znaczna część monitorowanych płatów siedliska na Poniidziu i Polesiu. Poza tym brak geograficznych prawidłowości w rozmieszczeniu stanowisk z podobną oceną wskaźnika.

W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji, na 7 stanowiskach stopień fragmentacji się zmniejszył, a na 8 stanowiskach zwiększył. Do poprawy stanu siedliska czasem przyczyniało się koszenie (np. Piotrowice Dolne I). Pogorszenie stanu notowano zwykle na stanowiskach, na których płaty siedliska były niewielkie (np. Lubocień, Górzno), lub też brak użytkowania i obecność gatunków ekspansywnych powodowały zarastanie typowych fragmentów łąk (np. Szczaworyż, Zwierzyniec).

Gatunki dominujące – na 64 monitorowanych stanowiskach albo brak było wyraźnego dominanta, albo współpanowały gatunki typowe dla siedliska 65XX (ocena FV). W przypadku 29 stanowisk struktura dominacji mogła ograniczać typowość lub różnorodność gatunkową płatów siedliska (ocena U1), na 8 stanowiskach była zła (U2). Na zniszczonym stanowisku w Młynach wskaźnika nie oceniono (XX). Skupiska stanowisk, dla których stan wskaźnika określono jako właściwy, znajdują się w północno-wschodniej oraz południowo-wschodniej (Ostoją Przemyską) Polsce. Poza tym brak prawidłowości w rozmieszczeniu stanowisk z podobną oceną wskaźnika.

Najczęściej notowane gatunki dominujące to mozga trzcinowata *Phalaris arundinacea*, wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, ostrożeń łąkowy *Cirsium rivulare*, o. warzywny *C. oleraceum*, na niektórych stanowiskach w Sudetach o. różnolistny *C. helenioides*. W miejscach z tendencją do zabagnienia często dominantami są turzycy, głównie

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

bagienna *Carex acutiformis* i zaostrzona *C. gracilis*. Na niektórych stanowiskach znaczne pokrycie osiągają trawy, m.in. kłosówka wełnista *Holcus lanatus*, kostrzewa trzcinowa *Festuca arundinacea*, mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, wiechlina zwyczajna *Poa trivialis*, śmiełek darniowy *Deschampsia caespitosa*. Na stanowiskach w Bobolicach (Dolina Radwi, Chocieli i Chotli) dominantem jest pełnik europejski *Trollius europaeus*.

W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji, na 4 stanowiskach stan wskaźnika uległ poprawie, na 15 – pogorszeniu. Poprawa wiązała się zwykle z wprowadzeniem ekstensywnego koszenia, podczas gdy przyczyny pogorszenia były rozmaite. Na przykład na stanowisku Mirsk zaobserwowano silną ekspansję turzycy drzączkowatej *Carex brizoides* spowodowaną wyraźnym osuszeniem siedliska i murszeniem gleb torfowych (pogorszenie oceny wskaźnika z U1 do U2). Na stanowisku w Górznie w odpowiedzi na intensyfikację użytkowania rolnego nastąpiła zasadnicza zmiana składu gatunkowego, wśród dominantów pojawiły się życica wielokwiatowa *Lolium multiflorum*, kostrzewa trzcinowa *Festuca arundinacea*, mniszek pospolity *Taraxacum officinale* (pogorszenie oceny wskaźnika z FV do U2). Z kolei w Ilance wskutek braku użytkowania znacznie wzrosło pokrycie śmiełka darniowego *Deschampsia caespitosa* i pokrzywy zwyczajnej *Urtica dioica* (zmiana oceny z FV do U2).

Martwa materia organiczna – stan wskaźnika oceniono jako właściwy na 58 stanowiskach, niezadowolający na 36 stanowiskach i zły – na 7. Na stanowisku Młyny siedlisko zostało zniszczone, stąd ocena wskaźnika nieznana (XX). Znaczna miąższość nierozłożonej martwej materii organicznej wiąże się zwykle z brakiem użytkowania. Stosunkowo niewielki udział stanowisk ocenionych na FV obserwuje się w Sudetach. Relatywnie najgorzej oceniono wskaźnik w Karkonoszach, gdzie występuje 3 z 7 stanowisk z oceną U2.

W stosunku do stanu z poprzedniego okresu obserwacji, stan wskaźnika poprawił się na 5 stanowiskach (na niektórych dzięki koszeniu), a pogorszył na 17, zwykle w konsekwencji braku koszenia.

Udział dobrze zachowanych płatów siedliska – najgorzej oceniony ze wszystkich wskaźników. Jedynie dla 23 stanowisk stan wskaźnika uznano za właściwy (FV), dla 47 stanowisk za niezadowolający (U1) i aż dla 31 – za zły (U2). Na zniszczonym stanowisku w Młynach wskaźnika nie oceniono (XX). Brak geograficznego zróżnicowania ocen w regionie.

W porównaniu do wyników z poprzedniego okresu obserwacji stan wskaźnika wyraźnie się pogorszył. W okresie 2013-2014 30% stanowisk oceniono na FV, 51% na U1 i 19% U2. Obecnie te wartości to odpowiednio: 23% FV, 46% U1 i 30% U2. Ocena wskaźnika poprawiła się na 8 stanowiskach, a pogorszyła aż na 22.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym**2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na stanowiskach**

Wszystkie monitorowane stanowiska siedliska podlegały oddziaływaniom. Znacznie częściej notowano te o negatywnym wpływie na siedlisko niż te, które wpływają na nie pozytywnie. Na 25 stanowiskach wystąpiły oddziaływania neutralne, jak m.in. wysięki wód słonawych (Janiszewo), nieczynne rowy melioracyjne, drogi i ścieżki, polowania, a nawet kopalnia odkrywkowa węgla brunatnego (w pobliżu stanowiska Mniszki B, bez wyraźnego wpływu na stan siedliska).

Oddziaływania negatywne można pogrupować na związane z intensyfikacją rolnictwa (A02.01, A02.03, A03.01, A04.01.01, A06.01, A06.01.01, A08) – notowane na 10 stanowiskach, zarzuceniem użytkowania odpowiedniego dla siedliska (A03.03) – dotyczy 31 stanowisk, naturalnymi przemianami biocenotycznymi wraz z ekspansją silnych konkurencyjnie gatunków roślin (I02, K02, K02.01, K02.02, K02.03, K03.01, K04, K04.01) – 61 stanowisk, inwazją gatunków roślin obcego pochodzenia (I01) – 5 stanowisk, a także osuszeniem (J02, J02.01, J02.01.02, J02.05) – 24 stanowiska, bądź zabagnieniem czy zatopieniem łąk (K01.04) – 3 stanowiska. W skali całego regionu marginalne znaczenie odgrywają: drogi w pobliżu siedliska, urbanizacja (E01), zaśmiecanie (E03, E03.01), zbiorniki wodne (J02.05.03, J02.05.04). W skali lokalnej mogą się jednak przyczynić nawet do zaniku siedliska, tak jak na stanowisku Młyny, gdzie siedlisko w wyniku założenia stawu zostało całkiem zniszczone.

Pozytywny wpływ na siedlisko mają oddziaływania związane z ekstensywnym użytkowaniem rolniczym, głównie z koszeniem (A03, A03.02) – notowane na 72 stanowiskach, sporadycznie z wypasem (A04, A04.02.02, A04.02.03) – notowane na 4 stanowiskach. Na stanowisku Mniszki B, gdzie występuje wilgotna łąka pełnikowa, usunięto z fragmentu siedliska graniczącego z lasem podrost drzew i poprzez ogrodzenie części płatu zabezpieczono łąkę przed rozjeżdżaniem przez maszyny rolnicze. Zdarzały się też oddziaływania, których wpływ na siedlisko na różnych stanowiskach był oceniany zarówno pozytywnie, negatywnie jak i neutralnie, zależnie od sytuacji siedliska na danym stanowisku oraz nasilenia i powierzchni poddanej presji. Na przykład buchtowanie przez dziki, żerowanie jeleniowatych i wygniatanie runi (K04.05) dotyczyło 13 stanowisk, z czego na 8 potraktowano je jako niszczące siedlisko, na 2 jako wspomagające ewentualne kiełkowanie diaspor, na 3 – bez wpływu. W przypadku melioracji (J02.01) zaledwie na 1 stanowisku (Orłowice) miały one dodatni wpływ na siedlisko, zabezpieczając je przez zabagnieniem.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu w 2017 roku, w skali regionu kontynentalnego nie zaszły wyraźne zmiany co do jakości i intensywności oddziaływań. Liczba stanowisk, na których łąki były ekstensywnie koszone (A03, A03.02) właściwie nie uległa zmianie, podobnie jak liczba stanowisk, na których koszenie zarzucono. Nie ma też zauważalnych trendów zmian co do presji melioracji na stan zachowania łąk wilgotnych. Nie zaobserwowano wypalania łąk, które w okresie 2013-2014 zarejestrowano dla 5 stanowisk, zaśmiecania. Nieco częściej notowano przypadki naruszania runi przez zwierzęta (K04.05). Pojawiło się zagrożenie w postaci planowanej budowy drogi wodnej na Bugu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym**3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na stanowiskach**

Jedynie w przypadku 19 stanowisk eksperci nie przewidują istotnych zagrożeń lub zaznaczają wyłącznie zagrożenia potencjalne. Większość monitorowanych płatów siedliska jest zagrożona przez niewłaściwe użytkowanie, co oznacza zarzucenie koszenia lub, rzadziej, intensyfikację rolnictwa (zamiana łąk na pola uprawne, silne nawożenie, także w bezpośrednim sąsiedztwie łąk, podsiewanie plennych gatunków traw). Innym źródłem zagrożeń jest przesuszenie płatów (np. ostoja Horyniec, Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki) albo, rzadziej, ich wtórne zabagnienie. Na stanowiskach Bierutów i Sobowice poważnym zagrożeniem dla siedliska jest szybka ekspansja nawłoci olbrzymiej *Solidago gigantea*, inwazyjnego gatunków obcego pochodzenia. Na stanowisku Mniszki B odkrywkowa kopalnia węgla brunatnego (odkrywka "Tomisławice") w przyszłości może mieć wpływ na obniżenie się poziomu wód w Jeziorze Gopło i, w konsekwencji, spowodować przesuszenie siedliska.

II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYMENTALNYM - NA STANOWISKACH**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach**

W przypadku 70 stanowisk areał siedliska był stabilny lub się zwiększył (ocena FV), dla 24 nieznacznie się zmniejszył (U1). Na 7 stanowiskach nastąpił wyraźny spadek powierzchni siedliska (ocena U2). Dla zniszczonego stanowiska Młyny nie wystawiono oceny (XX). Nie zaobserwowano geograficznego zróżnicowania ocen w regionie. Zazwyczaj zmniejszanie się areału siedliska jest wynikiem sukcesji, której zwykle towarzyszy fragmentacja i spadek udziału dobrze zachowanych płatów. W pojedynczych przypadkach ubytek powierzchni siedliska wiązał się z wprowadzeniem niewłaściwego dla eutroficznych łąk wilgotnych sposobu użytkowania, np. wypasu na stanowisku Niemojów, czy uprawy rzepaku w Mniszkach B.

W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu stan parametru poprawił się na 13 stanowiskach i na 13 się pogorszył. Pogorszenie najczęściej wiązało się z postępującą sukcesją, przebiegającą w kierunku ziołorośli wiązówkowych, zbiorowisk bagiennych (turzycowiska) czy zaroślowych, głównie wierzbowych. Znacznie rzadziej eksperci jako przyczynę ubytku areału wskazywali przesuszenie podłoża (Mirsk, Bobolice IV). Poprawa oceny parametru zazwyczaj była efektem wprowadzenia koszenia, np. na stanowiskach Nietupa, Sławno i Olchowe Łąki w Ostoi Knyszyńskiej. W przypadku stanowisk Lasowice w Ostoi nad Baryczą i Gronowo w Ostoi Welskiej (podniesienie oceny z U1 do FV) zmiana jest pozorna, ponieważ poprzednio oceniano wielkość areału, a obecnie trend zmian areału.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym**2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na stanowiskach**

Stan parametru określono jako właściwy dla 23 stanowisk (ocena FV), niezadowolający dla 58 (ocena U1) i zły (U2) dla 20. Dla zniszczonego stanowiska Młyny nie wystawiono oceny (XX). Ocena parametru była uzależniona przede wszystkim od ocen wskaźników kardynalnych Gatunki ekspansywne oraz Ekspansja krzewów i podrostu drzew. Najgorzej ocenionym wskaźnikiem był Udział dobrze zachowanych płatów siedliska. W północnej i północno-wschodniej Polsce nie odnotowano stanowisk z silnie zniekształconym siedliskiem, tj. z oceną U2. Poza tym nie zauważono geograficznego zróżnicowania w ocenach tego parametru.

W porównaniu do wyników z poprzedniego okresu obserwacji, struktura i funkcje siedliska w monitorowanych płatach pogorszyły się. Udział stanowisk z oceną FV zmniejszył się z 30% do 23%, z oceną U1 wzrósł z 55% do 57%, z oceną U2 – z 15% do 20%. Ocena parametru poprawiła się na 6 stanowiskach, co wiązało się głównie z wprowadzeniem koszenia, a pogorszyła na 17, w tym na większości stanowisk z Ponidzia (Chroberz, Krzywda, Sobowice, Szczaworyż, Zwierzyniec, zniszczone stanowisko Młyny). Na stanowisku Bierutów siedlisko zostało w połowie zarośnięte przez inwazyjną nawłóć olbrzymią *Solidago gigantea*; a w Lasowicach w Ostoi nad Baryczą rozprzestrzeniła się nawłóć kanadyjska *S. canadensis*. Na stanowisku Górzno w Ostoi Lidzbarskiej, gdzie zintensyfikowano użytkowanie rolnicze, zanikły gatunki typowe dla siedliska. Na większości pozostałych stanowisk pogorszenie struktury i funkcji siedliska wiązało się zarzuceniem koszenia, sprzyjającym przemianom roślinności o charakterze sukcesji wtórnej.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

Niemal połowa stanowisk (50) reprezentuje siedlisko o właściwych perspektywach ochrony. Dla 41 stanowisk szanse na utrzymanie siedliska w dobrym stanie są obniżone (U1), dla 10 stanowisk – złe (U2). Na stanowisku Młyny na Ponidziu siedlisko zostało zniszczone, stąd ocena parametru XX. Skupienia stanowisk, dla których perspektywy ochrony siedliska określono jako złe lub niezadowolające występują m.in. w Ostoi Lidzbarskiej, Dolinie Krasnej, na Lubelszczyźnie (Poleska Dolina Bugu) i Rostoczu (Horyniec). Dobre perspektywy siedlisko ma natomiast w dolinie Noteci i Ostoi Przemyskiej.

Szanse na zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym zależą przede wszystkim od ekstensywnego, regularnego koszenia oraz właściwego reżimu hydrologicznego. Zwykle o obniżeniu oceny parametru decydował brak pewności co do dalszego użytkowania kośnego.

W porównaniu do poprzedniego okresu obserwacji w przypadku 10 stanowisk perspektywy ochrony siedliska poprawiły się, w przypadku 18 – pogorszyły, dla 4 nie można określić trendu z uwagi na ocenę XX w poprzednim lub obecnym cyklu monitoringu. Podobnie jak w przypadku pozostałych parametrów i wielu wskaźników, wzrost szans na utrzymanie wilgotnych łąk eutroficznych w dobrej kondycji jest silnie uzależniony od właściwego użytkowania kośnego, a ich spadek z długotrwałym brakiem koszenia, sporadycznie z inwazją gatunku obcego lub przesuszeniem.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Na ponad połowie stanowisk (55 stanowisk) stan ochrony siedliska określono jako niezadowalający (U1), na 25 jako zły (U2) i na 21 jako właściwy (FV). Na stanowisku Młyny na Ponidziu siedlisko zostało zniszczone, stąd ocena ogólna XX. Brak geograficznego zróżnicowania w ocenach tego parametru. Zarówno obecnie, jak i w poprzednim cyklu obserwacji, najniżej ocenianym elementem oceny ogólnej był parametr Specyficzna struktura i funkcje.

W porównaniu do badań z okresu 2013-2014 na 14 stanowiskach nastąpiło pogorszenie stanu ochrony siedliska, a na 8 poprawa.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo krajna geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLC080001	Ujście Warty	lubuskie Kotlina Gorzowska	4695	Krześliczka	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U1	XX FV	U1 U1
2.	PLC080001	Ujście Warty	lubuskie Kotlina Gorzowska	4697	Witnica	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	FV FV	U2 U2
3.	PLC080001	Ujście Warty	lubuskie Kotlina Gorzowska	5140	Kamień Mały	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
4.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie Równina Łowicko-Błońska	4371	Koszówka	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
5.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4287	Bukowina Kłodzka	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV U1	U1 U1
6.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4288	Łężyce	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
7.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Obniżenie Ścinawki	5472	Radków Kolonia Leśna	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
8.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4735	Borowice	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U2	U1 U2	U2 U2
9.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4739	Sosnówka Górna	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U2	U1 U1	U2 U2
10.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4754	Karpacz - Wilcza Poręba	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U2	U1 U1	U1 U2
11.	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie Rudawy Janowickie	4484	Mniszków	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo krajna geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
12.	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie Rudawy Janowickie	4522	Raszowskie Łąki	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U1 FV	U2 U2
13.	PLH020037	Góry i Pogórze Kaczawskie	dolnośląskie Góry Kaczawskie	4506	Wojcieszów Górny	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
14.	PLH020037	Góry i Pogórze Kaczawskie	dolnośląskie Góry Kaczawskie	4515	Biały Potok	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	U1 FV	U1 FV
15.	PLH020039	Grodzoczyn i Homole koło Dusznik	dolnośląskie Pogórze Orlickie	4304	Ludowe	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
16.	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie Wzgórza Twardogórskie	5146	Lasowice	2013-2014 2016-2018	U1 FV	FV U1	FV FV	U1 U1
17.	PLH020060	Góry Orlickie	dolnośląskie Pogórze Orlickie	4266	Zimne Wody	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U2	U1 U2
18.	PLH020061	Dzika Orlica	dolnośląskie Góry Bystrzyckie	4330	Mostowice	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
19.	PLH020065	Bierutów	dolnośląskie Równina Oleśnicka	5002	Bierutów	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U2	FV U2	U1 U2
20.	PLH020091	Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	dolnośląskie Równina Oleśnicka	4998	Sokołowice	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
21.	PLH020091	Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	dolnośląskie Równina Oleśnicka	5014	Boguszyce	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
22.	PLH020102	Łąki Gór i Pogórza Izerskiego	dolnośląskie Pogórze Izerskie	4764	Orłowice	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 FV	U1 U1
23.	PLH040007	Jezioro Gopło	wielkopolskie Pojezierze Gnieźnieńskie	4202	Galiszewo	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U1	FV U1	U1 U1
24.	PLH040007	Jezioro Gopło	wielkopolskie Pojezierze Gnieźnieńskie	4203	Mniszki B	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U2 U2	U1 U1	U2 U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo krajna geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
25.	PLH040027	Łąki Trzęslicowe w Foluszu	kujawsko-pomorskie Kotlina Toruńska	5048	Folusz	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
26.	PLH040028	Ostoja Barcińsko-Gąsawska	kujawsko-pomorskie Pojezierze Gnieźnieńskie	5055	Młodocin	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
27.	PLH040037	Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki	kujawsko-pomorskie Pojezierze Kujawskie	4645	Janiszewo	2013-2014	U1	FV	FV	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
28.	PLH060032	Poleska Dolina Bugu	lubelskie Obniżenie Dubienki	4301	Matcze	2013-2014	U2	U2	U1	U2
						2016-2018	U2	U2	U1	U2
29.	PLH080015	Ujście Ilanki	lubuskie Równina Torzyska	4721	Rzepia	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
30.	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie Dolina Dolnego Bugu	4555	Udrzyn	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
31.	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie Podlaski Przełom Bugu	4556	Zuzela	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
32.	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie Podlaski Przełom Bugu	4557	Korczew	2013-2014	FV	FV	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
33.	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie Podlaski Przełom Bugu	4558	Góry	2013-2014	U1	FV	U1	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
34.	PLH140053	Łąki Żukowskie	mazowieckie Wysoczyzna Rawska	4492	Żuków	2013-2014	FV	U2	U1	U2
						2016-2018	FV	U2	U1	U2
35.	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie Pogórze Przemyskie	4219	Paportno	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
36.	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie Pogórze Przemyskie	4220	Kopysno	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
37.	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie Pogórze Przemyskie	4221	Łodzinka	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
38.	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie Pogórze Przemyskie	4222	Łomna	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
39.	PLH180017	Horyniec	podkarpackie Płaskowyż Tarnogrodzki	4551	Papiernia	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	U1 U1	U1 U1
40.	PLH180017	Horyniec	podkarpackie Płaskowyż Tarnogrodzki	4552	Podemszczyzna I	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U1	U1 U2	U1 U2
41.	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie Równina Augustowska	4823	Turtul	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
42.	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	4825	Hańcza	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
43.	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	4829	Kleszczówek	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 FV	U1 U1
44.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wzgórze Sokólskie	4731	Nietupa	2013-2014 2016-2018	U2 FV	U2 U1	U1 FV	U2 U1
45.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wzgórze Sokólskie	4738	Sławno	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
46.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wysoczyzna Białostocka	4741	Olchowe Łąki	2013-2014 2016-2018	U2 FV	U1 FV	U1 FV	U2 FV
47.	PLH200010	Ostoja w Dolinie Górnej Narwi	podlaskie Dolina Górnej Narwi	4745	Maciejkowa Góra	2013-2014 2016-2018	U2 FV	U1 U1	U1 U1	U2 U1
48.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4507	Rogowice S	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
49.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4513	Rogowice N	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
50.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4514	Luta	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U1 U2	U2 U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo krajna geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
51.	PLH260003	Ostoja Nidziańska	świętokrzyskie Dolina Nidy	4247	Chroberz	2013-2014	U2	U1	FV	U2
						2016-2018	U2	U2	U1	U2
52.	PLH260003	Ostoja Nidziańska	świętokrzyskie Dolina Nidy	4248	Krzywdą	2013-2014	U1	FV	FV	U1
						2016-2018	U1	U1	FV	U1
53.	PLH260003	Ostoja Nidziańska	świętokrzyskie Dolina Nidy	4249	Sobowice	2013-2014	U1	FV	FV	U1
						2016-2018	U1	U2	FV	U2
54.	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie Niecka Połaniecka	4240	Młyny	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	XX	XX	XX	XX
55.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4765	Błąkały	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
56.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4767	Czarnowo Wielkie	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
57.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4770	Jurkiszki	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
58.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4775	Galwecie	2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	FV	U2	U1	U2
59.	PLH280012	Ostoja Lidzbarska	kujawsko-pomorskie Pojezierze Dobrzyńskie	4357	Górzno	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
60.	PLH280012	Ostoja Lidzbarska	kujawsko-pomorskie Pojezierze Dobrzyńskie	4359	Gać	2013-2014	FV	FV	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
61.	PLH280012	Ostoja Lidzbarska	kujawsko-pomorskie Pojezierze Dobrzyńskie	4368	Gutowo	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U1	U2	U2	U2
62.	PLH280012	Ostoja Lidzbarska	warmińsko-mazurskie Równina Urszulewska	4369	Łąki Bryńskie	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
63.	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie Równina Urszulewska	4717	Kostkowo	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
64.	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie Garb Lubawski	4718	Gronowo	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
65.	PLH300004	Dolina Noteci	kujawsko-pomorskie Dolina Środkowej Noteci	5041	Ludwikowo	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
66.	PLH320022	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	4740	Bobolice I	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
67.	PLH320022	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	4743	Bobolice II	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
68.	PLH320022	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	4759	Bobolice III	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
69.	PLH320022	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	4761	Bobolice IV	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
70.			dolnośląskie Masyw Śnieżnika	4229	Piotrowice Dolne I	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
71.			dolnośląskie Masyw Śnieżnika	4230	Piotrowice Dolne II	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	FV FV	U1 U1
72.			świętokrzyskie Niecka Połaniecka	4243	Zwierzyniec	2013-2014 2016-2018	FV U1	FV U2	FV FV	U1 U2
73.			świętokrzyskie Garb Pińczowski	4244	Szczaworyż	2013-2014 2016-2018	FV U1	FV U1	FV U1	FV U1
74.			świętokrzyskie Garb Pińczowski	4245	Stopnica	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
75.			świętokrzyskie Niecka Połaniecka	4246	Pieczonogi	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
76.			dolnośląskie Pogórze Orlickie	4299	Żmijowa Łąka	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
77.			lubelskie Pagóry Chełmskie	4305	Stołpie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U1	U1 U1	U2 U1
78.			lubelskie Wysoczyzna Lubartowska	4310	Wola Niemiecka	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
79.			dolnośląskie Pogórze Orlickie	4313	Czermna I	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
80.			lubelskie Wyniosłość Giełczewska	4326	Struża	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U1	U1 U1	U2 U2
81.			lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4327	Bagno Bubnów	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
82.			lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4328	Kalinówka	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	U1 FV	U1 U1
83.			dolnośląskie Góry Stołowe	4329	Czermna II	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	FV FV	U1 U1
84.			dolnośląskie Kotlina Kłodzka	4338	Gorzanów I	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U2	U1 U1	U2 U2
85.			dolnośląskie Kotlina Kłodzka	4340	Gorzanów II	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
86.			dolnośląskie Pogórze Izerskie	4498	Mirsk	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U2	U1 U2	U1 U2
87.			świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4505	Serbinów	2013-2014	U1	U2	XX	U2
88.			podkarpackie Płaskowyż Tarnogrodzki	4553	Podemszczyzna II	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
89.			podkarpackie Płaskowyż Tarnogrodzki	4554	Lisie Jamy	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U1 U2	U2 U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
90.			kujawsko-pomorskie Pojezierze Kujawskie	4644	Lubraniec	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
91.			dolnośląskie Góry Bystrzyckie	4698	Niemojów	2013-2014 2016-2018	U1 U2	U1 U1	U1 U2	U1 U2
92.			lubuskie Pojezierze Łagowskie	4719	Ilanka	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U2	FV U1	U1 U2
93.			podlaskie Wysoczyzna Białostocka	4742	Ogrodniczki	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
94.			podlaskie Dolina Górnej Narwi	4747	Choroszcz	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
95.			dolnośląskie Rudawy Janowickie	4799	Jarkowice - Dolina Złotnej	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
96.			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	4942	Śliwice	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
97.			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	4969	Goły Jon	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV U1	FV U1
98.			kujawsko-pomorskie Pojezierze Gnieźnieńskie	5051	Łabiszyn	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
99.			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	5082	Lubocień	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
100.			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	5092	Rzepiczna	2013-2014 2016-2018	FV U2	FV U1	FV U1	FV U2
101.			łódzkie Wzgórza Opoczyńskie	5142	Paszkowice Kolonia	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U1	XX U1	U1 U1
102.			łódzkie Wzgórza Opoczyńskie	5143	Paszkowice rów	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U1	XX U1	U2 U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
103.			dolnośląskie Góry Bystrzyckie	5441	Lasówka	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
					FV	2013-2014	69	31	50	21
						2016-2018	70	23	50	21
					U1	2013-2014	26	57	48	63
						2016-2018	24	58	41	55
Liczba stanowisk z oceną					U2	2013-2014	8	15	1	19
						2016-2018	7	20	10	25
					XX	2013-2014			4	
						2016-2018	1	1	1	1
Razem						2013-2014	103	103	103	103
						2016-2018	102	102	102	102

Kolorem pomarańczowym zaznaczono pogorszenie oceny parametru o jeden stopień w stosunku do stanu z poprzedniego cyklu badań, czerwonym – pogorszenie o dwa stopnie, jasnozielonym – poprawę o jeden stopień, ciemnozielonym – poprawę o dwa stopnie, szarym – zmianę z nieokreśloną (poprzednio lub obecnie) oceną parametru.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Tab. 4 Aktualne oddziaływania łącznie - dane ogólne - na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
A02	zmiana sposobu uprawy	Niejednoznaczne - różne działania (zaniechanie koszenia, podsiewanie traw)	2013-2014	4										3	1					
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	Podsiewanie, nawożenie	2013-2014 2016-2018	6 5									1 2	3 2	2 1					
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Część siedliska wzięta pod uprawę	2013-2014 2016-2018	1 1									1 1							
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2013-2014 2016-2018	40 35			30 25	8 6					1	1						
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2013-2014 2016-2018	3 1			1						1	2						
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2013-2014 2016-2018	32 38	16 12	7 18	8 8						1							
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014 2016-2018	32 31									11 10	13 19	8 2					
A04	wypas	Wypas zwierząt ogólnie	2013-2014 2016-2018	3 2		2 2	1													
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	2016-2018	1									1							
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	-	2013-2014	1						1										
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	2016-2018	1		1														
A04.02.03	nieintensywny wypas koni	-	2016-2018	1			1													
A06.01	uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności	Eutrofizacja z podliskich pól uprawnych	2013-2014	1											1					
A06.01.01	intensywne uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności / intensyfikacja	Podsiewanie traw	2013-2014	1									1							

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X				
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie lub eutrofizacja z pól	2016-2018	2														2			
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Różne: koleiny po Ciągniku, pozostawianie Skoszonej biomasy	2013-2014	2														2			
			2016-2018	3															3		
B02.03	usuwanie podszytu	Usunięcie podrostu drzew	2016-2018	1				1													
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	Kopalnia węgla brunatnego	2013-2014	1														1			
			2016-2018	1															1		
D	Transport i sieci komunikacyjne	Szosa w pobliżu	2013-2014	1														1			
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Droga gruntowa w pobliżu lub przecina płat siedliska	2013-2014	7														5		2	
			2016-2018	6															2		4
D01.02	drogi, autostrady	Droga asfaltowa W pobliżu	2013-2014	8														3		1	4
			2016-2018	9															1	5	
D02.01	linie elektryczne i telefoniczne	Słupy wysokiego Napięcia na łące	2013-2014	1														1			
			2016-2018	1															1		
D03.02.01	szlaki towarowe	Planowana budowa drogi wodnej na Bugu	2016-2018	2																2	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe	Płat w sąsiedztwie zabudowań	2013-2014	1																1	
E03	odpady, ścieki	Odpady gospodarcze Z domostw	2013-2014	1																1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	śmieci	2013-2014	1																1	
F03.01	Polowanie	Teren polowań na Zwierzyne płowa i dziki	2013-2014	1																1	
			2016-2018	1																1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
G05.09	ploty, ogrodzenia	Zabezpieczenie łąki Pełnikowej przed Maszynami rolniczymi	2016-2018	1	1															
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Gatunki inwazyjne Obcego pochodzenia	2013-2014	8																
			2016-2018	5	1 1 2 1															
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansja rodzimych gatunków roślin	2013-2014	6																
			2016-2018	8	1 2 5															
J01.01	wypalanie	-	2013-2014	5	4 1															
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy melioracyjne	2013-2014	10	1 3 2 4															
			2016-2018	9	5 2 2															
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	2013-2014	14	2 2 2 2 6															
			2016-2018	12	1 2 4 5															
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Rowy melioracyjne	2016-2018	1	1															
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)	Odmulanie na rzece Papiernia	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
J02.04	Zalewanie - modyfikacje	Podtopienie przez bobry	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne	2013-2014	3	1 1 1															
			2016-2018	3	1 2															
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Staw w pobliżu	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
J02.05.04	zbiorniki wodne	Staw na stanowisku Lub w pobliżu	2016-2018	3	1 1 1															

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Rowy melioracyjne	2013-2014	11							4			3	4					
			2016-2018	10		1					4			1	4					
J02.07	Pobór wód z wód podziemnych	Ujęcie wody w pobliżu	2013-2014	1							1									
			2016-2018	1							1									
K01.03	Wyschnięcie	Skutki dawnych Melioracji odwodniających	2013-2014	1												1				
K01.04	Zatopienie	Podtopienie przez bobry	2013-2014	3										1	2					
K01.05	Salinizacja	Wysięki słonawych wód	2013-2014	1							1									
			2016-2018	1							1									
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	sukcesja	2013-2014	27										17	10					
			2016-2018	21										3	8	10				
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	sukcesja	2013-2014	14										3	8	3				
			2016-2018	15										2	11	2				
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	Długotrwały brak Koszenia	2013-2014	2							2									
			2016-2018	5										2	2	1				
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Wzrost trofii	2013-2014	1										1						
			2016-2018	2										1	1					
K03.01	konkurencja	Silnie konkurencyjne Rośliny	2016-2018	2										2						
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansywne Gatunki roślin	2013-2014	2										2						
			2016-2018	2										1	1					
K04.01	konkurencja	Ekspansywne Gatunki roślin	2013-2014	8										5	3					
			2016-2018	6										4	2					
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Głównie buchtowanie, także wygniatanie runi	2013-2014	5				1			2					2				
			2016-2018	13				2			3					8				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Ekspansywne Gatunki roślin	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	susze	2016-2018	6	3 3															
Razem			2013-2014	103	16	37	18		2	26			20	54	52					
			2016-2018	102	15	45	19		3	22			19	47	46	2				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Tab. 4A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A02	zmiana sposobu uprawy	Niejednoznaczne – różne działania (zaniechanie koszenia, podsiewanie traw)			3	
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	Podsiewanie, nawożenie	5	3	3	2
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Część siedliska wzięta pod uprawę	1			1
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	35	25	10	10
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	1		4	
A03.02	nieintensywne koszenie	-	38	22	14	7
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	31	15	11	15
A04	wypas	Wypas zwierząt (ogólnie)	2	1	1	1
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	1			1
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	-		1		
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	1		1	
A04.02.03	nieintensywny wypas koni	-	1		1	
A06.01	uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności	Eutrofizacja z pobliskich pól uprawnych			1	
A06.01.01	intensywne uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności / intensyfikacja	Podsiewanie traw			1	
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie lub eutrofizacja z pól	2			2
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Różne (koleiny po ciągniku, pozostawianie skoszonej biomasy)	3	1	1	2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
B02.03	usuwanie podszytu	Usunięcie podrostu drzew	1		1	
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	Kopalnia węgla brunatnego	1	1		
D	Transport i sieci komunikacyjne	Szosa w pobliżu		1		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Droga gruntowa w pobliżu lub w płacie siedliska	6	5		2
D01.02	drogi, autostrady	Droga asfaltowa w pobliżu	9	7	2	1
D02.01	linie elektryczne i telefoniczne	Słupy wysokiego napięcia na łące	1	1		
D03.02.01	szlaki towarowe	Planowana budowa drogi wodnej na Bugu	2			2
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	Płat w sąsiedztwie zabudowań			1	
E03	odpady, ścieki	Odpady gospodarcze z domostw			1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Śmieci			1	
F03.01	Polowanie	Teren polowań na zwierzyne płową i dziki	1	1		
G05.09	ploty, ogrodzenia	Zabezpieczenie łąki pełnikowej przed maszynami rolniczymi	1		1	
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Gatunki inwazyjne obcego pochodzenia	5	3	3	2
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansja rodzimych gatunków roślin	8	3	3	3
J01.01	wypalanie	-			5	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy melioracyjne	9	8		2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	12	8	5	2
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Rowy melioracyjne	1	1		
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)	Odmulanie na rzece Papiernia	1	1		
J02.04	Zalewanie - modyfikacje	Podtopienie przez bobry	1	1		
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne	3	3		1
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Staw w pobliżu	1	1		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Staw na stanowisku lub w pobliżu	3	1		2
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Rowy melioracyjne	10	8	3	
J02.07	Pobór wód z wód podziemnych	Ujęcie wody w pobliżu	1	1		
K01.03	Wyschnięcie	Skutki dawnych melioracji odwadniających			1	
K01.04	Zatopienie	Podtopienie przez bobry			3	
K01.05	Salinizacja	Wysięki słonawych wód	1	1		
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	21	12	12	6
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	15	4	6	10
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	Skutek długotrwałego braku koszenia	5			5
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Wzrost trofii	2	1		1
K03.01	konkurencja	Ekspansywne gatunki roślin	2			2
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansywne gatunki roślin	2	1	1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K04.01	konkurencja	Ekspansywne gatunki roślin	6	5	3	1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Głównie buchtowanie, także wygniatanie runi	13	6	2	7
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Ekspansywne gatunki roślin	1		1	
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	susze	6			6
Razem			102	85	57	56

UWAGI:

Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:

- równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.

Poprawę stwierdzano w przypadkach:

- poprawy wpływu,
- poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),
- wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania,
- wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.

Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:

- pogorszenia wpływu,
- pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
- wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania,
- wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Tab. 5 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A02	zmiana sposobu uprawy	Różne działania (zaniechanie Koszenia, podsiew Traw)	2013-2014	4		3	1	
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	Podsiewanie Traw, nawożenie	2013-2014 2016-2018	6 5	1 2	3 2	2 1	
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Część Siedliska wzięta Pod uprawę	2013-2014 2016-2018	1 1		1		
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2013-2014 2016-2018	2 1		1	1 1	
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2013-2014	3		1	2	
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2013-2014	1		1		
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014 2016-2018	32 31	11 10	13 19	8 2	
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	2016-2018	1		1		
A06.01	uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności	Eutrofizacja Z pobliskich Pól uprawnych	2013-2014	1			1	
A06.01.01	intensywne uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności / intensyfikacja	Podsiewanie traw	2013-2014	1		1		
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie lub Eutrofizacja z pól	2016-2018	2			2	
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Różne (koleiny Po ciągniku, Pozostawianie Skoszonej Biomasy)	2013-2014 2016-2018	2 3			2 3	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Drogi gruntowe	2013-2014 2016-2018	2 4			2 4	
D01.02	drogi, autostrady	Drogi asfaltowe W pobliżu	2013-2014 2016-2018	5 3		1	4 3	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
D03.02.01	szlaki towarowe	Planowana budowa Drogi wodnej Na Bugu	2016-2018	2				2
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	Zabudowania w Sąsiedztwie	2013-2014	1			1	
E03	odpady, ścieki	Odpady Gospodarcze Z domostw	2013-2014	1			1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Śmieci	2013-2014	1			1	
I01	nierodzone gatunki zaborcze	Gatunki inwazyjne Obcego Pochodzenia	2013-2014	7		3	4	
			2016-2018	4	1	2	1	
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansja Rodzimych Gatunków roślin	2013-2014	6	1	4	1	
			2016-2018	8	1	2	5	
J01.01	wypalanie	-	2013-2014	5	4		1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy melioracyjne	2013-2014	9	3	2	4	
			2016-2018	9	5	2	2	
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	2013-2014	10	2	2	6	
			2016-2018	9		4	5	
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)	Odmulanie na Rzece Papiernia	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
J02.04	Zalewanie - modyfikacje	Podtopienie Przez bobry	2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne	2013-2014	2		1	1	
			2016-2018	3		1	2	
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Staw w pobliżu	2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Staw w pobliżu/ Na stanowisku	2016-2018	2	1		1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Rowy melioracyjne	2013-2014 2016-2018	7 5		3 1	4 4	
K01.03	Wyschnięcie	Skutki dawnych Melioracji Odwadniających	2013-2014	1			1	
K01.04	Zatopienie	Podtopienie przez Bobry	2013-2014	3		1	2	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	2013-2014 2016-2018	27 21		17 8	10 10	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2013-2014 2016-2018	14 15	3 2	8 11	3 2	
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	2016-2018	5	2	2	1	
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Wzrost trofii	2013-2014 2016-2018	1 2		1 1		1
K03.01	konkurencja	Ekspansywne Gatunki roślin	2016-2018	2		2		
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansywne Gatunki roślin	2013-2014 2016-2018	2 2		2 1		1
K04.01	konkurencja	Ekspansywne Gatunki roślin	2013-2014 2016-2018	8 6		5 4	3 2	
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzyńkę łowną)	buchtowanie	2013-2014 2016-2018	2 8			2 8	
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Ekspansywne Gatunki roślin	2013-2014 2016-2018	1 1		1		1
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	susze	2016-2018	6		3	3	
Razem			2013-2014 2016-2018	87 83	20 19	54 47	52 46	2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Tab. 5A Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A02	zmiana sposobu uprawy	Różne działania (zaniechanie koszenia, podsiewanie traw)	3		3	
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	Podsiewanie traw, nawożenie	8	3	3	2
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Część siedliska wzięta pod uprawę	1			1
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2	1	1	
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	3		3	
A03.02	nieintensywne koszenie	-	1		1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	41	15	11	15
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	1			1
A06.01	uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności	Eutrofizacja z pobliskich pól uprawnych	1		1	
A06.01.01	intensywne uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności / intensyfikacja	Podsiewanie traw	1		1	
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie lub eutrofizacja z pól	2			2
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Użycie zbyt ciężkiego sprzętu, pozostawianie skoszonej biomasy	4	1	1	2
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Drogi gruntowe	4	2		2
D01.02	drogi, autostrady	Drogi asfaltowe w pobliżu siedliska	5	2	2	1
D03.02.01	szlaki towarowe	Planowana budowa drogi wodnej na Bugu	2	2		
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	Zabudowania w sąsiedztwie siedliska	1		1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
E03	odpady, ścieki	Odpady gospodarcze z domostw	1		1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Śmieci	1		1	
I01	nierodzone gatunki zaborcze	Inwazyjne gatunki obce	7	2	3	2
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansja rodzimych gatunków roślin	9	3	3	3
J01.01	wypalanie	-	5		5	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy melioracyjne	9	7		2
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	11	5	4	2
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)	Odmulanie	1	1		
J02.04	Zalewanie - modyfikacje	Podtopienie przez bobry	1	1		
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne	3	2		1
J02.05.03	modyfikowanie akwenów wód stojących	Staw w pobliżu	1	1		
J02.05.04	zbiorniki wodne	Staw na stanowisku lub w pobliżu	2			2
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Rowy melioracyjne	7	4	3	
K01.03	Wyschnięcie	Skutki dawnych melioracji odwadniających	1		1	
K01.04	Zatopienie	Podtopienie przez bobry	3		3	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	30	12	12	6
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	20	4	6	10

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	5			5
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	-	2	1		1
K03.01	konkurencja	Silnie konkurencyjne rośliny	2			2
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansywne gatunki roślin	2	1	1	
K04.01	konkurencja	Silnie konkurencyjne rośliny	9	5	3	1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Głównie buchtowanie przez dziki	8	2		6
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Ekspansywne gatunki roślin	1		1	
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	susze	6			6
Razem			94	57	49	51

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2013-2014	15	9	7	2	33
		2016-2018	20	9	2	3	34
	<u>Gatunki charakterystyczne</u>	2013-2014	29	4			33
		2016-2018	26	5		3	34
	<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>	2013-2014	15	16	2		33
		2016-2018	16	12	3	3	34
	<u>Gatunki ekspansywne</u>	2013-2014	13	18	2		33
		2016-2018	10	16	5	3	34
	Melioracje odwadniające	2013-2014	20	12	1		33
		2016-2018	18	9	3	4	34
	Obce gatunki inwazyjne	2013-2014	27	5	1		33
		2016-2018	22	7	1	4	34
	Struktura przestrzenna płatów siedliska	2013-2014	20	12	1		33
		2016-2018	18	12	1	3	34
	Gatunki dominujące	2013-2014	27	6			33
		2016-2018	22	8	1	3	34
	Martwa materia organiczna	2013-2014	22	10	1		33
		2016-2018	17	10	2	5	34
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	2013-2014	8	17	7	1	33
		2016-2018	3	16	11	4	34
Specyficzna struktura i funkcje		2013-2014	10	21	2		33
		2016-2018	7	18	6	3	34
Perspektywy ochrony		2013-2014	15	16	2		33
		2016-2018	8	19	4	3	34
Ocena ogólna		2013-2014	7	16	10		33
		2016-2018	4	18	9	3	34

UWAGI:

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Tab. 6A Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba obszarów ze zmianą							Suma obszarów	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	1	4	5	2		2	5	21	33
Specyficzna struktura i funkcje	1		1	6		6	3	23	33
Perspektywy ochrony	2		2	8	1	9	3	19	33
Ocena ogólna	4		4	6		6	3	20	33

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW

III.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA OBSZARACH NATURA 2000

W 2017 roku w 3 obszarach Natura 2000 wszystkie wskaźniki oceniono jako nieznane (XX). W Ostoi Szaniecko-Soleckiej powodem takiego postępowania było zniszczenie siedliska na stanowisku Młyny, jedynym monitorowanym płacie siedliska w obszarze. W obszarach Łąki Gór i Pogórza Izerskiego oraz Ostoja nad Baryczą, gdzie siedlisko jest bardzo rozpowszechnione, również wyznaczono po jednym stanowisku. Ponieważ ocena stanu zachowania siedliska w skali obszaru na podstawie badań pojedynczego stanowiska nie może być miarodajna, wystawiono oceny XX.

W 2017 roku po raz pierwszy sporządzono ocenę stanu ochrony siedliska 65XX dla obszaru Ujście Ilanki, w którym również monitoruje się tylko jedno stanowisko. Raport wypełniono dzięki danym własnym eksperta. Wcześniej wiedza o stanie siedliska w tej ostoi była niewystarczająca, a obserwacje jednego płatu nie oddawały sytuacji w całym obszarze.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

5. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na obszarach Natura 2000

Gatunki charakterystyczne – udział gatunków typowych dla siedliska na 26 obszarach uznano za właściwy (FV), na 5 za niezadowalający (U1), dla 3 obszarów (Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, Ostoja nad Baryczą oraz Ostoja Szaniecko-Solecka) wskaźnika nie oceniono. Brak wyraźnego, geograficznego zróżnicowania ocen. Jest to najlepiej oceniony ze wszystkich wskaźników.

W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji, ocena wskaźnika uległa pogorszeniu w Karkonoszach oraz Słonych Łąkach w Dolinie Zgłowiączki, natomiast na Łąkach Żukowskich została podniesiona z U1 do FV. Zmiany oceny nie wiązały się jednak z wyraźną poprawą czy pogorszeniem struktury gatunkowej siedliska i udziału gatunków typowych. Wynikały raczej z odnalezienia jednego gatunku diagnostycznego mniej lub więcej niż w 2013 roku.

Ekspansja krzewów i podrostu drzew – na 16 obszarach nie zaobserwowano zarastania łąk wilgotnych przez krzewy i podrost drzew, w 12 obszarach stan wskaźnika uznano za niezadowalający (U1), w 3 - za zły (U2). Dla 3 obszarów wskaźnika nie oceniono. Wskaźnik najniżej oceniono w Karkonoszach, gdzie na łąkach rozprzestrzenia się głównie malina, na Łąkach Żukowskich, zarastanych przez rozmaite gatunki zdrewniałe, lecz głównie olszę czarną i wierzbę oraz w Poleskiej Dolinie Bugu, mimo lokalnego, regularnego usuwania krzewów. Generalnie najlepiej oceniono obszary we wschodniej części kraju.

W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu monitoringu, w przypadku 2 obszarów (Dolina Krasnej i Karkonosze) obniżono ocenę wskaźnika. Dla 4 obszarów (Horyniec, Jezioro Gopło, Ostoja Knyszyńska, Puszcza Romincka) ocenę podniesiono z U1 do FV.

Gatunki ekspansywne – na 10 obszarach stan wskaźnika określono jako właściwy (FV), na 16 jako niezadowalający (U1), na 5 jako zły (U2). Dla 3 obszarów wskaźnika nie oceniono. Brak jest wyraźnego geograficznego zróżnicowania ocen wskaźnika, choć wydaje się, że nieco lepiej oceniono obszary we wschodniej części kraju. Powody, dla których stan wskaźnika oceniono jako zły były różne. W obszarze Bierutów i na niektórych stanowiskach w Ostoi Nidziańskiej nasiliła się ekspansja nawłoci olbrzymiej. W obszarach Łąki Żukowskie i Dolina Krasnej wilgotne łąki eutroficzne były zarastane głównie przez wiązkę błotną *Filipendula ulmaria*, śmiełek darniowy *Deschampsia caespitosa*, trzinę pospolitą *Phragmites australis*. W Karkonoszach wśród gatunków ekspansywnych były również starzec jajowaty *Senecio ovatus* i szczaw alpejski *Rumex alpinus* oraz inwazyjny łubin trwały *Lupinus polyphyllus*.

W stosunku do poprzedniego cyklu obserwacji wskaźnik został oceniony gorzej w 5 obszarach (Bierutów, Karkonosze, Ostoja Nidziańska, Ostoja Nadbużańska, Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki). Ocenę podniesiono jedynie w obszarze Ostoja Knyszyńska, gdzie nastąpiła poprawa stanu siedliska w wyniku przywrócenia koszenia na różnych stanowiskach.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Melioracje odwadniające – w przypadku 18 obszarów uznano, że melioracje nie wpływają negatywnie na stan siedliska, w 9 obszarach wpływ uznano za niewielki (ocena U1), w 3 infrastruktura melioracyjna pogarszała uwodnienie siedliska (ocena U2). Dla 4 obszarów (Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, Góry Orlickie, Ostoja nad Baryczą oraz Ostoja Szaniecko-Solecka) wskaźnika nie oceniono. Wszystkie trzy najgorzej ocenione obszary (Horyniec, Ostoja Knyszyńska, Ostoja w Dolinie Górnej Narwi) leżą na wschodnich krańcach Polski. Poza tym brak prawidłowości w geograficznym zróżnicowaniu ocen wskaźnika.

W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu monitoringu, wskaźnik oceniono lepiej w 1 obszarze (Dolina Noteci) z uwagi na wypłylenie i zarośnięcie większości rowów melioracyjnych. Warunki wodne siedliska uległy pogorszeniu w obszarach Horyniec, Łąki Trzęślicowe w Foluszu (pogłębianie i czyszczenie rowów) i w Ostoi Knyszyńskiej, gdzie większość stanowisk nosi obecnie oznaki przesuszenia.

Obce gatunki inwazyjne – w 22 obszarach gatunki inwazyjne obcego pochodzenia nie stwarzały zagrożenia dla siedliska (ocena FV), w 7 obszarach były notowane, lecz nie rozprzestrzeniały się intensywnie w siedlisku (ocena U1). W obszarze Bierutów występuje silna ekspansja nawłoci późnej *Solidago gigantea*, w znacznej mierze będąca skutkiem zaprzestania użytkowania kośnego. Dla 4 obszarów (Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, Góry Orlickie, Ostoja nad Baryczą oraz Ostoja Szaniecko-Solecka) wskaźnika nie oceniono. Generalnie wskaźnik oceniany był lepiej na północy i wschodzie kraju.

W porównaniu do stanu z poprzedniego badania częściej notowano inwazyjne gatunki obce w 3 obszarach: Dolina Krasnej (pojawiała się czeremcha amerykańska *Padus serotina*), Horyniec (wzrosło pokrycie nawłoci późnej), Ujście Warty (pojawił się uczepek amerykański *Bidens frondosa*). W żadnym z obszarów ocena wskaźnika nie poprawiła się.

Struktura przestrzenna płatów siedliska – w przypadku 18 obszarów strukturę przestrzenną określono jako właściwą, 12 – niezadowalającą (U1). W Dolinie Bugu łąki wilgotne ze związku *Calthion* spotykane są rzadko, występują w mozaice z szuwarami wielkoturzycowymi i ziołoroślami w postaci niewielkich płatów. Ze względu na duży stopień fragmentacji siedliska, wskaźnik oceniono w tym obszarze na U2. Dla 3 obszarów (Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, Ostoja nad Baryczą oraz Ostoja Szaniecko-Solecka) wskaźnika nie oceniono. Nie obserwuje się geograficznego zróżnicowania ocen wskaźnika.

W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu monitoringu, stopień fragmentacji siedliska zmniejszył się w obszarach: Ostoja w Dolinie Górnej Narwi oraz Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki, natomiast w Karkonoszach fragmentacja nieco wzrosła.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Gatunki dominujące – dla 22 obszarów stan siedliska pod względem udziału gatunków panujących określono jako właściwy (FV), dla 8 obszarów jako niezadowolający (U1) i tylko dla jednego - Bierutów - jako zły (U2). Powodem jest zaliczenie w poczet dominantów inwazyjnej nawłoci późnej. Dla 3 obszarów (Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, Ostoja nad Baryczą oraz Ostoja Szaniecko-Solecka) wskaźnika nie oceniono. Nie obserwuje się geograficznego zróżnicowania ocen wskaźnika.

W stosunku do stanu z poprzedniego okresu obserwacji stan siedliska poprawił się w obszarze Jezioro Gopło, gdzie znacznie zmniejszyło się pokrycie gatunków szuwarowych, zwłaszcza trzciny. Pogorszenie struktury gatunkowej spowodowane brakiem koszenia odnotowano natomiast w obszarach Bierutów, Karkonosze, Ostoja Nidziańska.

Martwa materia organiczna – w 17 obszarach stan wskaźnika określono jako właściwy (FV), w 10 jako niezadowolający (U1), w 2 jako zły (U2). Dla 5 obszarów (Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, Góry Orlickie, Grodczyn i Homole koło Dusznik, Ostoja nad Baryczą oraz Ostoja Szaniecko-Solecka) wskaźnika nie oceniono. Nie obserwuje się geograficznego zróżnicowania ocen wskaźnika.

W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu monitoringu, wskaźnik oceniono lepiej jedynie w obszarze Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego (podniesienie oceny z U1 do FV), gdzie łąki są regularnie koszone. Pogorszenie odnotowano natomiast w 3 obszarach: Góry Stołowe, Karkonosze, Ostoja Nidziańska, w których brak użytkowania sprzyja gromadzeniu się martwej materii organicznej.

Udział dobrze zachowanych płatów siedliska – najgorzej oceniony ze wskaźników. Zaledwie dla 3 obszarów (Grodczyn i Homole koło Dusznik, Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego, Ostoja Przemyska) stan wskaźnika określono jako właściwy (FV), dla 16 – jako niezadowolający (U1) i dla 11 – jako zły (U2). Dla 4 obszarów (Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, Góry Orlickie, Ostoja nad Baryczą oraz Ostoja Szaniecko-Solecka) wskaźnika nie oceniono z powodu niewystarczającej wiedzy o siedlisku. Brak geograficznego zróżnicowania ocen tego wskaźnika.

W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu obserwacji, ocena wskaźnika była wyższa w 2 obszarach, niższa w 8.

6. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na obszarach Natura 2000

Do najbardziej istotnych oddziaływań na siedlisko należy zaniechanie ekstensywnego użytkowania kośnego i związane z nim przemiany roślinności, jak sukcesja wtórna (21 obszarów), nagromadzenie martwej materii organicznej (2 obszary) i rozprzestrzenianie się ekspansywnych gatunków roślin (8 obszarów) oraz gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia (5 obszarów). Rzadziej zgłaszano negatywne skutki intensyfikacji rolnictwa (nawożenie, intensywne nawożenie sąsiadujących z łąkami pól, podsiewanie roślin pastewnych na łąkach, zakładanie na wilgotnych łąkach pól uprawnych). Druga co do częstości grupa oddziaływań na siedlisko wiąże się z modyfikacją

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

warunków hydrologicznych, głównie z osuszaniem łąk w przeszłości, które zwykle nie mają istotnego wpływu na aktualny stan uwodnienia łąk. Sporadycznie notowano przypadki zabagnienia łąk, np. wskutek podtopienia przez bobry, tendencje do zabudowy terenów zajmowanych przez siedlisko, zaśmiecanie, zakładanie stawów, skutki suszy, czy żerowania zwierzyny.

Pozytywny wpływ na siedlisko mają oddziaływania związane z ekstensywnym użytkowaniem kośnym (26 obszarów), sporadycznie z wypasem (notowane na stanowiskach w 4 obszarach). Na stanowisku Mniszki B w obszarze Jezioro Gopło, gdzie występuje wilgotna łąka pełnikowa, usunięto z fragmentu siedliska graniczącego z lasem podrost drzew i poprzez ogrodzenie części płatu zabezpieczono łąkę przed rozjeżdżaniem przez maszyny rolnicze.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu w 2017 roku, w skali regionu kontynentalnego nie zaszły wyraźne zmiany co do jakości i intensywności najważniejszych oddziaływań. Nie zaobserwowano wypalania łąk, odnotowano natomiast negatywne oddziaływanie suszy.

7. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na obszarach Natura 2000

Najważniejszym zagrożeniem są konsekwencje zaniechania koszenia, w drugiej kolejności zmiany stosunków wodnych, polegające na osuszeniu terenu. Skutki intensyfikacji rolnictwa dla siedliska w skali całego regionu nie są zbyt poważne, choć lokalnie mogą prowadzić do utraty bardzo cennych typów siedliska (np. zaorywanie łąk pełnikowych w obszarze Jezioro Gopło). Istotnym zagrożeniem w obszarze Bierutów i Ostoi Nidziańskiej jest ekspansja gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia.

III.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA OBSZARACH NATURA 2000

W 2017 roku w 3 obszarach Natura 2000 (Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, Ostoja nad Baryczą oraz Ostoja Szaniecko-Solecka) wszystkie wskaźniki Specyficznej struktury i funkcji oceniono jako nieznane (XX). Ponieważ siedlisko w tych obszarach było reprezentowane wyłącznie przez pojedyncze stanowiska, ocena pozostałych parametrów (Powierzchni i Perspektyw ochrony) w oparciu o fragmentaryczne dane byłaby niemiarodajna. Dlatego przyjęto, że stan ochrony i jego parametry pozostają nieznane (XX).

8. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na obszarach Natura 2000

Najlepiej oceniony z parametrów: na 20, czyli 2/3 monitorowanych obszarów powierzchnię siedliska uznano za właściwą (FV), na 9 obszarach – niezadowolającą (U1) i na 2 (Puszcza Kampinoska, Poleska Dolina Bugu) – za złą (U2). W Poleskiej Dolinie Bugu siedlisko ma niewielki areał z tendencją do zmniejszania się. W Puszczy Kampinoskiej obserwuje się znaczny spadek dobrze zachowanych płatów łąk wilgotnych kaczeńcowych. Ustępują one miejsca ziołoroślom, a częściej przekształcają się w

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

szuwały wielkoturzycowe na skutek podniesienia poziomu wód w zachodniej części Kampinoskiego Parku Narodowego. Dla 3 obszarów parametru nie oceniono. Taki rozkład ocen oznacza, że powierzchnia siedliska w regionie kontynentalnym generalnie jest dość stabilna.

W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu monitoringu, na 2 obszarach (Dolina Radwi, Chocieli i Chotli oraz Łąki Trzęślicowe w Foluszu) zaobserwowano tendencję do zmniejszania się areálu siedliska, po części na rzecz intensywnych upraw łąkowych. Z kolei w 5 obszarach Natura 2000: Góry i Pogórze Kaczawskie, Ostoja Welska oraz Ostoja Knyszyńska, Ostoja Suwalska i Ostoja w Dolinie Górnej Narwi parametr oceniono lepiej niż poprzednio. Na Podlasiu wiąże się to z wprowadzeniem koszenia, na pozostałych obszarach oznacza raczej brak ubytku areálu (poprzednio w ocenie brano pod uwagę głównie wielkość powierzchni siedliska, trend ewentualnych zmian areálu był nieznany).

9. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na obszarach Natura 2000

W przypadku 7 obszarów Struktura i funkcje siedliska określono jako właściwe (FV), dla 18 jako niezadowolające (U1) i dla 6 jako złe (U2). Dla 3 obszarów parametru nie oceniono. Brak geograficznego zróżnicowania ocen tego parametru. Zwykle o ocenie parametru decydowały oceny dwóch wskaźników kardynalnych Gatunki ekspansywne, Ekspansja krzewów i podrostu drzew. Najczęstszym powodem zaburzenia Struktury i funkcji siedliska jest przedłużający się brak kośnego użytkowania łąk, które powoli przekształcają się w zarośla, ziółorośla lub szuwały. W przypadku obszarów Bierutów i Ostoja Nidziańska powodem degeneracji siedliska była inwazja nawłoci późnej, pośrednio również związana z wyłączeniem wilgotnych łąk z rolniczego użytkowania.

Dla 6 obszarów obniżono ocenę parametru w porównaniu do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu. W Górach Orlickich ocena została podniesiona z U1 do FV, jednak trudno to interpretować jako poprawę stanu. W 2013 roku ekspert ocenił kondycję siedliska w oparciu o dane dla 1 stanowiska, a obecnie dysponował znacznie szerszą wiedzą z terenu ostoi.

10. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na obszarach Natura 2000

Na 8 obszarach szanse na utrzymanie siedliska w stanie niepogorszonym określono jako duże (FV), na 19 - niezadowolające (U1). Na 4 obszarach (Karkonosze, Rudawy Janowickie, Bierutów, Horyniec) siedlisko ma niewielkie szanse na przetrwanie w dłuższym czasie. Dla 3 obszarów parametru nie oceniono. Brak geograficznego zróżnicowania ocen tego parametru. Oceny tego parametru są wypadkową aktualnej kondycji siedliska, jego areálu oraz zagrożeń. Zabiegi ochrony aktywnej ograniczają się zwykle do lokalnych działań w parkach narodowych. Nienajlepsze perspektywy zachowania łąk wilgotnych wiążą się głównie z ryzykiem braku użytkowania (m.in.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Karkonosze, Rudawy Janowickie), znacznie rzadziej z niekorzystnymi zmianami stosunków hydrologicznych (np. Horyniec) i rozprzestrzenianiem się inwazyjnych gatunków roślin (Bnierutów, Ostoja Nidziańska).

W stosunku do stanu z poprzedniego okresu monitoringu, perspektywy ochrony siedliska uznano za gorsze w 9 obszarach, za lepsze – jedynie w dwóch: Poleskiej Dolinie Bugu, gdzie na części łąk wilgotnych wdrożono zabiegi ochronne takie jak koszenie i odkrzewianie, oraz w Ostoi Knyszyńskiej, w której nastąpiło ożywienie użytkowania kośnego.

11. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na obszarach Natura 2000

Dla większości obszarów stan ochrony siedliska określono jako niezadowalający (U1 – 18 obszarów) albo zły (U2 – 9 obszarów). Jedynie w 4 obszarach siedlisko znajdowało się we właściwym stanie ochrony: Grodczyn i Homole koło Dusznik, Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego, Dolina Noteci (we wszystkich 3 monitorowano pojedyncze stanowiska) oraz Ostoja Przemyska. Dla 3 obszarów parametru nie oceniono. Nie zaobserwowano geograficznego zróżnicowania oceny ogólnej.

W stosunku do stanu z poprzedniego okresu monitoringu w 6 obszarach wystawiono niższą ocenę ogólną, w 4 obszarach – wyższą. Poprawa oceny wynikała z podniesienia oceny parametru Powierzchnia siedliska, co z reguły oznaczało stabilny, a nie zwiększający się, areal siedliska.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZY OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLC080001	Ujście Warty	lubuskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
2.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U1	U1 U1	U2 U2
3.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
4.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U2	U1 U2	U1 U2
5.	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U2 U2	U2 U2
6.	PLH020037	Góry i Pogórze Kaczawskie	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	U2 FV	U1 U1	U1 U1	U2 U1
7.	PLH020039	Grodzcin i Homole koło Dusznik	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
8.	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	U2 XX	FV XX	FV XX	U2 XX
9.	PLH020060	Góry Orlickie	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 FV	U1 U1	U1 U1
10.	PLH020061	Dzika Orlica	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
11.	PLH020065	Bierutów	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U2	FV U2	U1 U2
12.	PLH020091	Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
13.	PLH020102	Łąki Gór i Pogórza Izerskiego	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	U1 XX	U1 XX	U1 XX	U1 XX
14.	PLH040007	Jezioro Gopło	kujawsko-pomorskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	FV U1	U1 U1
15.	PLH040027	Łąki Trzęślicowe w Foluszu	kujawsko-pomorskie	2013-2014 2016-2018	FV U1	FV FV	FV U1	FV U1
16.	PLH040028	Ostoja Barcińsko-Gąsawska	kujawsko-pomorskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV U1	FV U1
17.	PLH040037	Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki	kujawsko-pomorskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	FV U1	FV U1	U1 U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
18.	PLH060032	Poleska Dolina Bugu	lubelskie	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U2	U2 U1	U2 U2
19.	PLH080015	Ujście Ilanki	lubuskie	2016-2018	FV	U1	FV	U1
20.	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U1	U1 U1	U1 U1
21.	PLH140053	Łąki Żukowskie	mazowieckie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U1 U1	U2 U2
22.	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
23.	PLH180017	Horyniec	podkarpackie	2013-2014 2016-2018	XX FV	U1 U1	U1 U2	U1 U2
24.	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
25.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie	2013-2014 2016-2018	U2 FV	U1 U1	U1 FV	U2 U1
26.	PLH200010	Ostoja w Dolinie Górnej Narwi	podlaskie	2013-2014 2016-2018	U2 FV	U1 U1	U1 U1	U2 U1
27.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U1 U1	U2 U2
28.	PLH260003	Ostoja Nidziańska	świętokrzyskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U2	FV U1	U1 U2
29.	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie	2013-2014 2016-2018	FV XX	FV XX	FV XX	FV XX
30.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie	2013-2014 2016-2018	U2 FV	U1 U1	U1 U1	U2 U1
31.	PLH280012	Ostoja Lidzbarska	warmińsko-mazurskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
32.	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	FV U1	U1 U1
33.	PLH300004	Dolina Noteci	wielkopolskie	2013-2014 2016-2018	XX FV	FV FV	FV FV	FV FV
34.	PLH320022	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	zachodniopomorskie	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
Liczba obszarów z oceną			FV	2013-2014 2016-2018	15 20	10 7	15 8	7 4
			U1	2013-2014 2016-2018	9 9	21 18	16 19	16 18
			U2	2013-2014 2016-2018	7 2	2 6	2 4	10 9
			XX	2013-2014	2			

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
				2016-2018	3	3	3	3
Razem				2013-2014	33	33	33	33
				2016-2018	34	34	34	34

Kolorem pomarańczowym zaznaczono pogorszenie oceny parametru o jeden stopień w stosunku do stanu z poprzedniego cyklu badań, czerwonym – pogorszenie o dwa stopnie, jasnozielonym – poprawę o jeden stopień, ciemnozielonym – poprawę o dwa stopnie, szarym – zmianę z nieokreśloną (poprzednio lub obecnie) oceną parametru.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Tab. 8 Aktualne oddziaływania - dane ogólne - łącznie na badanych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
A01	Uprawa	Wprowadzenie uprawy	2016-2018	1									1							
A02	zmiana sposobu uprawy	Niejednoznaczne – Różne działania (podsiewanie traw, Zaniechanie Koszenia)	2013-2014	2									2							
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	Podsiewanie, nawożenie	2013-2014 2016-2018	2 4									2 4							
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Uprawa	2013-2014 2016-2018	1 1									1							
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2013-2014 2016-2018	12 13		10 9	2 3													
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2013-2014 2016-2018	4 2									2 1	2 1						
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2013-2014 2016-2018	11 13	3 4	7 4	1 5													
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014 2016-2018	11 17									6 4	3 8	2 5					
A04	wypas	Wypas Zwierząt (ogólnie)	2013-2014 2016-2018	4 4		2 1	2 3													
A04.02	wypas nieintensywny	-	2016-2018	1		1														
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	-	2013-2014	2			1			1										
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2013-2014	1									1							
A06.01	uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności	Podsiewanie traw	2013-2014 2016-2018	1 1									1 1							
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	-	2016-2018	1									1							
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Pozostawianie Skoszonej biomasy	2016-2018	2									2							
B01	zalesianie terenów otwartych	-	2013-2014	2									2							
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	-	2016-2018	1									1							

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
B02.03	usuwanie podszytu	Usunięcie Podrostu drzew	2016-2018	1	1															
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	Kopalnia Węgla brunatnego	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Drogi Gruntowe	2013-2014	3	2															
D01.02	drogi, autostrady	Drogi Asfaltowe	2013-2014	3	1															
			2016-2018	2	2															
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowania	2013-2014	5	5															
			2016-2018	3	3															
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Śmieci	2013-2014	1	1															
F03.01	Polowanie	Teren Polowań	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
G02.02	kompleksy narciarskie	-	2013-2014	1	1															
G05.09	płoty, ogrodzenia	-	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Obce gatunki inwazyjne	2013-2014	5	1 4															
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansja Rodzimych Gatunków roślin	2013-2014	3	3															
			2016-2018	4	3 1															
J01.01	wypalanie	-	2013-2014	2	1 1															
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy	2013-2014	5	1 1 3															
		Melioracyjne	2016-2018	4	1 2 1															
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy	2013-2014	6	1		1		1		2									
		Melioracyjne	2016-2018	5	1		1		1		2									
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Rowy Melioracyjne	2016-2018	1	1															
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)	Odmulanie na Rzece	2013-2014	2	2															
			2016-2018	2	2															

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
J02.04	Zalewanie - modyfikacje	Podtopienie przez Bobry	2013-2014 2016-2018	1 1										1						
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne	2013-2014 2016-2018	2 3											2 3					
J02.05.04	zbiorniki wodne	Stawy	2013-2014 2016-2018	2 2						1					1					
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Rowy Melioracyjne	2013-2014 2016-2018	5 2						1 1				1 1	3					
J02.07	Pobór wód z wód podziemnych	Ujęcie wody	2013-2014 2016-2018	1 1						1 1										
J02.15	Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy melioracyjne	2013-2014 2016-2018	2 2						2 1						1				
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Przemiany siedliska	2013-2014	1											1					
K01.03	Wyschnięcie	Odwodnienie	2013-2014	1											1					
K01.04	Zatopienie	Podtopienie przez Bobry	2013-2014	2										1	1					
K01.05	Salinizacja	Wysięki wód Słonawych	2013-2014 2016-2018	2 1						1 1				1						
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	2013-2014 2016-2018	13 12						1				9 2	3 7	3				
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	2013-2014 2016-2018	7 9										1 5	6 4					
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	2016-2018	2										1	1					
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Wzrost trofii	2013-2014 2016-2018	1 1											1 1					
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansywne Gatunki roślin	2013-2014 2016-2018	1 1										1 1						
K04.01	konkurencja	Ekspansywne Gatunki roślin	2013-2014 2016-2018	4 3										3 3	1					
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzyńę łowną)	Buchtowanie	2013-2014 2016-2018	1 5			1			1					1 3					
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	Susze	2016-2018	4										2	2					

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk	-	2013-2014	3																3
Razem			2013-2014	33	3	18	6		1	11			7	18	21					3
			2016-2018	34	5	14	12		1	8			5	20	24					

Tab. 8A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A01	Uprawa	Wprowadzenie uprawy	1			1
A02	zmiana sposobu uprawy	Niejednoznaczne – Różne działania (podsiewanie traw, Zaniechanie Koszenia)			2	
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	-	4	2		2
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Wprowadzenie uprawy	1			1
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	13	9	4	2
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2	1	3	1
A03.02	nieintensywne koszenie	-	12	8	3	2
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	16	7	3	7
A04	wypas	Wypas zwierząt (ogólnie)	4	3	1	1
A04.02	wypas nieintensywny	-	1		1	
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	-		1		1
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-			1	
A06.01	uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności	Eutrofizacja z pól	1	1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	-	1			1
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Pozostawienie skoszonej biomasy	2			2
B01	zalesianie terenów otwartych	Zalesianie			2	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Zalesianie	1			1
B02.03	usuwanie podszytu	Usunięcie podrostu drzew	1		1	
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	Kopalnie węgla brunatnego	1	1		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Drogi gruntowe	3	3		
D01.02	drogi, autostrady	Drogi asfaltowe	2	3		
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowania	3	3	2	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Zaśmiecanie			1	
F03.01	Polowanie	Teren polowań	1	1		
G02.02	kompleksy narciarskie	-	1	1		
G05.09	ploty, ogrodzenia	-	1		1	
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Inwazyjne gatunki obce	5	3	1	2
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansywne gatunki roślin	4	3		1
J01.01	wypalanie	-			2	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy melioracyjne	4	3	1	1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	5	5	1	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)	Odmulanie rzeki	2	2		
J02.04	Zalewanie - modyfikacje	Podtopienie przez bobry	1		1	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne	3	2		1
J02.05.04	zbiorniki wodne	Staw	2	1		2
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Rowy melioracyjne	2	2	3	
J02.07	Pobór wód z wód podziemnych	Ujście wody	1	1		
J02.15	Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy melioracyjne	2	1		1
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Przemiany siedliska			1	
K01.03	Wyschnięcie	Odwodnienie			1	
K01.04	Zatopienie	Podtopienie przez bobry			2	
K01.05	Salinizacja	Wysiek wód słonawych	1	1	1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	12	11	1	2
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	8	4	3	3
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	1			1
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Wzrost trofii	1	1		
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansywne gatunki roślin	1	1		
K04.01	konkurencja	Ekspansywne gatunki roślin	3	2	2	1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzyńę łowną)	Buchtowanie	5	2	1	2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2017	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	susze	4			4
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk	-		3		
Razem			33	33	22	21

UWAGI:

Brak zmian w ocenach, ich poprawę lub pogorszenie stwierdzano tak jak w przypadku analizy zmian ocen oddziaływań dla stanowisk (tab. 4A)

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Tab. 9 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A01	Uprawa	Wprowadzenie Uprawy	2016-2018	1		1		
A02	zmiana sposobu uprawy	Niejednoznaczne – Różne działania (podsiewanie traw, Zaniechanie Koszenia)	2013-2014	2		2		
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	Podsiewanie,	2013-2014	2			2	
		nawożenie	2016-2018	4			4	
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Wprowadzenie	2013-2014	1			1	
		Uprawy	2016-2018	1		1		
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2013-2014	4		2	2	
			2016-2018	2		1	1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014	11	6	3	2	
			2016-2018	17	4	8	5	
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2013-2014	1			1	
A06.01	uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności	Eutrofizacja z pól	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie, spływ Nawozów z pól	2016-2018	1			1	
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej		2016-2018	2			2	
B01	zalesianie terenów otwartych	Zalesianie	2013-2014	2			2	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	zalesianie	2016-2018	1			1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Drogi	2013-2014	1			1	
		Gruntowe	2016-2018	1			1	
D01.02	drogi, autostrady	Drogi	2013-2014	2			2	
		asfaltowe	2016-2018	2			2	
E01.03	zabudowa rozproszona	zabudowania	2013-2014	5			5	
			2016-2018	3			3	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	zaśmiecanie	2013-2014	1			1	
G02.02	kompleksy narciarskie	-	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Obce gatunki	2013-2014	5		1	4	
		inwazyjne	2016-2018	5	1	1	3	
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansywne	2013-2014	3		3		
		Gatunki roślin	2016-2018	4		3	1	
J01.01	wypalanie	-	2013-2014	2	1		1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy	2013-2014	5	1	1	3	
		melioracyjne	2016-2018	4	1	2	1	
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy	2013-2014	3		1	2	
		melioracyjne	2016-2018	3		1	2	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Rowy melioracyjne	2016-2018	1			1	
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)	Odmulanie rzeki	2013-2014 2016-2018	2 2			2 2	
J02.04	Zalewanie - modyfikacje	Podtopienie przez bobry	2013-2014 2016-2018	1 1		1		1
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne	2013-2014 2016-2018	2 3			2 3	
J02.05.04	zbiorniki wodne	stawy	2013-2014 2016-2018	1 2			1	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Rowy melioracyjne	2013-2014 2016-2018	4 1		1 1	3	
J02.15	Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych		2016-2018	1			1	
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)		2013-2014	1			1	
K01.03	Wyschnięcie	Odwodnienie	2013-2014	1			1	
K01.04	Zatopienie	Podtopienie Przez bory	2013-2014	2	1		1	
K01.05	Salinizacja	Wysięk wód słonawych	2013-2014	1		1		
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	2013-2014 2016-2018	12 12		9 7	3 3	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	2013-2014	7	1	6		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
			2016-2018	9		5	4	
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	2016-2018	2	1		1	
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Wzrost	2013-2014	1			1	
		Trofii	2016-2018	1			1	
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansywne	2013-2014	1		1		
		Gatunki roślin	2016-2018	1		1		
K04.01	konkurencja	Ekspansywne	2013-2014	4		3	1	
		Gatunki roślin	2016-2018	3		3		
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie	2013-2014	1			1	
			2016-2018	3			3	
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	Susze	2016-2018	4		2	2	
Razem			2013-2014	29	7	18	21	
			2016-2018	33	5	20	24	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Tab. 9A Zmiany zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A01	Uprawa	Wprowadzenie uprawy	1			1
A02	zmiana sposobu uprawy	Niejednoznaczne – Różne działania – (podsiewanie traw, Zaniechanie Koszenia)	2		2	
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	-	4	2		2
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Wprowadzenie uprawy	1			1
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	5	1	3	1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	17	7	3	7
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	1		1	
A06.01	uprawy roczne na potrzeby produkcji żywności	Eutrofizacja z pól	1	1		
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie, spływ nawozów z pól	1			1
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Pozostawianie skoszonej biomasy	2			2
B01	zalesianie terenów otwartych	Zalesianie	2		2	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	zalesianie	1			1
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Drogi gruntowe	1	1		
D01.02	drogi, autostrady	Drogi asfaltowe	2	2		
E01.03	zabudowa rozproszona	zabudowania	5	3	2	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	zaśmiecanie	1		1	
G02.02	kompleksy narciarskie	-	1	1		
I01	nierodzone gatunki zaborcze	Inwazyjne gatunki obce	6	3	1	2
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansywne gatunki roślin	4	3		1
J01.01	wypalanie	-	2		2	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy melioracyjne	5	3	1	1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	4	2	1	1
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)	Odmulanie rzeki	2	2		
J02.04	Zalewanie - modyfikacje	Podtopienie przez bobry	1		1	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne	3	2		1
J02.05.04	zbiorniki wodne	Staw	2			2
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Rowy melioracyjne	4	1	3	
J02.15	Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy melioracyjne	1			1
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)		1		1	
K01.03	Wyschnięcie	Odwodnienie	1		1	
K01.04	Zatopienie	Podtopienie przez bobry	2		2	
K01.05	Salinizacja	Wysiek wód słonawych	1		1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	13	10	1	2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiła zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	10	4	3	3
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	1			1
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Wzrost trofii	1	1		
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansywne gatunki roślin	1	1		
K04.01	konkurencja	Ekspansywne gatunki roślin	5	2	2	1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie	3	1		2
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	susze	4			4
Razem			32	28	17	21

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tab. 10 Lista gatunków obcych inwazyjnych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, monitoring skończony

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH180014 Ostoja Jaślicka	4753	Tylawa	ALP	2016-2018	Oset nastroszony	<i>Carduus acanthoides</i> L.
PLC080001 Ujście Warty	4695	Krześlczka	CON	2016-2018	Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.
PLC140001 Puszcza Kampinoska	4371	Koszówka	CON	2013-2014	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton
					Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.
				2016-2018	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton
PLH020006 Karkonosze	4735	Borowice	CON	2013-2014	Łubin trwały	<i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.
					Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
				2016-2018	Łubin trwały	<i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.
					Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
					Tawuła nibywierzbolistna	<i>Spiraea x pseudosalicifolia</i> Silverside
PLH020006 Karkonosze	4739	Sosnówka Górna	CON	2013-2014	Łubin trwały	<i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.
				2016-2018	Łubin trwały	<i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.
PLH020006 Karkonosze	4754	Karpacz - Wilcza Poręba	CON	2013-2014	Wierzbownica gruczołowata	<i>Epilobium ciliatum</i> Raf.
PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie	4506	Wojcieszów Górny	CON	2013-2014	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.
				2016-2018	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.
PLH020041 Ostoja nad Baryczą	5146	Lasowice	CON	2016-2018	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.
PLH020061 Dzika Orlica	4330	Mostowice	CON	2013-2014	Wierzbownica gruczołowata	<i>Epilobium ciliatum</i> Raf.
				2016-2018	Wierzbownica gruczołowata	<i>Epilobium ciliatum</i> Raf.
PLH020065 Bierutów	5002	Bierutów	CON	2013-2014	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton
				2016-2018	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton
PLH080015 Ujście Ilanki	4721	Rzepia	CON	2013-2014	Wierzbownica gruczołowata	<i>Epilobium ciliatum</i> Raf.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH180012 Ostoja Przemyska	4219	Paportno	CON	2016-2018	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
				2013-2014	Przymiotno białe	Erigeron annuus (L.) Pers.
				2016-2018	Przymiotno białe	Erigeron annuus (L.) Pers.
PLH180012 Ostoja Przemyska	4220	Kopysno	CON	2013-2014	Wyka czteronasienna	Vicia tetrasperma (L.) SCHREB.
				2016-2018	Wyka czteronasienna	Vicia tetrasperma (L.) SCHREB.
PLH180012 Ostoja Przemyska	4221	Łodzinka	CON	2013-2014	Lucerna siewna	Medicago sativa L.
					Przymiotno białe	Erigeron annuus (L.) Pers.
					Wyka czteronasienna	Vicia tetrasperma (L.) SCHREB.
				2016-2018	Wyka czteronasienna	Vicia tetrasperma (L.) SCHREB.
PLH180012 Ostoja Przemyska	4222	Łomna	CON	2013-2014	Wyka czteronasienna	Vicia tetrasperma (L.) SCHREB.
				2016-2018	Wyka czteronasienna	Vicia tetrasperma (L.) SCHREB.
PLH180017 Horyniec	4552	Podemszczyzna I	CON	2013-2014	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton
				2016-2018	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton
PLH200006 Ostoja Knyszyńska	4731	Nietupa	CON	2013-2014	Klon jesionolistny	Acer negundo L.
				2016-2018	Klon jesionolistny	Acer negundo L.
PLH260001 Dolina Krasnej	4514	Luta	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH260003 Ostoja Nidziańska	4249	Sobowice	CON	2013-2014	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton
				2016-2018	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton
	4229	Piotrowice Dolne I	CON	2013-2014	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
				2016-2018	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
	4230	Piotrowice Dolne II	CON	2013-2014	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
				2016-2018	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
	4244	Szczaworyż	CON	2013-2014	Winobluszcz zaroślowy	Parthenocissus inserta (A.Kern.) Fritsch
				2016-2018	Winobluszcz zaroślowy	Parthenocissus inserta (A.Kern.) Fritsch
	4299	Żmijowa Łąka	CON	2013-2014	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.
				2016-2018	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.
	4313	Czermna I	CON	2013-2014	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.
					Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
				2016-2018	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.
	4326	Struża	CON	2013-2014	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
					Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
	4329	Czermna II	CON	2013-2014	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
				2016-2018	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
	4338	Gorzanów I	CON	2013-2014	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
				2016-2018	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
	4340	Gorzanów II	CON	2013-2014	Barszcz Sosnowskiego	Heracleum sosnowskyi Manden.
					Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.
				2016-2018	Barszcz Sosnowskiego	Heracleum sosnowskyi Manden.
					Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.
	4498	Mirsk	CON	2016-2018	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle
	4553	Podemszczyna II	CON	2016-2018	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton
	4554	Lisie Jamy	CON	2016-2018	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton
	4644	Lubraniec	CON	2016-2018	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle
	5142	Paszkowice Kolonia	CON	2013-2014	Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist
	5441	Lasówka	CON	2013-2014	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.
				2016-2018	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.

Tab. 10A Liczba stanowisk siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX, na których stwierdzono poszczególne gatunki obce, wg okresów badawczych, monitoring skończony

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	2013-2014	2016-2018
1.	Barszcz Sosnowskiego	Heracleum sosnowskyi Manden.	1	1
2.	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.		1
3.	Klon jesionolistny	Acer negundo L.	1	1
4.	Lucerna siewna	Medicago sativa L.	1	
5.	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.	3	3
6.	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.	3	4
7.	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton	4	6
8.	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.	1	1
9.	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle		2
10.	Oset nastroszony	Carduus acanthoides L.		1
11.	Przymiotno białe	Erigeron annuus (L.) Pers.	2	1
12.	Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist	2	
13.	Tawuła nibywierzbolistna	Spiraea x pseudosalicifolia Silverside		1
14.	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.	1	1
15.	Wierzbownica gruczołowata	Epilobium ciliatum Raf.	9	8
16.	Winobłuszcz zaroślowy	Parthenocissus inserta (A.Kern.) Fritsch	1	1
17.	Wyka czteronasienna	Vicia tetrasperma (L.) SCHREB.	3	3

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

W 2017 roku inwazyjne gatunki roślin obcego pochodzenia odnotowano na 31 spośród 132 stanowisk, z których tylko jedno (Tylawa) leży w regionie alpejskim.

Na stanowiskach Borowice, Gorzanów II, Czerмна I notowano po 2-3 gatunki obce, podczas gdy na pozostałych stanowiskach był to jeden gatunek.

Na 3 stanowiskach regionu kontynentalnego (Paszkowice Kolonia, Struża, Karpacz – Wilcza Poręba) nie potwierdzono obecności gatunku inwazyjnego obserwowanego tam w poprzednim cyklu monitoringu. Z 6 stanowisk w regionie kontynentalnym i 1 stanowiska w regionie alpejskim zgłoszono obecność rośliny inwazyjnej po raz pierwszy.

W porównaniu do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu, przybyło notowań gatunków silnie inwazyjnych, jak niecierpek gruczołowaty (2 stanowiska), nawłocie kanadyjska i późna (łącznie 3 stanowiska) oraz czeremcha amerykańska i tawuła nibywierzbolistna (po 1 stanowisku). Nie zmieniła się liczba wystąpień innych silnie inwazyjnych gatunków, jak barszcz Sosnowskiego, klon jesionolistny, winobluszcz zaroślowy. Rzadziej notowano natomiast rośliny o mniejszym stopniu inwazyjności.

V. UWAGI DO METODYKI I PROPOZYCJE ZMIAN RZECZYWISTYCH I INNYCH NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Niektórzy z ekspertów zaliczają krzewiaste gatunki jeżyny (*Rubus idaeus*, *R. hirtus*, *R. plicatus*, *R. caesius*) do gatunków ekspansywnych roślin zielnych, choć powinny być zaliczone do krzewów. Być może warto uściślić tą kwestię przy opisie wskaźnika „Ekspansja krzewów i podrostu drzew” w metodyce siedliska.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Działaniem ochronnym właściwym dla siedliska jest ekstensywne, niezbyt wczesne koszenie, połączone ze zbiorem biomasy. Jest to skuteczny sposób na zabezpieczenie wilgotnych łąk eutroficznych przed zarastaniem przez ekspansywne gatunki roślin zielnych, krzewy i drzewa.

Większość monitorowanych płatów siedliska leży na gruntach prywatnych i nie podlega zabiegom ochronnym. W dalszym ciągu spora część łąk wilgotnych jest użytkowana rolniczo, lecz celem właścicieli jest uzyskanie wartościowej paszy, a nie ochrona wilgotnych łąk. Na niektórych stanowiskach obserwowano zbyt wysoki poziom nawożenia, za wczesne koszenie, podsiewanie roślinami pastewnymi. Tam, gdzie zachowały się ekstensywne metody gospodarowania stan siedliska jest dobry. Koszone, czasem też odkrzewiane są m.in. fragmenty siedliska w Ostoi Knyszyńskiej, Poleskiej Dolinie Bugu, łąki pełnikowe koło Bobolic (Dolina Radwi, Chocieli i Chotli). W ostoi Dzika Orlica ekstensywnemu koszeniu towarzyszy przepasanie owcami.

Koszenie w ramach ochrony aktywnej ogranicza się do niektórych parków narodowych (m.in. Gorczańskiego, Magurskiego, Bieszczadzkiego, Ujście Warty) i rezerwatów przyrody (np. w Źródłach Jasiołki w Beskidzie Niskim). Na stanowisku Mniszki B w rezerwacie przyrody Nadgoplański Park Tysiąclecia, gdzie występują łąki pełnikowe, zabiegi dostosowano do biologii pełnika: łąka jest koszona po wysypie nasion *Trollius europaeus*.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Na stanowisku Koszówka w Kampinoskim PN (ostoja Puszcza Kampinoska) siedlisko było koszone w ramach projektu LIFE "Motylowe łąki". Mimo zakończenia projektu łąki są objęte planem koszenia w kolejnych latach.

VII. INNE UWAGI

Rekomenduje się zasilenie dwóch obszarów: Góry Orlickie oraz Łąki Gór i Pogórza Izerskiego, dwoma-trzema dodatkowymi stanowiskami monitoringowymi. Obecnie w każdym z tych obszarów funkcjonuje zaledwie jedno stanowisko, choć siedlisko jest tam dość częste. Przez to uzyskiwane w monitoringu wyniki nie mogą być miarodajne w skali obszaru.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11 Eksperti lokalni badanych stanowisk siedliska przyrodniczego Eutroficzne łąki wilgotne (zw. Calthion) 65XX wg obszarów Natura 2000, monitoring skończony

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2017
1.	ALP	PLC120001	Tatry	małopolskie Rów Podtatrzański	5215	Wylot Doliny Małej Łąki	Anna Koczur	Edward Walusiak
2.	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4354	Wola Michowa	Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
3.	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4482	Ustrzyki Górne	Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
4.	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4485	Wołosate	Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
5.	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4494	Bukowiec	Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
6.	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	4508	Trusiówka	Katarzyna Kozłowska-Kozak	Katarzyna Kozłowska-Kozak
7.	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	4509	Łonna	Katarzyna Kozłowska-Kozak	Katarzyna Kozłowska-Kozak
8.	ALP	PLH120082	Łąki koło Kasiny Wielkiej	małopolskie Beskid Wyspowy	4466	Kasina Wielka - Pazdury	Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
9.	ALP	PLH180001	Ostoja Magurska	małopolskie Beskid Niski	4750	Nieznajowa	Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
10.	ALP	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4751	Huta Krempska	Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
11.	ALP	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4752	Wilsznia	Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
12.	ALP	PLH180014	Ostoja Jaśliska	podkarpackie Beskid Niski	4748	Rudawka Jaśliska	Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
13.	ALP	PLH180014	Ostoja Jaśliska	podkarpackie Beskid Niski	4749	Lipowiec	Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
14.	ALP	PLH180014	Ostoja Jaśliska	podkarpackie Beskid Niski	4753	Tylawa	Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
15.	ALP	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	5027	Ożna	Roksana Krause	Roksana Krause
16.	ALP	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	5028	Przełęcz Przysłop	Roksana Krause	Roksana Krause
17.	ALP	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	5029	Złatna	Roksana Krause	Roksana Krause

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2017
18.	ALP			małopolskie Beskid Niski	4756	Wysowa	Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
19.	ALP			małopolskie Beskid Niski	4801	Kunkowa	Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
20.	ALP			małopolskie Beskid Wyspowy	4308	Poręba Wielka	Katarzyna Kozłowska-Kozak	Katarzyna Kozłowska-Kozak
21.	ALP			małopolskie Beskid Wyspowy	4460	Kąty	Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
22.	ALP			małopolskie Beskid Wyspowy	4461	Przełęcz Słopnicka	Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
23.	ALP			małopolskie Gorce	4307	Rdzawka	Katarzyna Kozłowska-Kozak	Katarzyna Kozłowska-Kozak
24.	ALP			małopolskie Pogórze Spisko-Gubałowskie	4303	Takuśki	Anna Koczur	Edward Walusiak
25.	ALP			małopolskie Rów Podtatrzański	4296	Brzyzki	Anna Koczur	Edward Walusiak
26.	ALP			małopolskie Rów Podtatrzański	4297	Kościelisko	Anna Koczur	Edward Walusiak
27.	ALP			małopolskie Rów Podtatrzański	4300	Chłabówka Górna	Anna Koczur	Edward Walusiak
28.	ALP			małopolskie Rów Podtatrzański	5213	Roztoki	Anna Koczur	Edward Walusiak
29.	ALP			podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	4493	Lutowiska	Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
30.	ALP			śląskie Beskid Żywiecki	5025	Przełęcz u Poloka	Roksana Krause	Roksana Krause
31.	CON	PLC080001	Ujście Warty	lubuskie Kotlina Gorzowska	4695	Krześliczka	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
32.	CON	PLC080001	Ujście Warty	lubuskie Kotlina Gorzowska	4697	Witnica	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
33.	CON	PLC080001	Ujście Warty	lubuskie Kotlina Gorzowska	5140	Kamień Mały	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
34.	CON	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie Równina Łowicko-Błońska	4371	Koszówka	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2017
35.	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4287	Bukowina Kłodzka	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
36.	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4288	Łężyce	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
37.	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Obniżenie Ścinawki	5472	Radków Kolonia Leśna	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
38.	CON	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4735	Borowice	Albert Wiaderny	Marek Malicki
39.	CON	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4739	Sosnówka Górna	Albert Wiaderny	Marek Malicki
40.	CON	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4754	Karpacz - Wilcza Poręba	Albert Wiaderny	Marek Malicki
41.	CON	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie Rudawy Janowickie	4484	Mniszków	Marek Malicki	Marek Malicki
42.	CON	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie Rudawy Janowickie	4522	Raszowskie Łąki	Marek Malicki	Marek Malicki
43.	CON	PLH020037	Góry i Pogórze Kaczawskie	dolnośląskie Góry Kaczawskie	4506	Wojcieszów Górny	Marek Malicki	Marek Malicki
44.	CON	PLH020037	Góry i Pogórze Kaczawskie	dolnośląskie Góry Kaczawskie	4515	Biały Potok	Marek Malicki	Marek Malicki
45.	CON	PLH020039	Grodzcin i Homole koło Dusznik	dolnośląskie Pogórze Orlickie	4304	Ludowe	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
46.	CON	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie Wzgórze Twardogórskie	5146	Lasowice	Remigiusz Pielech	Remigiusz Pielech
47.	CON	PLH020060	Góry Orlickie	dolnośląskie Pogórze Orlickie	4266	Zimne Wody	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
48.	CON	PLH020061	Dzika Orlica	dolnośląskie Góry Bystrzyckie	4330	Mostowice	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
49.	CON	PLH020065	Bierutów	dolnośląskie Równina Oleśnicka	5002	Bierutów	Remigiusz Pielech	Remigiusz Pielech
50.	CON	PLH020091	Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	dolnośląskie Równina Oleśnicka	4998	Sokołowice	Remigiusz Pielech	Remigiusz Pielech
51.	CON	PLH020091	Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	dolnośląskie Równina Oleśnicka	5014	Boguszyce	Remigiusz Pielech	Remigiusz Pielech
52.	CON	PLH020102	Łąki Gór i Pogórze Izerskiego	dolnośląskie Pogórze Izerskie	4764	Orłowice	Marek Malicki	Marek Malicki

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2017
53.	CON	PLH040007	Jezioro Gopło	wielkopolskie Pojezierze Gnieźnieńskie	4202	Galiszewo	Iwona Łazowy-Szczepanowska	Iwona Łazowy-Szczepanowska
54.	CON	PLH040007	Jezioro Gopło	wielkopolskie Pojezierze Gnieźnieńskie	4203	Mniszki B	Iwona Łazowy-Szczepanowska	Iwona Łazowy-Szczepanowska
55.	CON	PLH040027	Łąki Trzęslicowe w Foluszu	kujawsko-pomorskie Kotlina Toruńska	5048	Folusz	Ewa Krasicka-Korczyńska	Ewa Krasicka-Korczyńska
56.	CON	PLH040028	Ostoja Barcińsko-Gąsawska	kujawsko-pomorskie Pojezierze Gnieźnieńskie	5055	Młodocin	Ewa Krasicka-Korczyńska	Ewa Krasicka-Korczyńska
57.	CON	PLH040037	Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki	kujawsko-pomorskie Pojezierze Kujawskie	4645	Janiszewo	Iwona Łazowy-Szczepanowska	Iwona Łazowy-Szczepanowska
58.	CON	PLH060032	Poleska Dolina Bugu	lubelskie Obniżenie Dubienki	4301	Matcze	Danuta Urban	Danuta Urban
59.	CON	PLH080015	Ujście Ilanki	lubuskie Równina Torzyska	4721	Rzepia	Albert Wiaderny	Michał Smoczyk
60.	CON	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie Dolina Dolnego Bugu	4555	Udrzyn	Ewa Jabłońska	Ewa Jabłońska
61.	CON	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie Podlaski Przełom Bugu	4556	Zuzela	Ewa Jabłońska	Ewa Jabłońska
62.	CON	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie Podlaski Przełom Bugu	4557	Korczew	Ewa Jabłońska	Paweł Kalinowski
63.	CON	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie Podlaski Przełom Bugu	4558	Góry	Ewa Jabłońska	Paweł Kalinowski
64.	CON	PLH140053	Łąki Żukowskie	mazowieckie Wysoczyzna Rawska	4492	Żuków	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
65.	CON	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie Pogórze Przemyskie	4219	Paportno	Stanisław Kucharzyk	Stanisław Kucharzyk
66.	CON	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie Pogórze Przemyskie	4220	Kopysno	Stanisław Kucharzyk	Stanisław Kucharzyk
67.	CON	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie Pogórze Przemyskie	4221	Łodzinka	Stanisław Kucharzyk	Stanisław Kucharzyk
68.	CON	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie Pogórze Przemyskie	4222	Łomna	Stanisław Kucharzyk	Stanisław Kucharzyk
69.	CON	PLH180017	Horyniec	podkarpackie Płaskowyż Tarnogrodzki	4551	Papiernia	Ewa Jabłońska	Ewa Jabłońska

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2017
70.	CON	PLH180017	Horyniec	podkarpackie Płaskowyż Tarnogrodzki	4552	Podemszczyzna I	Ewa Jabłońska	Ewa Jabłońska
71.	CON	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	4825	Hańcza	Dan Wołkowycki	Dan Wołkowycki
72.	CON	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	4829	Kleszczówek	Dan Wołkowycki	Dan Wołkowycki
73.	CON	PLH200003	Ostoja Suwalska	podlaskie Równina Augustowska	4823	Turtul	Dan Wołkowycki	Dan Wołkowycki
74.	CON	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wysoczyzna Białostocka	4741	Olchowe Łąki	Dan Wołkowycki	Dan Wołkowycki
75.	CON	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wzgórza Sokólskie	4731	Nietupa	Dan Wołkowycki	Dan Wołkowycki
76.	CON	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wzgórza Sokólskie	4738	Sławno	Dan Wołkowycki	Dan Wołkowycki
77.	CON	PLH200010	Ostoja w Dolinie Górnej Narwi	podlaskie Dolina Górnej Narwi	4745	Maciejkowa Góra	Dan Wołkowycki	Dan Wołkowycki
78.	CON	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4507	Rogowice S	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
79.	CON	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4513	Rogowice N	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
80.	CON	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4514	Luta	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
81.	CON	PLH260003	Ostoja Nidziańska	świętokrzyskie Dolina Nidy	4247	Chroberz	Renata Piwowarczyk	Wojciech Mróz
82.	CON	PLH260003	Ostoja Nidziańska	świętokrzyskie Dolina Nidy	4248	Krzywda	Renata Piwowarczyk	Wojciech Mróz
83.	CON	PLH260003	Ostoja Nidziańska	świętokrzyskie Dolina Nidy	4249	Sobowice	Renata Piwowarczyk	Wojciech Mróz
84.	CON	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie Niecka Połaniecka	4240	Młyny	Renata Piwowarczyk	Wojciech Mróz

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2017
85.	CON	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4765	Błąkały	Dan Wołkowyci	Dan Wołkowyci
86.	CON	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4767	Czarnowo Wielkie	Dan Wołkowyci	Dan Wołkowyci
87.	CON	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4770	Jurkiszki	Dan Wołkowyci	Dan Wołkowyci
88.	CON	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4775	Galwiecie	Dan Wołkowyci	Dan Wołkowyci
89.	CON	PLH280012	Ostoja Lidzbarska	kujawsko-pomorskie Pojezierze Dobrzyńskie	4357	Górzno	Dorota Gawenda-Kempczyńska	Dorota Gawenda-Kempczyńska
90.	CON	PLH280012	Ostoja Lidzbarska	kujawsko-pomorskie Pojezierze Dobrzyńskie	4359	Gać	Dorota Gawenda-Kempczyńska	Dorota Gawenda-Kempczyńska
91.	CON	PLH280012	Ostoja Lidzbarska	kujawsko-pomorskie Pojezierze Dobrzyńskie	4368	Gutowo	Dorota Gawenda-Kempczyńska	Dorota Gawenda-Kempczyńska
92.	CON	PLH280012	Ostoja Lidzbarska	warmińsko-mazurskie Równina Urszulewska	4369	Łąki Bryńskie	Dorota Gawenda-Kempczyńska	Dorota Gawenda-Kempczyńska
93.	CON	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie Garb Lubawski	4718	Gronowo	Tomasz Załuski	Tomasz Załuski
94.	CON	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie Równina Urszulewska	4717	Kostkowo	Tomasz Załuski	Tomasz Załuski
95.	CON	PLH300004	Dolina Noteci	kujawsko-pomorskie Dolina Środkowej Noteci	5041	Ludwikowo	Ewa Krasicka-Korczyńska	Ewa Krasicka-Korczyńska
96.	CON	PLH320022	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	4740	Bobolice I	Zofia Sotek	Zofia Sotek
97.	CON	PLH320022	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	4743	Bobolice II	Zofia Sotek	Zofia Sotek
98.	CON	PLH320022	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	4759	Bobolice III	Zofia Sotek	Zofia Sotek
99.	CON	PLH320022	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	4761	Bobolice IV	Zofia Sotek	Zofia Sotek
100.	CON			dolnośląskie Góry Bystrzyckie	4698	Niemojów	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
101.	CON			dolnośląskie Góry Bystrzyckie	5441	Lasówka	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
102.	CON			dolnośląskie Góry Stołowe	4329	Czermna II	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2017
103	CON			dolnośląskie Kotlina Kłodzka	4338	Gorzanów I	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
104	CON			dolnośląskie Kotlina Kłodzka	4340	Gorzanów II	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
105	CON			dolnośląskie Masyw Śnieżnika	4229	Piotrowice Dolne I	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
106	CON			dolnośląskie Masyw Śnieżnika	4230	Piotrowice Dolne II	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
107	CON			dolnośląskie Pogórze Izerskie	4498	Mirsk	Marek Malicki	Marek Malicki
108	CON			dolnośląskie Pogórze Orlickie	4299	Żmijowa Łąka	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
109	CON			dolnośląskie Pogórze Orlickie	4313	Czermna I	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
110	CON			dolnośląskie Rudawy Janowickie	4799	Jarkowice - Dolina Złotnej	Albert Wiaderny	Marek Malicki
111	CON			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	4942	Śliwice	Tomasz Stosik	Tomasz Stosik
112	CON			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	4969	Goły Jon	Tomasz Stosik	Tomasz Stosik
113	CON			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	5082	Lubocień	Tomasz Stosik	Tomasz Stosik
114	CON			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	5092	Rzepiczna	Tomasz Stosik	Tomasz Stosik
115	CON			kujawsko-pomorskie Pojezierze Gnieźnieńskie	5051	Łabiszyn	Ewa Krasicka-Korczyńska	Ewa Krasicka-Korczyńska
116	CON			kujawsko-pomorskie Pojezierze Kujawskie	4644	Lubraniec	Iwona Łazowy-Szczepanowska	Iwona Łazowy-Szczepanowska
117	CON			lubelskie Pagóry Chełmskie	4305	Stołpie	Danuta Urban	Danuta Urban
118	CON			lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4327	Bagno Bubnów	Danuta Urban	Danuta Urban
119	CON			lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4328	Kalinówka	Danuta Urban	Danuta Urban

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

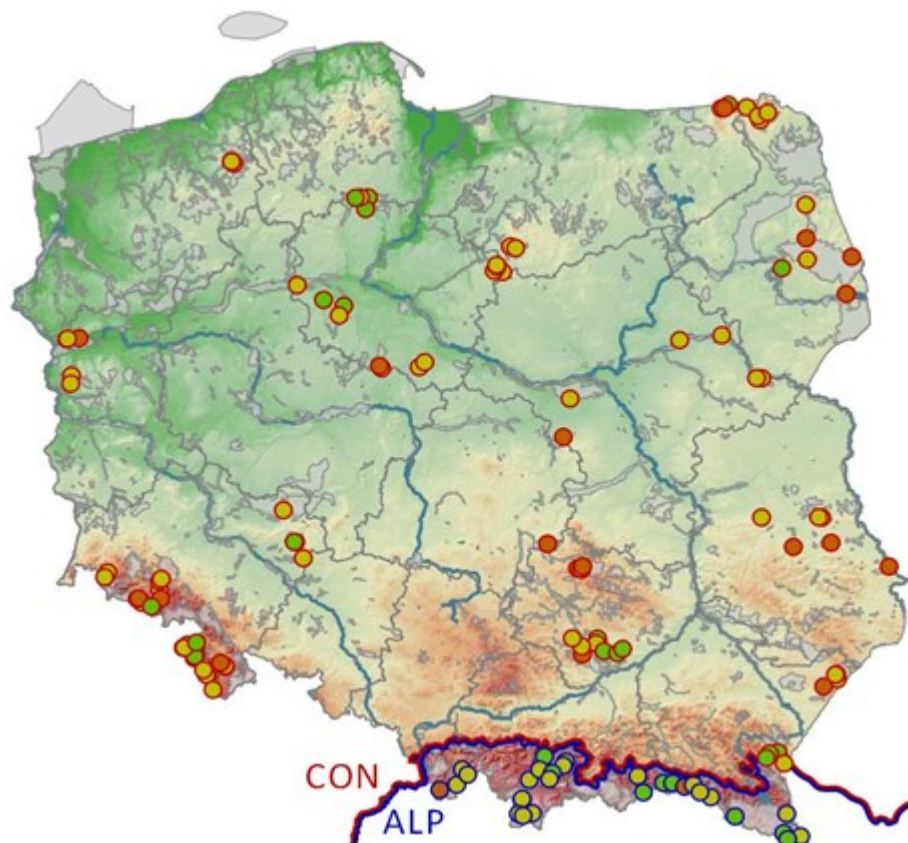
4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2017
120	CON			lubelskie Wyniosłość Giełczewska	4326	Struża	Danuta Urban	Danuta Urban
121	CON			lubelskie Wysoczyzna Lubartowska	4310	Wola Niemiecka	Danuta Urban	Danuta Urban
122	CON			lubuskie Pojezierze Łagowskie	4719	Ilanka	Albert Wiaderny	Michał Smoczyk
123	CON			łódzkie Wzgórza Opoczyńskie	5142	Paszkowice Kolonia	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
124	CON			łódzkie Wzgórza Opoczyńskie	5143	Paszkowice rów	Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
125	CON			podkarpackie Płaskowyż Tarnogrodzki	4553	Podemszczyzna II	Ewa Jabłońska	Ewa Jabłońska
126	CON			podkarpackie Płaskowyż Tarnogrodzki	4554	Lisie Jamy	Ewa Jabłońska	Ewa Jabłońska
127	CON			podlaskie Dolina Górnej Narwi	4747	Choroszcz	Dan Wołkowycy	Dan Wołkowycy
128	CON			podlaskie Wysoczyzna Białostocka	4742	Ogrodniczki	Dan Wołkowycy	Dan Wołkowycy
129	CON			świętokrzyskie Garb Pińczowski	4244	Szczaworyż	Renata Piwowarczyk	Wojciech Mróz
130	CON			świętokrzyskie Garb Pińczowski	4245	Stopnica	Renata Piwowarczyk	Wojciech Mróz
131	CON			świętokrzyskie Niecka Połaniecka	4243	Zwierzyniec	Renata Piwowarczyk	Wojciech Mróz
132	CON			świętokrzyskie Niecka Połaniecka	4246	Pieczonogi	Renata Piwowarczyk	Wojciech Mróz
133	CON			świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4505	Serbinów	Dorota Michalska-Hejduk	

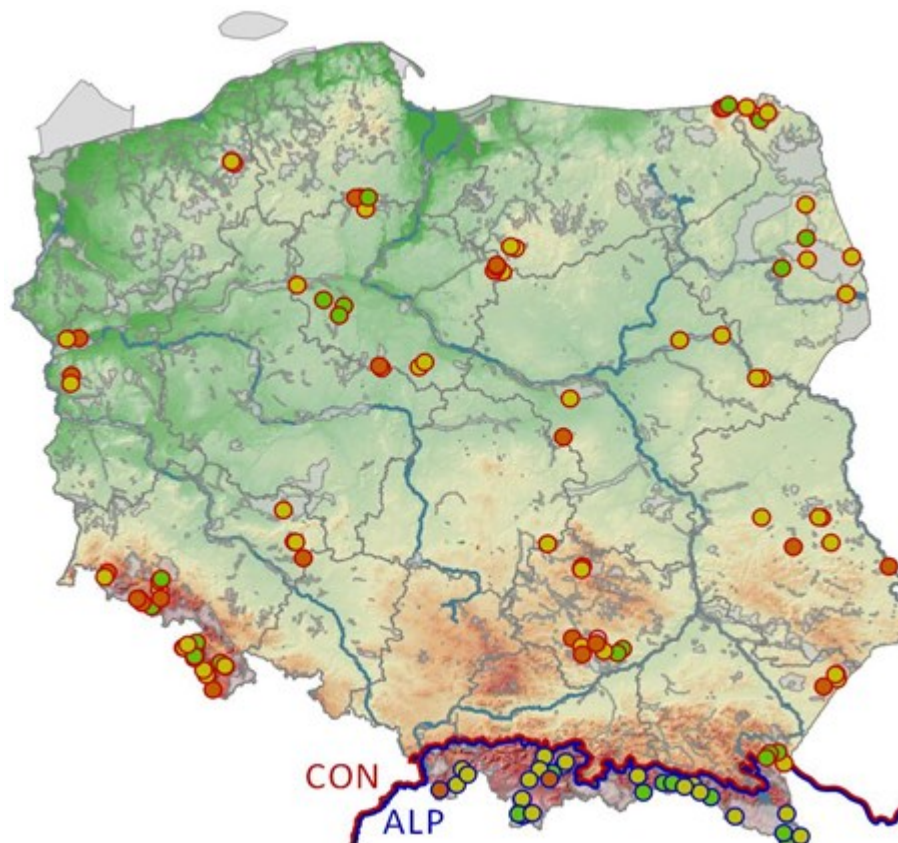
WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO 65XX EUTROFICZNE ŁĄKI WILGOTNE (ZW. CALTHION)

Ryc. 1 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 65XX w latach 2013-2014

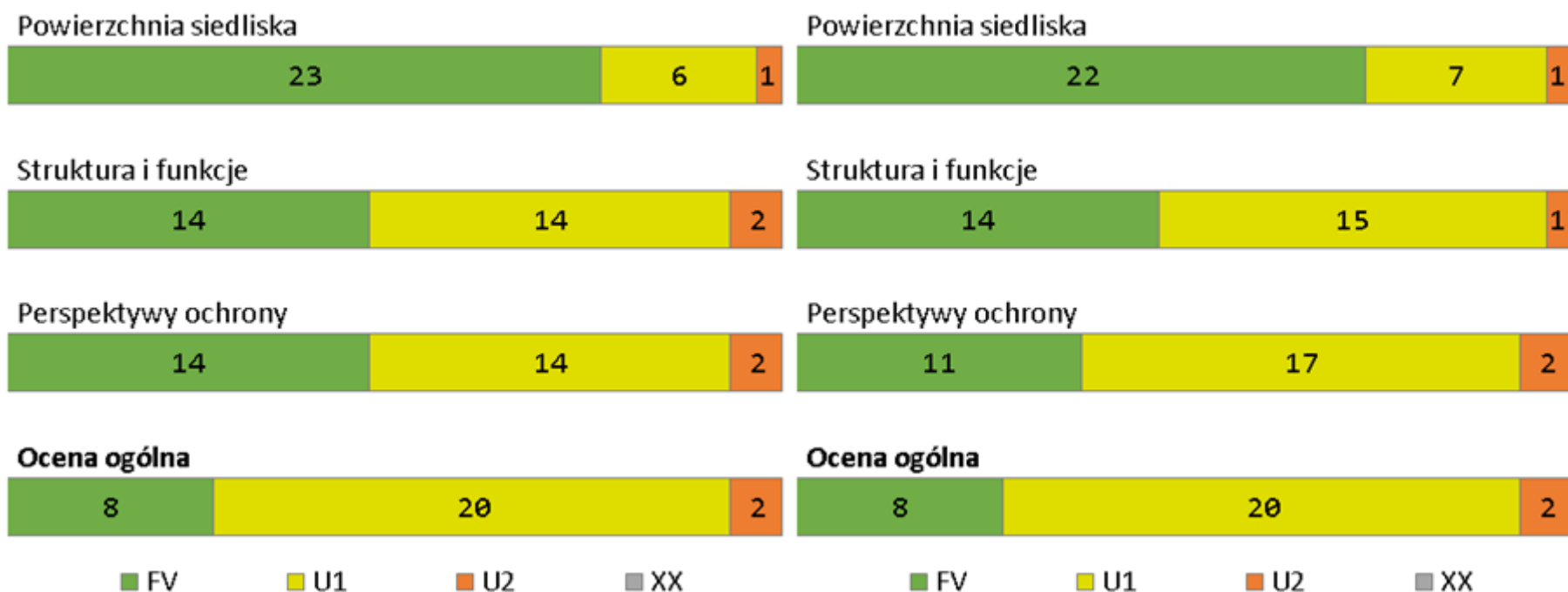

Ryc. 2 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 65XX w latach 2016-2017

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

REGION ALPEJSKI

Ryc. 3 Oceny parametrów na stanowiskach siedliska 65XX w latach 2013-2014 w regionie alpejskim

Ryc. 4 Oceny parametrów na stanowiskach siedliska 65XX w latach 2016-2017 w regionie alpejskim

1. Powierzchnia siedliska

Z reguły płaty łąk wilgotnych w Karpatach nie są rozległe i liczą od kilkunastu do kilkudziesięciu arów. Dla 22 stanowisk (73%) powierzchnia siedliska nie zmniejsza się, na 7 stanowiskach (23%) obserwowano niewielki spadek areału łąk wilgotnych.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

W porównaniu do cyklu obserwacji z okresu 2013-2014 niekorzystne zmiany powierzchni siedliska nastąpiły na 3 stanowiskach. W Łonnej w Gorcach nastąpił wyraźny ubytek powierzchni siedliska na rzecz łąk świeżych i zanik typowych płatów w stosunku do 2013 r. W Woli Michowej (Bieszczady) wskutek działalności bobrów część łąk uległa zabagnieniu, natomiast w Kasinie Wielkiej-Pazdurach (Beskid Wyspowy) niewielki ubytek powierzchni typowo wykształconych płatów łąk wilgotnych to konsekwencja zaniechania koszenia. Z kolei na 2 stanowiskach (Wilsznia, Rudawka Jaśliska) w Beskidzie Niskim dzięki koszeniu powierzchnia siedliska wyraźnie się zwiększyła i zwiększył się udział płatów typowych.

2. Specyficzna struktura i funkcje

Dla połowy stanowisk Strukturę i funkcje siedliska określono jako niezadowalające (U1), dla 14 jako właściwe (FV), a dla jednego (Ożna) jako złe U2. Na ocenę tego parametru relatywnie największy wpływ miały oceny wskaźników kardynalnych: gatunki ekspansywne roślin zielnych oraz ekspansja krzewów i podrostu drzew. Najniżej oceniany był wskaźnik udziału dobrze zachowanych płatów siedliska. Nieco gorzej niż poprzednio oceniono stan siedliska pod względem jego struktury przestrzennej. Nie zauważono geograficznego zróżnicowania ocen.

W stosunku do poprzedniego cyklu obserwacji odnotowano pogorszenie oceny na 3 stanowiskach (Kasina Wielka – Pazdury i Przełęcz Słopnicka w Beskidzie Wyspowym oraz Łonna w Gorcach). Poprawa nastąpiła na 4 stanowiskach, z których 2 leżą w Beskidzie Niskim (Roztoki, Wilsznia), 1 w Gorcach (Rdzawka) i 1 w Tatrach (Wylot Doliny Małej Łąki).

3. Perspektywy ochrony

Szanse na zachowanie siedliska w dobrej kondycji są zazwyczaj uzależnione od regularnego, ekstensywnego koszenia, prawidłowego uwilgotnienia oraz braku istotnych zagrożeń. Jedynie w przypadku 11 stanowisk (37%) perspektywy ochrony siedliska określono jako właściwe (FV); dla większości (17 stanowisk, czyli 56%) były niezadowalające (U1), a dla 2 stanowisk (Ożna, Łonna) – złe (U2). W Ożnej niekoszone od lat płaty łąk wilgotnych przypuszczalnie nadal nie będą użytkowane gospodarczo; możliwe jest zajęcie terenu na potrzeby tartaku. Natomiast w Łonnej siedlisko jest regularnie wykaszane a mimo to zanika, dość szybko przekształcając się w łąkę świeżą, stąd obniżenie oceny parametru z FV do U2. W 2017 roku parametr był oceniany lepiej we wschodniej części regionu alpejskiego (Beskid Niski, Bieszczady), gdzie część monitorowanych płatów siedliska jest koszona w ramach aktywnej ochrony. W Beskidzie Żywieckim przeważają stanowiska z oceną U1. W stosunku do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu perspektywy ochrony znacząco poprawiły się dla stanowiska Wilsznia, gdzie wprowadzono koszenie. Natomiast zaniechanie użytkowania kośnego było głównym powodem obniżenia oceny parametru z FV do U1 na stanowiskach Kasina Wielka-Pazdury, Wola Michowa, Wylot Doliny Małej Łąki.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie**4. Ocena ogólna**

Nieco więcej niż ¼ monitorowanych stanowisk reprezentuje siedlisko 65XX we właściwym stanie ochrony; dla 20 stanowisk stan siedliska określono jako niewłaściwy (U1), a dla dwóch (Ożna w Beskidzie Żywieckim oraz Łonna w Gorcach) jako zły (U2). Siedlisko jest lepiej zachowane we wschodniej części regionu alpejskiego (Beskid Niski, Bieszczady), podczas gdy w zachodniej przeważają stanowiska z oceną U1. W Gorcach i na Podtatrzu oceny były zróżnicowane.

W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu, zmiany ocen parametrów składających się na ocenę ogólną zarejestrowano w przypadku 9 z 30 monitorowanych stanowisk. Największe negatywne zmiany stanu zachowania siedliska miały miejsce na stanowiskach Kasina Wielka – Pazdury w Beskidzie Wyspowym, Łonna w Ostoi Gorczańskiej (obniżenie ocen wszystkich parametrów) i Wola Michowa w Bieszczadach (jedynie parametr Struktura i funkcje bez zmian). Dzięki wprowadzeniu koszenia wyraźna poprawa stanu ochrony siedliska nastąpiła na stanowisku Wilsznia w Ostoi Magurskiej (wyższe oceny wszystkich parametrów)

Oceny parametrów w skali regionu biogeograficznego alpejskiego:

Powierzchnia siedliska: FV

Specyficzna struktura i funkcje: U1

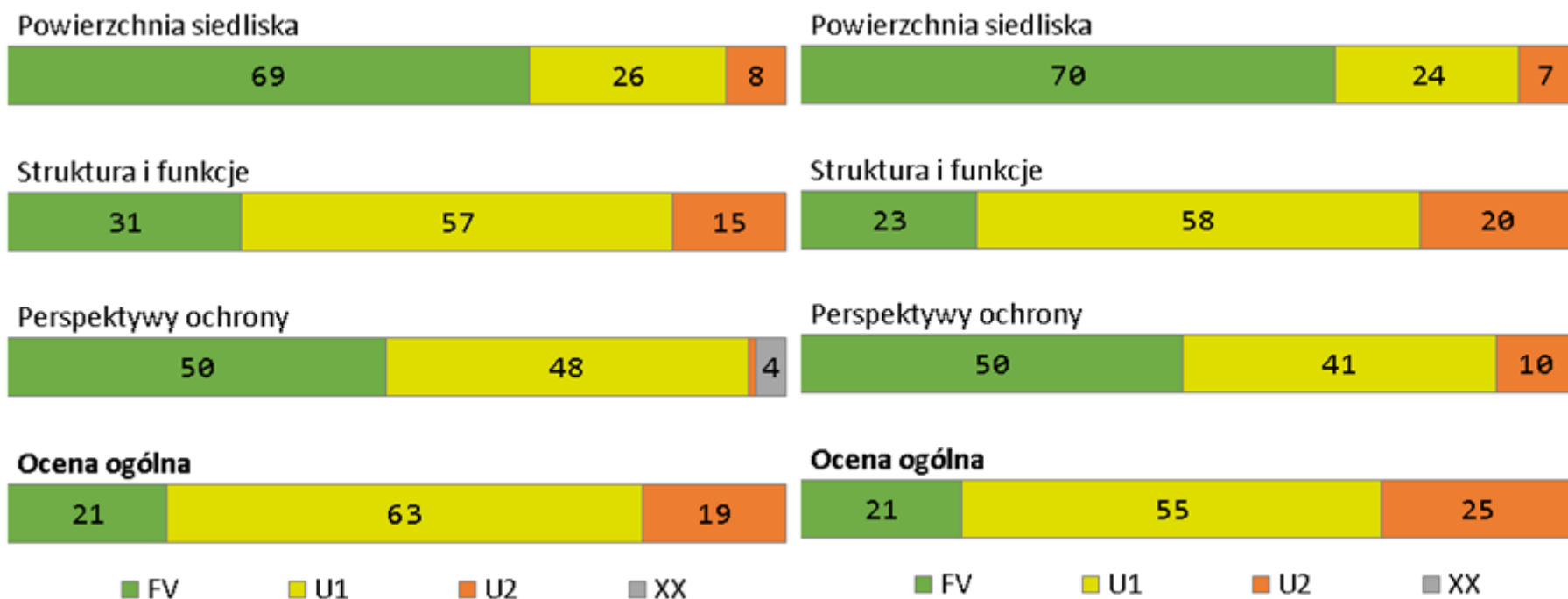
Perspektywy ochrony: U1

Ocena ogólna: U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

REGION KONTYNETENTALNY

Ryc. 5 Oceny parametrów na stanowiskach siedliska 65XX w latach 2013-2014 w regionie kontynentalnym

Ryc. 6 Oceny parametrów na stanowiskach siedliska 65XX w latach 2016-2017 w regionie kontynentalnym

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie

1. Powierzchnia siedliska

W przypadku 69% stanowisk areal siedliska był stabilny lub się zwiększył, dla 23% nieznacznie się zmniejszył, a na 7% stanowisk spadek powierzchni siedliska był duży. Dla zniszczonego stanowiska Młyny nie wystawiono oceny (XX). Nie zaobserwowano geograficznego zróżnicowania ocen tego parametru w regionie.

Zazwyczaj zmniejszanie się arealu siedliska jest wynikiem sukcesji, której zwykle towarzyszy fragmentacja i spadek udziału dobrze zachowanych płatów. W pojedynczych przypadkach ubytek powierzchni siedliska wiązał się z wprowadzeniem niewłaściwego dla eutroficznych łąk wilgotnych sposobu użytkowania, np. wypasu na stanowisku Niemojów, czy uprawy rzepaku w Mniszkach B.

W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu stan parametru poprawił się na 13 stanowiskach i na 13 się pogorszył. Pogorszenie najczęściej wiązało się z postępującą sukcesją, przebiegającą w kierunku ziołorośli wiązkowych, zbiorowisk bagiennych (turzycowiska) czy zaroślowych, głównie wierzbowych. Znacznie rzadziej eksperci jako przyczynę ubytku arealu wskazywali przesuszenie podłoża (Mirsk, Bobolice IV). Poprawa oceny parametru zazwyczaj była efektem wprowadzenia koszenia, np. na stanowiskach Nietupa, Sławno i Olchowe Łąki w Ostoi Knyszyńskiej. W przypadku stanowisk Lasowice w Ostoi nad Baryczą i Gronowo w Ostoi Welskiej (podniesienie oceny z U1 do FV) zmiana jest pozorna, ponieważ poprzednio oceniano wielkość arealu, a obecnie trend zmian arealu.

2. Specyficzna struktura i funkcje

Stan parametru określono jako właściwy dla 22% stanowisk, niezadowolający dla 57% a zły dla 20%. Dla zniszczonego stanowiska Młyny nie wystawiono oceny (XX). Ocena parametru była uzależniona przede wszystkim od ocen wskaźników kardynalnych Gatunki ekspansywne oraz Ekspansja krzewów i podrostu drzew. Najgorzej ocenionym wskaźnikiem był Udział dobrze zachowanych płatów siedliska. W północnej i północno-wschodniej Polsce nie odnotowano stanowisk z silnie zniekształconym siedliskiem, tj. z oceną U2. Poza tym nie zauważono geograficznego zróżnicowania w ocenach tego parametru.

W porównaniu do wyników z poprzedniego okresu obserwacji, struktura i funkcje siedliska w monitorowanych płatach łąk pogorszyły się. Udział stanowisk z oceną FV zmniejszył się z 30% do 23%, z oceną U1 wzrósł z 55% do 57%, z oceną U2 – z 15% do 20%. Ocena parametru poprawiła się na 6 stanowiskach, co wiązało się głównie z wprowadzeniem koszenia, a pogorszyła na 17, w tym na większości stanowisk z Ponidzia (Chroberz, Krzywda, Sobowice, Szczaworyż, Zwierzyniec, zniszczone stanowisko Młyny). Na stanowisku Bierutów siedlisko zostało w połowie zarośnięte przez inwazyjną nawłóć olbrzymią *Solidago gigantea*; a w Lasowicach w Ostoi nad Baryczą rozprzestrzeniła się nawłóć kanadyjska *S. canadensis*. Na stanowisku Górzno w Ostoi Lidzbarskiej, gdzie zintensyfikowano użytkowanie rolnicze, zanikły gatunki typowe dla siedliska. Na większości pozostałych stanowisk pogorszenie struktury i funkcji siedliska wiązało się zarzuceniem koszenia.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 65XX, cała Polska - podsumowanie**3. Perspektywy ochrony**

Niemal połowa stanowisk (49%) reprezentuje siedlisko o właściwych perspektywach ochrony, dla 40% szanse na utrzymanie siedliska w dobrym stanie są obniżone, dla 10% – nikłe. Na stanowisku Młyny na Ponidziu siedlisko zostało zniszczone, więc oceniono parametr jako XX. Szanse na zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym zależą przede wszystkim od ekstensywnego, regularnego koszenia oraz właściwego reżimu hydrologicznego. Najczęściej o obniżeniu oceny parametru decydował brak pewności co do dalszego użytkowania kośnego, w pojedynczych przypadkach przesuszenie gleby lub inwazja gatunku obcego. Skupienia stanowisk, dla których perspektywy ochrony siedliska określono jako złe lub niezadowalające występują m.in. w Ostoi Lidzbarskiej, Dolinie Krasnej, na Lubelszczyźnie (Poleska Dolina Bugu) i Roztoczu (Horyniec). Dobre perspektywy siedlisko ma natomiast w dolinie Noteci i Ostoi Przemyskiej.

W porównaniu do poprzedniego okresu obserwacji w przypadku 10 stanowisk perspektywy ochrony siedliska poprawiły się, w przypadku 18 – pogorszyły, dla 4 nie można określić trendu z uwagi na ocenę XX w poprzednim lub obecnym cyklu monitoringu.

4. Ocena ogólna

W obecnym cyklu monitoringu stan ochrony siedliska określono jako właściwy dla 21% stanowisk, niezadowalający dla 54% stanowisk i zły dla 24% stanowisk. Na stanowisku Młyny na Ponidziu siedlisko zostało zniszczone, stąd ocena ogólna XX. Brak geograficznego zróżnicowania w ocenach stanu ochrony siedliska.

W porównaniu do badań z poprzedniego cyklu monitoringu pogorszenie stanu ochrony siedliska zaobserwowano na 14 stanowiskach, zlokalizowanych m.in. na Ponidziu (Ostoja Nidziańska, Ostoja Szaniecko-Solecka i poza siecią Natura 2000), w Ostoi Lidzbarskiej oraz w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli. Na 8 stanowiskach odnotowano poprawę, m.in. w Dolinie Krasnej w środkowej części kraju oraz Ostojach Suwalskiej i Knyszyńskiej na północnym-wschodzie.

Oceny parametrów w skali regionu biogeograficznego kontynentalnego:

Powierzchnia siedliska: FV

Specyficzna struktura i funkcje: U1

Perspektywy ochrony: U1

Ocena ogólna: U1